

POŠTINA PLAĆANA
V GOTOVINI

6/7

ŽEN
E
N
A

IN

DOM

GRETA GARBO

Nežno duhteče perilo

je bogastvo, ki Vam ga nudi

Persil

vedno iznova

KADAR GRESTE NA POČITNICE

VZEMITE S SEBOJ

GRAMOFON

IN LAHKE TER NEZLOMLJIVE PLOŠČE

PRED NAKUPOM SI OGLEDJTE NAŠO
TVORNIŠKO ZALOGO GRAMOFONOV
IN VELIKO IZBIRO UPOGLJIVIH TER
NEZLOMLJIVIH PLOŠČ

„Tehnik“ JOSIP BANJAI

PRODAJA KOLESA, GRAMO-
FONE IN ŠIVALNE STROJE

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 20

V PALAČI OKROŽNEGA URADA

Ako potrebujete

*okusne etikete,
umetniške lepake,
moderno reklamo,
lepo embalažo,
zemljevide, delnice, note
ali druga litografska dela,*

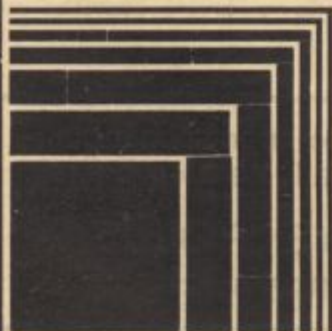
zahtevajte ponudbe litografskega zavoda

Čemažar in drug

Ljubljana, Igriška ulica števil. 6

Telefon 25-69

Telefon 25-69

NAGRADA

ZA NAROČNICE, KI SO
PLAČALE NAROČ-
NINO ZA VSE LETO

Pomanjšana slika naše današnje umetniške priloge.
Slika je velika 30 x 22 cm.

V prejšnjih številkah smo izrazili željo, da nam naročnice, če količkaj mogoče, nakažejo naročnino za vse leto. Obljubili smo, da bomo tiskali list na 40 straneh, če bodo vsaj tri četrtine naročnic plačale naročnino za vse leto. To se pa žal ni zgodilo, zato tudi ta letnik ne bo mogel imeti 480 strani, kakor je bila naša želja. To je tudi vzrok, da smo izdali danes dvojno številko. Da se pa oddolžimo naročnicam, ki so nam že nakazale 68 Din, smo jim danes priložili originalni lesorez našega odličnega umetnika E. Justina. Slika, ki jim jo poklanjamo, je bila razstavljena na internacionalni razstavi v Florenci

in na Reki ter na raznih drugih domačih in tujih razstavah, kjer je bila povsod laskavo ocenjena. Zato smo prepričani, da bodo z njo zadovoljne naše naročnice. Svetujemo jim, naj sliko same denejo v okvir, in sicer po navodilih, ki jih podajamo na strani 221. Slika bo v okras vsakemu stanovanju, če bo visela v elegantni spalnici ali pa v preprosti hišici.

Ako bi katera izmed naročnic, ki je že poravnala naročnino za vse leto, ali ki nam pomaga pri listu s članki, nasveti ali pa z nabiranjem naročnic, pomotoma ne prejela te slike, naj nam to sporoči z dopisnico, da priložimo sliko 8. številki, ki izide dne 15. avgusta.

Da pa pokažemo dobro voljo tudi proti ostalim naročnicam, izjavljamo, da pošljemo sliko tudi vsem tistim naročnicam, ki bodo do 5. julija poravnale še ostanek naročnine za vse leto.

Naročnice, ki so položnice založile, dobe drugo na najbližjem poštnem uradu. Na to pošno položnico naj napišejo številko 15.490, «Žena in dom», Ljubljana.

Da pa one naročnice, ki danes ne dobe te umetniške priloge, vidijo, kakšna je ta slika, jo zgoraj v levem kotu prinašamo pomanjšano.

Prepričani smo, da smo s to umetniško sliko ustregli tihi želji marsikaterih naročnic, ki hrepeni po tem, da si olepša svoj dom z umetninami slovenskih umetnikov.

Vse čitateljice pa prosimo, naj še enkrat prečitajo naše besede v tretji številki na strani 82 in 83.

RADIOAPARAT

ki nima vse polno nepotrebnih gumbov, bo ugajal vsaki dami.

Oglejte si jih pri tvrdki

RADIOTEHNIKA TONE POLJŠAK
LJUBLJANA, ALEKSANDROVA CESTA 5.

ŽENA IN DOM

Letnik 1.

V Ljubljani, dne 28. junija 1930.

Štev. 6/7.

Leonhard Frank:

Mati

(Odlomek iz novele.)

Prevedel Mile Klopčič.

Nje sin ni šel kot prostovoljec na fronto.

Kadar je mati ob šestih zjutraj vstala iz postelje, je videla svojega sina. Videla ga je, če je stala v še mrzli kuhinji. Videla ga je v veži. V drvarnici. V kleti. Na cesti. Neprestano.

Skozi njeno spanje je korakal nje sin; korakal je skozi. Postal je manjši, megle, izginil. In vendar navzlic temu koraka neprestano. Skozi vsako spanje. Skozi vsako noč in vsak sen.

Sin sedi na stolu, na zabrisani periferiji težkega sna bojazni, ki postavi ob njeno posteljo trdega gospodarja: «Zdaj je pa že čas, da plačate najemninol»

Preteči gospodar, vse muke denarnih skrbi, težave in bridkosti vsakdanjosti odležejo, izginejo; zakaj stol s sinom se predene v središče sna, njej na prsi.

Briše prah z lakiranega pohištva; sin stoji poleg nje; spremlja jo: od omare k predalniku, od postelje k mizi.

Vidi sebe in sina, kako gresta proti vojašnici. Polno mladih ljudi, še v civilnih oblekah. Bedni kovčegi in škatle iz lepenke. Mnogo ljudi stoji pred obzidjem kasarnskega dvorišča: ženske, otroci, neveste, matere. Brez moči.

Ta neznosno hladna, brezsrčna železna konstrukcija perona. Molčeče in jokajoče matere in žene. Suha usta. Raztrgano smehljanje mladih vojakov. Okrašeni s cvetjem kakor trupla; divja, s cvetjem okrašena nemoč.

Vlak odpelje. Pelje. Pelje. Izgine.

Je izginil.

Samotna, strašna pot domov.

Med materino roko in pokrov lonca se vrine sivi obraz sina. Premišljevanje, ali bi bilo treba zelenjavo še malo osoliti, pretrga sin, ki skoči v strelski jarek. Neprestano iznova skače v strelski jarek, iz katerega suvajo bajoneti po njem.

Vsako premišljevanje preseka misel na nje-nega sina.

Medtem ko ji pek zavija kruh, opazi na pusti ravnini, ki je ni nikdar videla in ki jo zlobno mirno oživi bel oblček od strela, svojega sina, kako gre z njemu lastno kretnjo z roko preko desnega očesa.

In v hipu, ko reče: «Rajši bi imela svež kruh», dvigne sin svojo glavo previsoko iz jarka.

Prestrašena spusti kruh na pult, prižame obe pesti na lica in strmi; vidi, kako sovražni vojak meri v sinovo glavo.

«Jezus! Otrok, kako mi moreš...»

Sin se sklone k tovarišu.

«... kaj takega storiti.»

Sovražni vojak povesi puško.

«Jutri bomo imeli spet svež kruh.»

Mati odide iz pekarnice s pogledom, topo uprtim na sceno: sovražni sin preži s pripravljeno puško ob licu na sina, ki se je bil sklonil.

«Če se zdaj vzravna! Moj bog, če se vzravna! Vsemogočni bog, daj, da bo tovariš pripovedoval sinu kako zgodbo, da bi sin poslušal in se ne vzravnal. Daj, da izreče tovariš kako prošnjo, ki naj jo moj sin izpolni, da bi se ne vzravnal.»

Sovražna puška se povesi.

Tedaj dvigne sin glavo: sovražna puška se dvigne v strašno vodoravnost.

Mati zakriči.

Strmela je v dva ščetinasta psa, ki sta se spopadla tik pred njo. Režeči zobje. Gobca, zagrizena drug v drugega.

(Sive postave planejo iz jarka, hušknjejo brezbarvno preko brezbarvne ravnine. Divje, strašno tiho rvanje.)

Mati plane med oba boreča se psa, ki sta njen sin in sovražni vojak. S svojimi starimi, od neprestanega dela odrevenelimi rokami razdvoji psa, ki zarenčita in se izgubita vsak v svojo smer. (Brezbarvne postave hušknjejo nazaj v jarke.)

Mati sloni sopeč ob hišnem zidu in zasliši tiho vzdihovanje, ki se dviga iz najglobljega dna ženskosti, z mistične točke: materinske ljubezni.

Mati se je v treh vojnih letih naučila vzdihovati popolnoma brez glasu. Zakaj ko bi njej in vsem materam prešlo vzdihovanje v glas, bi vsa Evropa noč in dan neprestano zvenela od divje tožčega, topega vzdihovanja, ki še noben jezik ni našel zanj besed.

Preko Evrope leži tišina, najgloblja bol: bol nemoči. Najstrašnejša tišina, ki se človeška srca zvijajo pod njo.

In na frontah butajo v duha oskrunjajočem krogu postavljene topovske cevi naprej, drse nazaj, butajo naprej, se segrevajo: krog grmenja. Krog krvi. Razcefrana človeška trupla. Odbite roke, noge. Velik krožni grob objema mirno Evropo. Diagonale groba, krvi, topov jo sečejo, delijo v tiha okrožja bolesti, v katerih evropska mati pokleka, se duši. Zakaj mati sliši strel, vidi, kako krogla leti proti sinu, vidi, kako leti na milijarde krogel. Zakaj neprestano vidi kroglo. Proti sinu.

Srce jo boli. Noč in dan. Že tri leta, tri večnosti.

Mati — spačeno srce, ki je dobilo obraz, možgane in oči, brezglava mati, ki je mislila in gledala le še s srcem, katere čuvstvo je nosilo breme, bojazen, bolečine, trpljenje, tegobe vse Evrope, evropska mati je prižela kruh k izžetim kožnatim vrečicam svojih prs ter hitela domov, čakati vojno pismo, ki je mogoče zapustilo rjoveči, krvavi krog človeškega pokolja — «mogoče, mogoče vendar ne, mogoče vendar» — in utegne s prvo pošto priti v mračno predmestno stanovanje.

Hitela je. Nje misli, ki jih je vse mislilo srce, hite naprej: zagledajo pismonošo.

Ta pomigne. «Nekaj imam za vas», išče, ji izroči pismo. «Stojte, še nekaj.» Izroči ji dve pismi. Še pet. Izroči ji celo pest pisem. Vsa so od sina. S pismi plane po stoninah navzgor.

In zavije v prazno ulico. Pogleda: Pismo-noše ni.

Ko stopa po stopnicah, zagleda sina, ki stoji pred poročnikom.

Ta pravi: «Če še enkrat opazim, da nalašč ne streljate, vas javim. Ustrelje vas.»

Divja bojazen prevzame mater, da obstane na stopnici in prosi: «Streljaj!»

Sin dvigne puško, meri na Francoza.

Mati zagleda francosko mater, ki sedi v Parizu ob oknu in misli na svojega sina, ki ta trenutek sin meri nanj.

Mati zakriči: «Ne streljaj!»

Poročnik: «Streljajte! Sicer boste ustreljeni.»

Mati prosi: «Streljaj! Moj bog, streljaj!» Zagleda francosko mater. «Ne! Ne streljaj!»

Sin povesi puško. «Ne bom streljal, gospod poročnik.»

«Tako ga odpeljite», ukaže poročnik.

Mati zakriči: «Za božjo voljo! Streljaj! Streljaj!»

Tedaj dvigne sin puško k licu, pomeri: Francoz zakrili z rokami, se zvije in pade na obraz.

Mati pritisne roko na srce, z desnico kaže proti Parizu v okno, kjer sedi francoska mati. ki pravkar odpira službeno pismo in bere: «Padel je.» Vidi, kako francoska mati zakriči, stekleno zastrmi.

Počasi, kakor bi jo težil strašen umor. stopi stopnico više in njeno srce zasleduje morilsko pot krogla, ki leti skozi Francoza dalje v Pariz francoski materi v srce.

Toda sin živi, ne bo ustreljen, ker je ustrelil na prošnjo matere.

Materino srce vidi neprestano, kako krogla njenega sina prebije Francoza, srši dalje, v Pariz: francoski materi v srce.

Na ulici zazvene koraki. Bliskovito se skloni njeno telo skozi okno: «Ni pismonoše.»

Brez misli, nehote, temno vstaja usodno iz pradna bitja zakon «krivde in kazni» in postavi mater pred ubijajočo gotovostjo: sin, ki je postal morilec, bo umorjen.

Njeno telo se skloni skozi okno. Pogled plane po ulici navzdol, po ulici navzgor. Pismo-noše ni.

In ko umakne pogled: — pokrajina z umetno nametanimi griči. Obrambni zidovi, jezovi, ograje. Izhojene, ilovnate steze.

«Z municijo napolnjene košare vlačimo v prve linije. Nad nami rišejo granate preteče loke v nebo. Bele eksplozije. Levo in desno, pred nami in za nami. Oblaki prsti. Trupla. Deli ljudi. Grozno kar se da», je pisal sin.

Mati vidi, kako daleč zadaj, še v varnosti pred udarjajočimi granatami, dvigne sin s tovarišem municijsko košaro in jo vlečeta v rdeči, ognjeni oblak.

In ne more zadržati sina, ne more ga potegniti nazaj, brez moči je.

«Ali ni pozvonilo?» Odpahne vrata. Strmi v prazno vežo.

In ko je pozneje res pozvonilo, je odprla vrata in zagledala pismonošo. Nje roka je segla po dopisnici, ki je bilo napisano na njej:

«Cenjenim članom na znanje, da mora pevsko društvo 'Radost' za zdaj prenehati s pevskimi vajami, ker čimdalje več pevcev sledi klicu domovine. Tajnik.»

Oči sina, ki je nepremičen obstal sredi morečih in padajočih ljudi, so bile široko odprte.

Bajonet se mu je zaril pod brado v vrat, skozi glavo: njegovo telo je planilo kot akrobat v loku vznak, da so se podplati in dlani doteknile zemlje, ter je obstalo mrtvo, oprto na trupla, v tem položaju, podobnem oboku mostu.

Amerikanska novela

Amanda je čudaška gospodična. Muhasta je in trmasta, pa tudi dobra in usmiljena.

Sede h knjigam in požira stran za stranjo.

Mahoma zazeva. Knjige vrže v kot. Nebrzdano se zasmee in pozabi na vse vesele in žalostne zgodbe, ki jih je čitala.

Bogata je. Njen oče je tvorničar. Ženini se pridno sučejo okoli nje, mladi in stari, lepi in grdi, revni in bogati.

Vsi se ji laskajo. Vsi jo proslavljajo. Ona se jim posmehuje in nikogar ne mara.

Amanda dobro ve, da se ti tiči ženijo predvsem pri njeni doti. No, pa tudi zala je! Tako zlatolaso vilo bi človek kar odnesel v naročju kot dragocen božji dar.

Ona vendar nobenemu ne verjame, naj ji še tako prisega svojo ljubezen.

Včasih je izredno prijazna s svojimi kavalirji. Šeta z njimi, igra tenis in se smeje njih šalam.

Hipoma jo spet prime njena trma. Vse fantiče, ki se slinijo okoli nje, zapodi. Sama zdirja na svojem belcu čez drn in strn. Naposled se pripodi domov upehana in trudna.

Kadar jezdi, se rada obleče v moško obleko. Ko hiti skozi vas, vzravšana na konju, gleda hiše in ljudi ter se samo smeje. Kmetje ji pravijo «vesela gospodična».

Ko pride na polje, se vrže raz konja in hiti po razorih. Pomenkuje se s kmeti, jih povprašuje po vremenu in jim deli smotke.

Kmetje jih prižigajo, se ji zahvaljujejo in vlečejo dim, da se jim delajo jamice na licih.

Amanda hoče enkrat orati, drugič sejati. Rada poganja tudi voliča. Živahno poka z bičem in hiti čez njivo. Za njo pa stopa njen belec in sumljivo ogleduje svojo gospodinjo.

Kmet se ji smeje, ko mu pripoveduje:

«Ne mislite, da to delam samo za kratek čas! Mene veseli kmetiško delo. Še otrok sem živela nekaj let na kmetih pri stari teti. Imela je posestvo dan hoda veliko. Lepo je bilo!»

Vsi so me poznali od oskrbnika do zadnjega pastirja. Z vsemi sem se pobratila. Pa ne pri vinu! Pri kravjem mleku, ko smo južinali. To je bilo smeha in burk!»

«Potem bi bilo dobro poročiti kmeta! Pogledajte, gospodična! Bogati ste. Lahko bi osrečili kakega bajtarskega fanta! Pridni so, delavni in dobri. Malo ga boste že obtesali, da ne bo lesen kakor lipov štor», modruje starec.

«Dobro in prav ste govorili, očka!» pritrdi Amanda in zajezdi konja.

«Aeroplan!» krikne kmet in pokaže na nebo.

On gleda aluminijastega ptiča. Mahoma se nečesa spomni in požene konja domov.

Drugi dan ji prinese sluga iz mesta tri balončke. Eden je rdeč, drugi moder, tretji pa bel. Na vseh so naslikani debeli obrazi, ki se smehljajo.

Amanda jih gleda in piše pisemce:

«Iščem ženina! Kdor najde to pisemce, dobi pravico do mojega srca! Oglasi naj se v pisarni tvorničarja Rakuše in vpraša za svojo

Amando.»

List zalepi. Na dveh robih izvrti luknjico, vtakne skozi nitko močnega sukanca in priveže pismo pod balončke.

Pristopi k oknu, ga odpre in že plavajo balončki po zraku.

«Srečno letite! Ženina mi preskrbite!» vzklikne dekle.

Pismo leti in leti. Balončki se skrijejo med oblaki.

Kmalu počijo. Že pade pismo na tla.

Na polju orje mladi Klemen. Čvrst in prikupljiv fant je. Le revščina ga stiska. Oče in mati sta mu umrla. Kos zemlje je zadolžen. Zdaj se fant ubija z njo in s težkimi skrbmi.

Globoko se nagiba na plug. Krepke brazde reže, pa tudi sitne misli. Preorati jih hoče, pozabiti, da vstanejo nove kakor klasje iz semena!

Plug vleče siva kobila. Počasi in zaspano koraka.

Mladenič se nekoliko oddahne:

«Soparno je! Menda bo dež!» zamrmra in gleda kvišku.

Tedaj zafrfota nekaj pred njim.

Začudi se:

«Vraga! Podnevi ne prhutajo netopirji okoli!»

Na tleh zagleda ostanke balončkov in na nitki belo pismo.

«V katerih nebesih je pa ta deklica, ki mi pošilja svoje zaljubljeno pisemce?» se šali fant in prečita list.

Razveseli se. Amando dobro pozna. Zamodruje:

«E, če bi me res hotela? Toliko časa bi hodil za njo, da bi si odrgnil noge do kolen! Samo ko bi bilo trohico upanja!»

Jutri je nedelja. Dopoldne stopim tja v pisarno!»

Kakor je rekel, tako je storil.

Drugi dan se Klemen odpravi v tvornico. V pisarni sedi samo gospodar.

Fant pove, da mu je ime Klemen in da je našel pismo.

«Zdaj sem pa prišel po nevesto! Prav vseč mi je!» govoriči mladenič in išče Amando z očmi.

Tvorničar prečita list in se jame glasno smejati. Nato deže Klemenu, da se je njegova hči pač samo šalila.

«Kaj se bo šalila! Pokličite gospodično! Sam hočem govoriti z njo!» ugovarja Klemen.

«Kam pa misliš? Boga zahvali za um in pravo pamet! Moja hči je nima. Včasih, veš, jo malo prime! Tu imaš sto dinarjev! Pojdi v

krčmo in si privošči liter vina!» ponuja tvor-
ničar.

«Denarja ne vzamem!» se odreže mladenič
in gre.

Tvorničar obdrži pismo in takoj brzjavi
sinu svojega prijatelja tvorničarja Brente:

«Pridite takoj! Velika ugodnost! R.»

Že popoldne se priziblje od vlaka mladenič,
debel in len, sopiha kakor meh, pa je šele
24 let star.

Spusti se v naslanjač, ki nemilo zaškriplje.
Tvorničar mu že pripoveduje:

«Recite ji, da ste našli tole pismo na polju.
Zahtevajte, da ne sme prelomiti obljube!»

Klemen je ta čas sedel doma za mizo in klel
kakor star mešetar. Rad bi se znosil, pa se ni
vedel nad kom. Le staro deklo Mreto je ozmer-
jal s coprnico, ki ga ni dobro razumela, pa mu
je prinesla kuhalnico in se režala vanj:

«Čemu ti pa bo ta? Čemu? Lej ga ti! Povej
no, čemu? Ali boš svojo puščobo premešal?
No, no!»

Vrgel je kuhalnico po tleh, da se je pre-
lomila, in skočil:

«Vem, da ne mara mene, kmeta! Vendar bi
rad govoril z njo! Tako toplo mi je okoli srca,
ko se spomnim nanjo!

Morda se je res že oglasila ljubezen? Ba-
lončki so jo prinesli! O, tisto lepo pisemce!
Zakaj sem ga prepustil njenemu očetu?»

Debeli Brenta se je s tvorničarjem hitro do-
govoril. Že sedi pri Amandi. Poti se kakor
mlado pitano ščene, ko ji razlaga svojo lju-
bezen.

Ona molči.

Tedaj potegne debeluh iz žepa njen list:

«Čudna so pota usode! Namenjena si mi!
Poglej!»

Ona spozna pismo in prebledi:

«Res je! Prav imaš! Tu moja roka! Tvoja
žena postanem!»

Mladenič se oddahne in si obriše znoj z
obraza.

Amanda se čudi, da je sreča še bolj muhasta
ko ona sama. Saj ji je naklonila tega debe-
luška!

Mahoma se spomni, kako se mladi Brenta
brani izprehodov. Najrajši se vozi z avtomo-
bilom. Vsak izlet v naravo mu je odveč.

In tedaj se ji pojavi sumnja.

Klemen dela sam na njivi. Siva kobila vleče
plug in njega.

Nič se mu ne ljubi! Odkar je našel tisto
pismo, je kar shujšal. Tesno mu je pri srcu.
Spi slabo. Vedno vidi samo Amando. V sanjah
jo gleda, kako priplava namesto pisma po
zraku. Zlati lasje vihrajo in se spajajo s solnč-

nimi žarki. Vsa je ovita v čudežno blestenje.
Kakor skrivnostnolepa svetnica plava v ozrač-
ju in se mu bliža.

Ustavi se pred njim, ga objame in zašepeta:

«Samo ti si moj! Moj Klemen! Čakam te!
Pridi!»

Fant misli na Amando in na vse pozablja.
Solnčni žarki se kodrajo v njene zlate lase,
vsa je zamotana vanje, da je ne vidi. Vendar
ve, da je v bližini. Srce mu pripoveduje. Srce
pa ne laže, ne more lagati!

«Ej! Čemu tavaš tako zamišljen za svojo
kobilo, da mora vleči še tebe?» začuje mla-
denič zvoneč glas za seboj. Ta glas ga kar
elektrizira.

Zardi, se okrene, a lica mu zasijejo:

«I, če človek na volka misli...»

Ne dokonča stavka. Spomni se, da lepa
Amanda ni volk. Kvečjemu jagnje, prijazno in
ljubko jagnje. V zadregi umolkne.

Ona se zasmije:

«Vso okolico sem že objezdila. Nekaj iščem,
pa ne bom našla. Že več kmetov sem vprašala,
pa so samo zmajevali z glavami.»

«Pa menda ne stikate za pisemcem, ki ste
ga poslali v zrak in je priplavalo k meni?»

«Ti da si ga našel?»

«Seveda!»

Ustavi se in ji jame pripovedovati, kaj je
doživel.

«O, ta debeluhar! Pa moj skrbni oče! Saj
sem vendar že dovolj bogata, pa mi še hoče
naprtiti tega pitanca!»

Ujezi se. Potem resno vpraša fanta:

«Ti! Ali me že dolgo poznaš? Ali sem ti kaj
všeč?»

«Če ti smem reči, seveda si mi! Kar rad te
imam! Odkar je priplavalo tvoje pismo, je
odplaval moj mir! Samo nate mislim! Kar od-
nesel bi te in nikomur pokazal!»

Amanda se smeje:

«Ali res? No, kako ti je že ime?»

«Klemen sem, pravi Klemen. Nekateri mi
pa pravijo še kar Kremen, češ da sem trd in
vztrajen, ker ne odneham v svoji beračiji. I, da
bi vsaj dovolj imel! Potem bi se laže ženil pri
tebi!»

«Tudi tako se boš! Nisi napačen fant! V ne-
deljo spet pridi! Obleci se v najboljšo obleko!
Pa kastorec si pokrij, da te bodo oči bolj vesele!

Sicer je nekaj neumnega, da škricarska žen-
ska jemlje kmeta! Pa kaj hočem? Morda bova
prav srečna? Kmetiški stan mi je tako všeč!
Ti si zal in vitek, a čez rame silen, da boš lahko
delal za oba! Kajne?»

Klemen jo srečen gleda:

«Zate bom delal noč in dan! Prav kakor
svetopisemski Jakob za svojo ženo! Sedem let,
če treba! Boš videla, da me boš rada imela! Le
odloči se zame!»

«Torej v nedeljo!» zakliče ona in že plava njen belec med zelenjem.

Klemen je zadovoljen. Zdaj se kar igra s plugom in veselo poganja svojo luco. Najrajši bi jo pograbil in zaplesal z njo po razorih!

«O, ta šmentana ljubezen! Rad imam to dekle, res rad! To je tisto! Gosposka je in cukrena, pa lepa, da nobena ne tako! Res je malo mršava, pa jo bomo že izkrmili! Mreta kuha kakor nobena druga! Kuhala nama bo zabeljene žgance, take, ki se kar tresejo! Poredili bomo mojo gosposko ženico, da se bo kar svetila od same zdrave debelosti.»

V nedeljo se mladenič lepo obleče in jo pogumno mahne v tvornico.

Tvorničar Rakuša sedi v pisarni. Poleg njega se poti ženin Brenta. Pogovarjata se o svojih načrtih. Tvornico nameravata dvigniti, ko pristopi k podjetju tudi Brenta.

Amanda se jima samo zagonetno smeje.

Začuje se krepka hoja. Nekdo potrka. Na pragu stoji Klemen.

Tvorničarju postane toplo. Ne pusti mu do besede:

«Pridi drugič! Danes je nedelja!»

Sili ga skozi vrata.

Tedaj se oglasi Amanda:

«Očka! Pusti ga!»

Dvigne se. Že stoji poleg fanta. E, kako zal je! Kastorec se sveti, krivci drhtijo, obraz se smeje od zdravja in sreče!

«Kaj naj to pomeni?» se zgrozi oče.

«To pomeni, da je Klemen moj ženin! Hotela sta me prevariti. Zmotila sta se!»

«Niti pare ti ne dam, če vzameš tega kmeta!» poraste oče.

«Ni treba! Dota moje mamice zadošča za deset zemljišč! Če kaj pridaš, hvala ti! Če nič, pa zbogom, dobri očka! Z lastno edinko se hočeš kar takole spreti! Niti tega ji ne privoščiš, da bi si ženina sama izbrala!»

Oče gleda Brento. Za mizo sedi in zadovoljno dremlje.

Tvorničar se ujezi. Po mizi udari zarentači:

«Napravi, kakor hočeš! Ne bom se vtikal!» Že beži skozi vrata.

Brenta se preplašen požene kvišku:

«Kaj je? Kaj se godi?»

«Gospod Brenta, pravkar ste nehali biti moj ženin!»

«A, da nisem več ženin? Preveč sem moral danes misliti. Utrudilo me je! Pri nas to opravi oče. Zame je le udobnost.

Nisem hudoben človek! Če menite, da je tako bolje, pa naj bo! Malo me res boli tukajle, kjer imam srce. Pa bom že pozabil. Zdaj pa moram na kolodvor. Pa srečni!»

Kmet Klemen in njegova žena sta danes veleposestnika. On gospodari doma. Ona pa jezdi na svojem belcu po obširnih zemljiščih. Pa dolgo ne bo! Kmalu bodo dobili v družino tretjega, ki se ga že oba veselita.

Mia Munier-Voroblevska:

Pazite, kaj govorite v vlaku

(Dogodbica za klepetulje.)

Tale zgodbica ima to dobro stran, da se je zares dogodila. Osebe, ki nastopajo v tej zgodbici, so v resnici živele, in ena je bila celo znana znamenitost... Ali ker živimo v časih, ko današnji dan včerajšnjega požira in sam trepet, da ga jutrišnji ne pogoltne, v časih, ko je spomin vsak dan obremenjen z mnogimi imeni, pričakujem, da vsak čitatelj ve, da je bil Teodor Reichman svoj čas slaven pevec in njegova sestra žena gledališkega ravnatelja in dramaturga Pohla.

Toliko v orientacijo.

Kraj dejanja: železniški kupe drugega razreda med Wiesbadnom in Berlinom. Čas: v začetku jeseni pred sedemdesetimi leti prejšnjega stoletja. Vendar prosim čitatelje, da se ne ustrašijo. Zgodbica bi se bila prav tako lahko dogodila včeraj ali pa danes. Zakaj v marsikaterih navadah si ostajajo ljudje vedno enaki.

V omenjenem kupeju drugega razreda so sedele štiri dame. Dve sta imeli po najnovejši potniški modi z gostim pajčolanom zakrit obraz, da sta bili zavarovani pred prahom; njuno vedenje je pričalo, da sta odlični dami, s katerima se mimogredoč ne more sklepati klepetavega znanja.

Drugi dve dami pa sta že živahno čebkljali o vsakovrstnih dogodbinah v letovišču.

«Ta Wiesbaden je kaj zanimivo letovišče!»

«In ta lepa narava!»

«Pa ta zrak! Balzam, zdravilni studenec!»

«In ta elegantna publika! Ali je kaj zanimivejšega od parka, kadar je jutrnji ali večerni koncert?»

«Ljudje iz vseh dežel, in med njimi toliko znamenitih, posebno umetnikov!»

«Ste videli Teodorja Reichmana?»

«Gotovo! Saj je bil središče vsega. Lep mož!»

Gibanje na nasprotni klopi. Na videz zelo mlada gospodična pod belim pajčolanom je dvignila impulzivno svojo glavo. Ali roka njene odlične, elegantne spremljevalke se je doteknila neopazno, vendar odločno njene rame.

Res, lep mož! In zato tolikanj bolj zoprna, koliko žensk je letalo za njim! Kar žalilo je mojo žensko čast.»

«Seveda, seveda! Posebno tisti dve, s katerima ga je bilo vsak dan videti na promenadi.»

«Torej ste tudi vi to opazili?»

«No, prosim vas! Kako bi človek tega ne opazil? Bila je preveč vidna troperesna deteljica! Lepa štiridesetletnica (ali jo štejete za mlajšo?) vedno roko v roki z Reichmanom, poleg njiju pa je skakljalo mlado dekletce.»

«Takšno razmerje! Punčka je imela vsako jutro krasno vrtnico na dolgem peclju, gotovo vsakodnevno darilo Reichmana.»

«Saj je vendar še napol otrok! Vrtil se je, to se je videlo, samo okoli starejše dame. Eh, kaj se vsega ne vidi v takem letovišču. Oba sta se vedla prav intimno pred tem nedolžnim otrokom.»

«Bilo je naravnost škandalozno! Da se taka oseba v svojih letih prav nič ne sramuje koketirati z mlajšim moškim (Reichman gotovo nima več ko pet in trideset let), in to še vpricho svoje hčerke!»

«Kdo pravi, da je njena hči? Morda sta pa bili obe njegovi prijateljici.»

Počasi odstre roka na nasprotni klopi zeleni pajčolan. Dve veliki, lepi očesi ošineta ironično obe klepetulji, ki jima je beseda v grlu zamrznila. Globok

odmor, velika zadrega! Pokašljevanje, plaho izmikajoči se pogledi, nerazumljive kletvice.

«Prosim, prosim, cenjeni dami, ne bojte se! Da, jaz sem dama, ki sta jo vsak dan videli roko v roki s Teodorjem Reichmanom na promenadi. In to je moja hčerka, ki je vsak dan nosila vrtnico Teodorja Reichmana pri jutrnjem koncertu. Ne bom vlagala tožbe zaradi obrekovanja proti vama. Tudi vama ni treba bežati od naju zaradi svoje npravne ogorčenosti in užaljenosti svoje ženske časti! Sem namreč žena Pohla, sestra velikega pevca, in ta punčka je njegova nečakinja. Priporočam vama samo to, da bodita vbodoče v kupeju s svojim klepetanjem in obiranjem previdnejši!»

Pod belim pajčolanom je bilo mnogo smeha. Zeleni pajčolan se je zopet spustil. Molk v kupeju. Samo muhe so brenčale na oknu in kolesa so klopotala v neutrudljivi enakomernosti. — — —

Tista, ki je takrat pod belim pajčolanom skrivala smeh, je sedaj krepka sedemdesetletnica in mi je razposajeno pripovedovala to nebeško dogodbico.

Moški in ženske

Moški prikriva svoje križe, a ženska se skriva za svojim trpljenjem. *

Tudi v trpljenju žena vara, a mož blodi. *

Moški išče kreposti, pa najde trpljenje, ženska išče trpljenje, pa najde krepost. *

Možje molče, žene zamolče. *

Lepe ženske imajo pretéklost, grde bodočnost. *

Sodimo, da je dobro, kar delamo, a slabo, kar bi hoteli drugi — v resnici je pa narobe.

X.:

Dr. Eleonora Jenko-Groyerjeva

Zdravniška rodbina dr. Lj. Jenka v Ljubljani je bila pred 30 do 40 leti na široko poznana. Dr. Ljudevit Jenko je bil zdravnik za očne in nosne bolezni; njegova čakalnica je bila vedno polna, največ onih, ki so čakali, da jih ljudomili mož z impozantno črno brado ozdravi za — boglonaj. Neumornemu zdravniku je asistirala nad vse prijazna gospa Terezina, ki je zlasti otročičke tolažila pred bradatim gospodom z raznimi medicinskimi preparati... Dr. Ljudevit Jenko pa je bil tudi velik Slovan, še več — rusofil, ki je menda načelno čital le ruske panslavistične liste najširših obsegov. V Narodni kavarni so ga «Moskovske Vjedomosti» kar zakrile. Ustanovil je ruski kružok v Ljubljani. Njegova gospa — sedaj že dolgo let vdova — je kljub visokim letom neumorna podpornica Rusov-izgancev.

Prvi hčerki te zanimive rodoljubne slovanke rodbine Eleonori so rojenice predpisale tudi prav zanimivo usodo.

Postala je prva slovenska zdravnica.

Takrat v Avstriji seveda ni bilo lahko za ženo, študirati, oziroma obiskovati univerzo. Za žensko je bil najvišji inteligenčni poklic — učiteljica. Prva slovenska žena je bila profesorica Marija Wirglerjeva, ki je leta 1905. na graški univerzi napravila izpit za profesorico. Eleonora Jenkova je študirala gimnazijo v Črni gori na Cetinju. To pa zaradi vpliva znanega srbskega pesnika Jovana Sundečiča, ki je bil dolgo vrsto let v počitnicah gost rodbine dr. Jenkove na Bledu.

V knjigi «Slovenska žena» na str. 224—226 piše Alojzija Štebijeve tole:

«Prva slovenska zdravnica, doktorica vsega zdravilstva, je bila dr. Eleonora Jenkova, sedaj poročena Groyerjeva. Kot hčerka navdušeno slovanke rodbine je dovršila gimnazijo na Cetinju v Črni gori. Ker žene takrat še niso imele v Avstriji dostopa k medicinskim študijam, so Avstrijke študirale v Švici in Nemčiji. Strogo nacionalna obitelj dr. Jenkovih, ki so jih avstrijske oblasti preganjale zaradi prijateljskih stikov z Rusi, pa ni marala, da bi jim hčerka študirala med Nemci. Tako je odšla na Rusko. V Rusiji pa ni bilo dotlej niti ene avstrijske državljanke na univerzi. Ker je bil naval domačink na med. fakulteto velik in številno sprejetih omejeno, je bila Eleonora Jenko šele po enoletnem študiju na filozofski fakulteti sprejeta na žensko medicinsko fakulteto. Po dovršenih študijah je leta 1907. prejela na peterburški ženski univerzi doktorsko diplomo. Že prej, leta 1906., je prakticirala v ljubljanski deželni bolnišnici. Po doseženem doktoratu pa je delovala dve leti na Češkoslovaškem, izvrševala nato prakso na Primorskem, v kastavskovološkem okraju, do svetovne vojne. Leta 1915.

se je nastanila kot zdravnica v Ljubljani in je vršila prakso tudi v ljubljanski okolici.

Leta 1921. je na zahtevo slovenskega zdravniškega društva nostrificirala rusko diplomu, položivši v Zagrebu nekaj izpitov, nakar je bila na zagrebški univerzi iznova promovirana za doktorja medicine.

Pot prve slovenske zdravnice je bila torej trnjeva. Mnogo ovir je bilo treba premagati, velikanske so bile žrtve, duševne in gmotne, preden se je osamosvojila in uveljavila. Koliko lažje stališče so imele njene mlajše tovarišice!

Eleonora dr. Jenkova je danes praktična zdravnica v Ljubljani, Miklošičeva cesta 13. V prostem času se udeležuje še karitativno v mnogih organizacijah in publicistično v zdravniških publikacijah.

Res, pot njena je bila vse drugo nego s cvetjem posuta; ni omagala. Pokazala je, da je na mestu tako kot žena in kot zdravnica.

Značilno je, da je od štirih otrok pokojnega dr. Jenka edino dr. Eleonora delavna v ožji domovini, brat dr. Ljudevit je praktični zdravnik v Srbiji, brat ing. Miljutin, rudarski nadsvetnik, in mlajša sestra sta v Pragi.

Napad na Greto Garbovo

Greta Garbova ima mnogo oboževalcev, ki ji neprestano pojejo pesmi, pišejo pisma in gledajo njene filme tolikrat, kolikor im to dopušča čas in denar.

Greto Garbovo imajo radi prav zaradi tega, ker si ona ne dela, kakor drugi filmski zvezdniki, poceni reklame, ampak je v svojem stremljenju po popularnosti skromna. Ona ne polaga velike važnosti na razkošje in nikdar ne govori o sebi in o svojem privatnem življenju.

Neki ameriški list je nedavno objavil članek, v katerem se je trdilo, da živi Greta zelo osamljena, da noče v družbo, da se ne oblači tako, kakor bi se jej spodobilo, in podobno. Rezultat tega pisanja pa je bil ta, da je ta list dobil brez števila dopisov, v katerih so čitatelji, kakor bi se bili domenili, nastopili proti slogu takega pisanja o Greti. Izmed teh nešteti pisem je nekaj prav zanimivih:

Nekdo iz Oaklanda piše: «Ljubim Greto Garbovo zaradi njene preprostosti in ker se ne šemi z modernimi norostmi. Ostani le taka, miss Garbo! Živi življenje, ki ti je najljubše, in ne zmeni se za idiotske kritike!»

Mlada dama iz Mossourija piše:

«Greta Garbova je preveč resna, da bi rabila norosti in reklamne trike drugih filmskih zvezdnikov. Ona je genij, kateremu ni potrebno, da si z razkošnimi toaletami pridobi pozornost in spoštovanje. Ne vem, koliko je žen tako skromnih v privatnem življenju, kakor je naša Greta Garbova?»

Neka deklica iz Luis-Villea pojasnjuje:

«Samo omejeni ljudje morejo trditi, da je treba Greto Garbovo podcenjevati zaradi njenega vedenja. Nobe-nega filmskega zvezdnika nisem spoštovala, dokler nisem videla Grete Garbove. In prav to je treba pri Greti najbolj pohvaliti, da živi z življenjem, ki ji najbolj ugaja, in da se briga samo za svoje stvari:

Neka žena iz Cansas Cityja piše:

Trdim, da ima vsakdo od nas neko tajno željo, ki se mu nikdar noče izpolniti. Taka moja želja je, da stisnem Greti Garbovi — roko. Kaj nimamo mi dosti raznih

„Flappers“? Ali mi imamo samo enega Boga in samo eno Greto Garbovo.»

Najzanimivejše pa je, da ima Greta Garbova največ oboževalcev med ženskim spolom, in ne, kakor bi človek pričakoval, med moškimi. Napram Greti Garbovi žene ne čutijo zavisti.

Dejstvo je, da so slike iz njenega privatnega življenja jako redke. Samo malokdaj dovoli, da jo fotografirajo bodisi na morski obali, bodisi na njenem domu. Večino slik, ki jih vidimo po tujih listih, je bilo posnetih po spretnem reporterju, in sicer tako, da Greta o tem ni nič vedela.

Na naslovni strani prinašamo sliko Grete Garbo takšno, kakršna je doma, torej ne kot filmsko divo, temveč kot ženo brez šminke in pudra.

Tekma otrok

365 dni stari Tine (ne Valo) Bratina v okrilju očeta in matere.

Evo vam 365 dni starega Tineta, sinčka našega znane-ga gledališkega režiserja g. Bratine, v okrilju njegovih staršev.

Tine je bil že v vojni. Krepko se je boril s svojima ročicama in velikimi, črnimi, prijaznimi očmi za prvenstvo na tekmi otrok v «Ateni». Možek je dobil diplomu prve vrste in srebrno kolajno kot najlepši in najzdravejši. Pa naj kdo trdi, da ni fant od fare!

Tine je sicer še majhen deček, vendar se vidi, da je umetnikov sinček. Vedno sili v omaro s perilom in hoče izbirati garderobo. Obenem pa brunda tisto otroško: «Ta-la-la, ta-ta-ta-la!»

Včasih si pa zaželi kaj sladkega. Po vseh štirih koba-ca k predalu s sladkorjem. če ga ne opazi mamica, ki vedno bdi nad njim, si privoščil sladkorček, drugi sladkor pa strese iz škatle in se zadovoljno smeje. Ko pa leži nad tivolskim parkom večer, ko blesti nad drevjem prijazna luna, je naš Tine visoko gori na balkonu «švicarije», kjer stanujejo. S svojimi dobrimi in globokimi očmi pozdravlja luno in Ljubljano, ki miglja pred njim v jasnih lučkah. Z dudlo v ustih zadudla naš deček vsemu svetu sladko lahko noč!

Lujiza Strniševa.

Vera:

Knjiga najboljši prijatelj otrok

Ali poznate vse našega najboljšega prijatelja? Prijatelja otrok, prijatelja, ki mu lahko zaupamo, prijatelja, ki nas zna najbolje potolažiti celo v najgloblji žalosti, prijatelja, h kateremu se zatekamo v dneh bolesti in obupa s trdno vero, da edino on ume pregnati sence na obzorju naših misli, prijatelja, ki je zmeraj, kadarkoli hočemo, pripravljen, da nas spremlja na potih po neznanim svetu in nas pripelje v kraljestvo pozabe, in navsezadnje prijatelja, ki nas nikdar ne prevari in izda.

Ta najboljši prijatelj je dobra knjiga. Kakor iščemo mi v dobri knjigi pomoči, uteh, razvedrila in radosti, najde tudi otrok v dobri knjigi ne samo zabavo, ampak tudi pouk.

Čar, ki smo ga uživali pri knjigah v detinstvu, ne izgine niti tedaj, ko nam osivijo lasje.

Knjiga je tisto čarobno okno v kraljestvo neznanega sveta, odprto okno, skozi katerega gledamo v človeško dušo in srce. Koga bi čar knjige ne prevzel? Knjiga daje zlate darove in nam marsikaj nadomešča. Knjiga je silno radodarna, zakaj da nam rada vse, kar ima najboljšega, daje nam svete in nasvete, daje navodila, prikrita s skrivnim naličjem iz dežele pravljic, odkriva otroku vir vede in modrosti, iz katerega zajema otrok, kar je dobrega za življenje. Vtiski, s katerimi vpliva dobra knjiga na otroka, so trajni, in knjiga, ki jo je kdo prečital v mladih letih, ostane človeku sladek spomin na stare dni. Dobra knjiga je najzanesljivejši pripomoček pri vzgoji otrok.

Ona vzbuja v njem ljubezen do narave, veselje do življenja. Koliko lepih in plemenitih čuvstev pusti dobra knjiga v nežni otroški duši. Knjiga je prijateljica otrok in njih svetovalka, je njih solnce, ki pošilja jasne in tople svoje žarke v sprejemljivo duščico. Dobra knjiga ohrani otroka na pravi poti in stori, da kesneje v življenju laglje prenaša trpljenje in gre čez zapreke, ki mu jih na pot stavi usoda. Pač marsikomu izmed nas je pokazala dobra knjiga pravo pot na razpotju življenja, marsikoga je rešila tik prepada, marsikomu je že bila rešitev pa tudi zrcalo njegovega lastnega življenja.

Nihče nam ne zna pokazati naših napak v tako jasni luči kakor knjiga.

Zato ne moremo zadosti priporočati vsem mamicam, naj bi pri vsaki priliki pomnile, da je vedno bila in bo dobra knjiga najdragocenejši dar otroku.

Nikakor pa še ni vse, če damo otroku knjigo v roke. Ampak zelo potrebno je, da otroka naučimo čitati. Čitati ne samo z očmi, temveč tudi s srcem.

Dobra knjiga vzbudi v otroškem srcu celo skalo tonov, ki segajo globoko v sprejemljivo detinsko dušo ter v njej trajno obtiče. Čitanje knjige mora biti otroku radosten praznik. O knjigi je treba tudi premišljati in zato moramo otroka navajati počasi čitati, po odstavkih ali oddelkih, da nam lahko pove, kaj je čital. Zmeraj je dobro, da mamica knjigo prej sama dobro prečita, potlej pa govori o njej z otrokom, ga opozarja na lepa mesta, ki si jih da od otroka jasno in glasno prečitati. Knjiga, ki jo otrok prečita počasi in z

umom, dá otroški duši več kakor knjiga, ki jo prečita na en dušek. Od hitro prečitane knjige ohrani otrok obseg vsebine, a posameznih lepih stavkov, njih notranje zveze pa ne vidi. Otrok se nauči najprilneje čitati, če čita na glas. Zimski večeri, ko je zunaj neprijazno, so najpripravniji za čitanje. Čitanje na glas ima še to dobro vzgojno stran, da se otrok nauči gladko čitati in da ve pozneje povedati, kaj je čital. Če se otrok doma nauči pravilno in gladko čitati, mu bolje gre v šoli, in pozneje v življenju ne bo v zadregi, kadar bo moral v družbi kaj glasno čitati.

A da je čitanje na glas nujna zahteva vsakega olkanega človeka, je čista resnica. Kako bo človek čital v družbi ali pa imel še krajši govor, če ni nikdar na glas čital. Mučno je poslušati človeka, ki se mu pri čitanju jezik zatika. Na take večere, ko smo otroci na glas čitali, se spominjamo še v pozni starosti kakor na najlepše dni svojega življenja.

Skrbne matere svoje otroke vzgajajo najboljše s pravilno urejenim čitanjem. Knjiga v roki vašega otroka je velika činiteljica in dostikrat tudi odločilna sila za njegovo bodoče življenje. Zato je potrebno, da se otrok nauči čitati tako, kakor se čitati mora. Ne dajte, da bi otrok knjigo samo listal ali izpuščal morda zanj nezanimive odstavke. Učite otroka čitati vrsto za vrsto, a če vas ne sluša, vzemite knjigo same v roko in mu pokažite izpuščene vrstice, nakar naj vam jih prečita na glas. Opozorite ga na lep stavek ali pa na lepo opisano naravo.

Najbolj približate otroka knjigi, če vzamete poleti o počitnicah v misel odstavke, v katerem je popisana narava, in se pogovarjate z otrokom o tistem, kar je pozimi čital ali pa narobe. Večkrat se je prigodilo, da se je hčerka, kadar sva pozimi skupaj čitali knjigo, sama spomnila, da je vse tako opazovala v gozdu ali na loki, kar je opisal v knjigi pisatelj.

Otrok, ki se je naučil prav čitati, drugače opazuje vse okoli sebe, vse gleda z odprtimi očmi in zna, kar boste hitro opazili, gladko in skladno pripovedovati, kaj vse je videl v počitnicah. Tudi zna vse čisto drugače popisati kakor otrok, ki hodi in brodi v naravi, ne da bi kaj videl, to pa samo zato, ker ne čita ali pa čita nepravilno.

Lepota narave vpliva močneje na dušo vašega otroka, če ga s kakšnim stavkom iz knjige nanjo opozorite. V vsaki slovenski družini bi se moralo čitati, vmes pa vpletati pogovor o domači literaturi. Takšno čitanje v domači hiši in pogovor o tem, kar se je čitalo, in o literaturi, je vrlo važno in koristno otroški duši. Otrok se kratkočasi in obenem vzgaja in tako mu postane kmalu knjiga najboljši prijatelj.

Vzgojite rod, ki bo samostojno mislil

Veliko je ljudi, ki še nikoli niso pomislili, čemu so na svetu. Pa kdo bi premišljeval, saj premišljati ni lahko niti prijetno; zato so tako redko posejani tisti, ki mislijo.

Glej drevo! Zeleni, rase, rodi sadove, in kadar pade, se nihče več ne spomni nanj.

In človek? Koliko milijonov ljudi živi kakor drevo. Rasejo, kakor jim je Bog določil, in kadar umre telo, ne ostane za njimi nič.

Pamet in z njo mišljenje je dar, ki človeka dviga nad druga bitja. Zato je treba ljudi vzgajati, da začno samostojno misliti. Ker pa je za prožnost misli treba dosti vaje in zato veliko potrpljenja, ki ga pa ljudje nimamo preveč, je preveč težko to doseči.

Vsak dan vsaj ena samostojna misel je pot, ki vodi do duševne zrelosti. Začeti je treba že pri otroku. Kdo ima nanj večji vpliv kakor mati? Saj otrok izpočetka misli le z njeno pomočjo. Nobena misel ni čisto njegova, ampak le pobledela slika misli matrine ali očetove. Pod vodstvom inteligentnih staršev se neboljen otročiček lahko razvije v duševno močnega človeka.

Kako zanimivo je študirati človeško dušo in nje razvoj. Spoznanje življenja se razvija tako počasi kakor tista bajna roža, ki cvete samo enkrat. Koliko stopenj prebije duša, dokler se ji ne odpre pogled v stvari in tajnosti življenja, na osnovi katerih lahko pravilno presoja okolico in ljudi, in sicer tako jasno in pravilno, kakor bi vzniklo iz nje same in bi bilo vse nje lastni doživljaj; naj bo veselje ali žalost, ljubezen ali sovraštvo, krepost ali strast itd. Važen pripomoček za pravilno opazovanje in objektivno presojanje pa je skromna zavest lastne ničevosti.

Tak opazovalec in sodnik naj bo vsaka mati. Nekatere matere tožijo, da njih otrok ni nadarjen in da se mu ne ljubi misliti; ne vedo pa, da so krive same. Saj so že vse blažene, če zna otrok posnemati njih kretnje in ponavljati njih besede; kar pa ni bogvekaj, ker je ta lastnost otroku že prirojena. Bolj važno je, če otrok reagira na čisto nov in tuj vtisk. Opazuj otroka, ki ga prineseš v novo okolico! Da bolje vidi, privzdigne glavičico in gleda z radovednimi očesci vse stvari okoli sebe. Kako premeri z očmi drevo od vrha do tal, kako iztegne ročico za pisano cvetlico ali metuljčkom in kako prešine drobni obrazek iskra spoznanja, kadar se ti prvič nasmeje! Matere, to so trenutki čistega, iskrenega veselja, saj to so prvi pojavi misleče duše.

Večkrat mislita oče in mati, da je njiju otrok najbolj pametno bitje na svetu. Pa pride to bitje v šolo in učitelj naj na njem izgubi in popravi vse, kar so zagrešili starši. In če učitelj ne more napraviti nad njim čudeža, je seveda slab učitelj. Kakšna krivica!

Dajte otroku priliko, da lahko samostojno misli in dela. Večkrat sem opazovala otroka, ki je vrgel dragoceno igračko v kot in se igral rajši s preprostim predmetom. Moja mala povija najrajši polena, se dolgo pogovarja z njimi in jim poje: «Aja, tutaja.» S punčko ali drugo kupljeno igračko se ukvarja le tako dolgo, dokler iz radovednosti ne pogleda, kaj je v njej.

Vsi vemo, da dandanes zmaguje človek, ki se ne ustraši pred ovirami in nasprotovanjem, ampak gre pogumno preko vseh zaprek do svojega smotra. Navajajte torej svoje otroke, da bodo samostojno mislili, sodili in odločali, in življenje jim ne bo delalo velikih preglavic.

Truda Pečaričeva.

Vera:

Kako moramo in kako ne smemo buditi

Ali Vas je kdo kdaj naglo zbudil? Mar Vam je bilo to prijetno? Verjamem, da ne, dasi Vas je tako zbudila Vam draga oseba. Buditi človeka iz spanja, spada med najgrše in najtežje reči na svetu. Vse rada napravim, ali buditi koga, ne, tega pa ne, dasi sem prisiljena to storiti jako dostikrat, zakaj budilka ne tiktaka, a bi je sploh ne marala, kajti nobena na svetu ni tako zanesljiva kakor moja oseba. Zbudim se sama vselej točno ob tisti uri, kadar hočem. Niti minuto prepozno ne pregodaj. Budilka v moji glavi gre na minuto natančno in je najzanesljivejša budilka na svetu. Ko ležem zvečer v posteljo, pravim sama sebi: Jutri zjutraj moram vstati ob tej in tej uri in tako se tudi zgodi. Navadno budilko

je treba naviti, v glavi pa nič. Imam svojo budilko take sestave, da je ni potreba navijati in naračunavati, ne nositi k urarju. In tako moram namesto budilke jaz buditi, vselej, kadar je treba prej vstati, na pr. ob nedeljah, če smo namenjeni na izlet s prvim jutrnjim vlakom. Budilka v človeški podobi budi kadarkoli je treba.

Ampak buditi človeka iz spanja, je zelo težka naloga. Znano je, da ne ume vsakdo buditi. Zbudite se na pr. zjutraj jako zgodaj. Tema je še in imate časa še dobri dve uri. Obrnete se torej in spite mirno naprej. In spite tako trdno, da ne slišite svoje budilke, kako ropota in rožlja, ne slišite, kako mož jezno plane pokonci in smukne pod odejo z budilko, ki tam tiho doropota. Vi sladko spite in se Vam sanja o vsem mogočem in nemogočem. Največkrat se zgodi, da ravno sanjate o sreči, po kateri vse žive dni hrepenite. Tedaj se bližate in že iztezate roke, že čutite, že držite v rokah tisti košček prisnjane sreče, srce Vam od veselja poskakuje... ko Vas kdo povleče za nočno srajco in «vstani, hitro vstani, ura je že ropotala, a ti spiš, vstani, hitro vstani!» in Vi strmoglavite iz prelestnih sanj v dejansko življenje. Nekam nevoljno si manete oči in gledate življenje krog sebe. Pa ne mislite, da Vas slaba volja skoraj mine. Včasih se Vam ves božji dan nič ne ljubi. Tudi če pridete na zabavo, se Vam čelo ne razvedri. Pri vsakdanjem delu in skrbih se tista nevolja še koliko toliko zmanjša, ampak ob dneh, kadar kam odhajate ali pa se pripravljate na izlet, ni nič neljubšega ko taka zbuditev iz sladkih sanj.

In zato jaz tako nerada budim. Nikdar ne vem, v kako lepah in prijetnih sanjah ga motim. Najnerajša pa zbudim svojo hčerko in sinčka. Nič se ne čudim, če sta ob takih dneh bolj mrtva in tiha. Pa nikar ne mislite, da ju budim iz lastnega nagiba, temveč vselej na njiju željo. Ob nedeljah mora biti že precej pozno, ko se predrznem po daljšem obotavljanju stopiti h hčerkinini postelji, da jo s skesanim glasom vprašam: «Če hočeš iti z menoj v mesto, bo treba vstati.» Pa že odpira oči in je v skoku iz postelje. Ne gre pa vselej tako gladko. In tako vidite, da ni prav nič prijetno buditi človeka iz spanja.

Z majhnimi otroki je to še hujše. Zlasti z nekaterimi. Kdor ne zna otrok buditi, naj to rajši prepusti drugemu to važno opravilo, zlasti če gre za otroka, ki hodi v šolo in ga je treba buditi. Otroke, ki še ne hodijo v šolo, je najbolje, da jih pustimo, dokler se sami ne zbude, zakaj malo je malčkov, ki bi ne bili prej pokonci kakor mamic. Spečega otroka ne smemo vleči za rokav ter ga siloma zbujati iz mirnega spanja. Mati, ki sama opravlja domača dela, ima zmeraj zjutraj največ dela in zato hiti, da bi bilo čimprej vse narejeno. Navadno skoči k otroški postelji, in če ni ravno nežne narave, ga potegne za rokav z besedami: «Vstani, brž vstani, moraš v šolo!» Otrok se takega ukaza ustraši in zleze večkrat z jokom iz postelje. Mati meni, da se otrok zato joka, ker mora v šolo, in se po nepotrebnem huduje, ker otrok plaka. A otrok je ves preplašen zaradi prenapetosti zbuditve in se samo zato cmeri. Tiste minute, ki bi jih potrebovala, da bi otroka polahkoma zbudila, bi ji rodile vse lepši sad. Otrok bi vesel vstal in se oblekel ter si vse sam pripravil za šolo, tako da bi ne imela nič dela z njim.

Jokavo dete mora po navadi mati sama obleči. Ker otrok zaradi solz ne vidi, mu mora vse pripraviti, kar je večkrat vzrok, da se nad njim huduje, namesto da bi sama sebe pokarala. Saj je vsekako sama kriva, da vstane otrok s solzami v očeh. Ko bi umela otroka buditi, bi si ohranila dobro voljo ter dobro storila otroku, ki bi šel z veselim obrazom in jasno mislijo v učilnico. Kako naj takšen otrok potlej v šoli uspeva, ko gre s kislim ob-

ličjem in solznimi očmi v šolo. Koliko več ima otrok od šole, če gre v učilnico rad in vesel. In da hodi v šolo z veselimi jasnimi obrazom, je samo in edino na materi, če ga ume buditi.

Materi, ki hoče, da bi šel otrok vesel v šolo, ne morem nič drugega priporočiti, kakor da se nauči kar najnežneje buditi otroka. Najbolje budimo otroka, če ga tiho pokličemo po imenu in rahlo potrkamo na čelo. Pri klicanju, ki ga moramo pri trdno spečih otrocih ponoviti, pozna otrok tudi v šepetu materin glas in se počasi prebudi. Šele potlej, ko otrok odpre oči, mu lahko poveš, da mora vstati. Ko se otrok predrami, je ves srečen, če se skloni nad njim sladek obraz ljubeče matere. Rad vstane in preživi ves dan z veselimi licem in s smehljajem. Kadar otroka predramite, ga ne pozabite poljubiti, saj nikdar ne veste, če ni to poslednji dan, ko ste ga poljubili. Materin poljub na prebujenega otroka je kakor solnčni žarek, ki poljublja zgodaj zjutraj v rosi okopane cvetlice in bilke. Solnčni žarki se dotikajo cvetic, ki nalahno trepetajo in iztezajo svoje krone proti tistim nežnim poljubom, ki vse zbujajo. Tudi nam se zdi dan lep, ko se zbudimo in vidimo na obzorju kralja z zlato krono na glavi. Toda kako pust je dan, kadar oblačno nebo napoveduje dež, tedaj čemerno vstajamo in preživljamo z nevoljo ves božji dan. In kar je nam vzhajajoče solnce, to je otroku, kadar se zbudi, materin smehljaj!

Pazite na zobe

Zdravi, čisti in lepi zobje so ženski večji in mikavnejši okrasek kot biserna orglica. Zdrava in negovana usta so polna privlačne moči in miline. Že stari narodi so se tega zavedali, zato so tudi obračali veliko skrb na nego zob. Ne samo da so negovali svoje zobe, ampak so se tudi trudili, da izgubo zoba na več način nadomestijo, ker so pač cenili svoje zobe kakor okrasek. Različne izkopnine iz prazgodovinske dobe pričajo o tem.

Narodi, ki so bili z invazijo Evropecev v Ameriko potlačeni in uničeni, so nam pustili sledove svoje kulture, ki nam jasno pričajo, kako so tudi oni znali ceniti zobe kot lepoto.

Posamezna črna plemena so tako gledala na zobe kot na nekaj lepega, da so jih pilili in jim dajali obliko po svojem okusu in po svojih nazorih o lepoti.

Lepi in zdravi zobje so, rekli bi, izraz zdravja in solidnosti vsega organizma.

Slabi zobje kaže tudi najlepši in najljubkejši obraz. Če manjka že samo en zob, izpremeni to večkrat izraz obličja v njegovo škodo.

Pa ne samo v estetičnem smislu so zobje velikega pomena. Veliko večji je njih pomen za zdravje vsega organizma. Človek, ki nima zob, ne more žvečiti in mleti hrane, želodec mu oboli, in kadar želodec oboli, se psiha izpremeni: človek postane čemeren, izgubi voljo in vztrajnost za delo, posledica tega pa je, da izgubi ugled v družbi, v intimnem življenju pa postane neznošen.

A niso samo slabi zobje gnezda, kjer se skrivajo kužni bacili. Ti se skrivajo tudi po ustih, v grlu in nosu. Prihajajo vanje po zraku. Drže se v ustih, grlu in v nosu, kjer zaradi svoje latentnosti sicer ne prizadevajo nobenih neprijetnosti, ali kadar organizem zaradi pre-

hlajenja izgubi svojo odpornost proti njim, postanejo oni nevaren sovražnik zdravju in življenju. Na ta način obolita bezgavki (mandlja) in se dobi angina. Angina pa ima rada za posledico obolenje srca, ledvic, sklepov (revmatizem).

Vnetje priušesne slinavke (mumps) se pokaže kot rezultat delovanja kužnih bacilov, ki tiče v ustih.

Kužni bacili pridejo v nosno duplino in grlo, odkoder izzovejo ondi pod povoljnimi pogoji otrpnenje tilnika.

Na isti način dobimo nahod, influenco in gripo.

Te činjenice nam nalagajo dolžnost, da negujemo ne samo svoje zobe, ampak tudi usta in grlo. Doslej se je gledalo samo na nego zob, prezirala pa se je nega ust in grla, kar je nevarno zlasti v jesenskem in zimskem času, ko se temperatura in vlaga naglo izpreminjata, pa tudi poleti, ko je povsod dosti prahu.

Za racionalno nego zob je nujno potrebno mehanično čiščenje s ščetko in svilnim koncem: po vsaki jedi je treba odpraviti vse ostanke hrane, ki počasi razpadajo med zobmi in ustvarjajo povoljne pogoje za razmnoževanje kužnih bacilov, in hkrati tudi kisline, ki se delajo zaradi razpadanja teh ostankov in načenjajo glazuro zob. Uporaba paste olajšuje mehanično čiščenje zob, vendar s tem še ni vse opravljeno, zakaj še vedno ostane v ustih in grlu veliko kužnih bacilov, ki samo čakajo ugodnega trenuka, da se lotijo organizma.

Že pred 3 do 4 desetletji so spoznali potrebo, da se zoper te nezaželene prebivalce ust in grla kaj ukrene, pa je zato prišlo na svetovni trg več pomočkov v to svrho: različnih vod za nego zob in ust. Toda nekatere vrste te robe nimajo nobene znanstvene osnove in so samo kozmetično-trgovsko blago, medtem ko so druge vrste, ki so izdelane po principih vede, nastale v času, ko je bila veda o bakterijah (bakteriologija) še v povojih, in je danes, ko se njih antiseptično delovanje bakteriološko preiskuje, ugotovljeno, da one nimajo toliko antiseptične moči, da bi mogle eksperimentalno dokazati potrebno razdiralno delovanje na kulturi teh bacilov, ki nam zaradi slabih zob, ust, grla in nosa napadajo organizem in povzročajo nezaželena obolenja. Pa tudi neglede na to jih je občinstvo rado sprejelo, četudi ni učinek tisti, ki ga človek pričakuje.

Šele v novejšem času smo dobili preparate, ki so izdelani na osnovi najnovejših principov znanosti in katerih antiseptična moč je bakteriološko preizkušena in dokazana (stoma, panflavni ribanol itd.), ne da bi njih uporaba škodovala organizmu.

Stoma je že v dvaodstotnem razredčenju antiseptična, a štiriodstotno razredčenje v vodi uniči v 2 do 3 minutah najtrdozvočajnejšega predstavnika bacilov — stafilokoke.

Za praktično uporabo stome je dovolj, če se v kozarec vode nakapa toliko stome, da se voda skali kakor siratka.

Tako razredčena stoma se uporablja ne samo za izpiranje zob, ampak tudi ust, grla in nosne dupline, in ima kot takšna ne samo preventivno moč za ohranitev zob in dlesne, ampak je hkrati tudi preventivno sredstvo proti obolenju za angino in za mumpsem. Če se pa hkrati izpira tudi nosna duplina s tem, da jo usrkavamo v nos, potem se bomo zavarovali tudi zoper nahod, influenco, gripo in otrpnenje tilnika. Na ta način se zdravi tudi angina, obolenje dlesne in nahod.

Kdor je nagnjen k pogostemu obolenju bezgavk, naj bi si vsak dan izpiral grlo s stomo. Kdor oboli za angino, naj si izpira grlo s stomo, kakor smo že prej povedali. Uspeh gotovo ne izostane in se hitro pokaže.

Kdor iztakne nahod, naj ostane dva do tri dni doma, med tem časom pa naj si pridno in kolikor mogoče pogostem izpira grlo in nosno duplino z razredčeno stomo. Videl bo, kako bo nahod hitro odpravil.

Hipermangan v gospodinjstvu

Vsak pozna drobna, temna, bleščeča zrnca, ki dajo, če jih vržemo v vodo, rdečevijoličasto barvo. V kozarcu vode raztopljeno zrno da dobro ustno vodo in vodo za desinfekcijo ustne dupline. Nožna kopel z nekoliko zrnec te snovi učinkuje zelo osvežilno. To je splošno znano. Manj pa vedo ljudje o tehle uporabnih možnostih hipermangana:

Meso, ki malo diši, izgubi takoj duh, če ga operemo najprej v raztopini te snovi, potem pa še s čisto vodo. Hipermangan lahko uporabljamo tudi za barvanje zastorov, prtov, nogavic itd., če hočemo, da dobe barvo sirovega platna. Za svetlejšo barvo vzamemo bolj razredčeno raztopino in obratno. Treba pa je deti v to barvo blago popolnoma suho.

Pri čiščenju stanovanja in drugih stvari uporabljamo hipermangan za odstranitev neprijetnega duha in za razkuževanje. Tudi pri kopanju domačih živali primešajmo nekaj kapljic v vodo.

Našim gospodinjam priporočamo, da imajo doma vedno pripravljeno steklenico s precej močno raztopino te koristne snovi, ki jo pri uporabi primerno razredčijo. Steklenica mora biti dobro zamašena in spravljen na varnem kraju, da ne pride v roke otrokom. Paziti pa je treba, da ne pridejo v blago in tkanine madeži, ker jih je potem zelo težko odpraviti. Hipermangan se dobi za nekaj dinarjev v vsaki lekarni in drogeriji.

Zdravljenje z dieto

Veliko se zadnje čase govori o zdravljenju različnih bolezni, zlasti pljučne in kostne tuberkuloze, naduhe, migrene, bolezni želodca in prebavil, lupusa in živčnih bolezni s tako zvano Gerson - Sauerbruchovo dieto. Dr. Gersonova teorija, ki jo je praktično uvedel na svoji kliniki v Berlinu Sauerbruch, obstoji v tem, da mora biti bolno telo, pri katerem je vsak bolni organizem zastrupljen — v nasprotju z zdravim organizmom, ki sprejema sicer strupe, a jih lahko zopet izloči — v vsej svoji celoti prenovljeno in očiščeno od škodljivih snovi, ki jih proizvaja bolezen, telesu pa moramo dovajati novih sredstev — vitamine. Temu namenu služi posebna metoda prehranjevanja, na katero se mora bolnik navaditi. Po tej metodi dobi telo na eni strani kolikor mogoče malo klorovega natrija, prvine, ki je je največ v kuhinjski soli, na drugi strani pa kar največ vitaminske hrane.

Bolniku je prepovedano kajenje, alkoholne pijače, kuhinjska sol, posušeno in soljeno meso, klobase, gnat in slanina, posušene in soljene ribe, kis, vsi dodatki k juham (Maggi, Juhan), pikantni siri, konzerve itd. Tudi uživanje mesa je omejeno, beljakovine pa nadomeščajo jajca in mleko.

Njegova hrana pa je takšna: vsak dan po 1 do 2 sirovi jajci, nekaj citron, veliko sadja in sadežev vseh vrst, solata brez kisa, paradižniki, sirovo korenje, repa, iztisnjeni sok teh sadežev kot dodatek k juham, kompoti, pol litra sirovega mleka (tudi joghurt, kefir itd.), nesoljeno sirovo maslo, opoldne in zvečer sveža nedušena zelenjava, kuhan krompir; predvsem pa malo jajčnih in močnih jedi, malo kruha in sladkorja in prav malo rib. Za izpremembo mineralnega presnavljanja in v zameno za kuhinjsko sol pa priporočajo «Gersonov mineralogen».

Ta dieta ni težavna za spretno kuharico, treba pa, da se prilagodi vrsti in stanju bolezni. Zato je dobro, da vprašamo prej zdravnika za svet.

Kje Vas boli?

(Nadaljevanje.)

Glavobol

nastopi zelo pogosto pri infekcijskih boleznih, zastrupljenju, zaprtju, očesnih boleznih (kratkovidnost), pri nosnih polipih, ima pa svoj izvor tudi v nervoznosti.

Nega: Pri nervoznem glavobolu — gibanje na planem, telesna in duševna pažnja. Zdravite si slabokrvnost, skrbite za redno prebavo in za odstranitev očesnih napak (napočniki). Notranje: aspirin, piramidon, veramon.

Izpuščaji.

Izpremembe kože je treba vedno skrbno opazovati, ker se mnogo, tudi težkih bolezni (infekcijske in spolne bolezni, tuberkuloza), pokaže rado na izprva prav nedolžni izpremembi kože. Marsikatera bolezen kože, ki je lahko ozdravljiva, postane dolgotrajna in trdovratna, če jo zanemarimo. Tudi obolenja, ki se ne pojavljajo s srbečico, zahtevajo, da se skrbno zdravijo. Kožne izpuščaje delimo v dve vrsti: v takšne, ki so jim vzrok zunanje izpremembe, in v takšne, ki nastanejo vsled notranjih organskih izprememb. Velikokrat pa prihaja vpliv tudi od obeh strani. Vse izpuščaje, ki jih z navadnimi hišnimi zdravili (vazelin, cinkovo mazilo) hitro ne odpravimo, moramo pokazati specializiranemu zdravniku. Večkrat so izpuščaji tudi posledica nekaterih človeškemu telesu škodljivih jedil in snovi. Takšne snovi so: jagode, ribe, raki itd., po katerih dobe nekateri ljudje močno srbeče izpuščaje. Drugi zopet ne prenesajo kemičnih snovi, s katerimi imajo posla v svojem poklicu (snažilna sredstva, kisline, barve), ali pa jim škodujejo kemikalije, s katerimi je nasičena njih obleka (kožuhovina, usnje itd.). V takšnih primerih moramo te kvarljivosti takoj odstraniti in izpuščaji se ne bodo več pokazali. Nalezljivi kožni bolezni sta razen infekcijskih bolezni, ki se že na zunaj poznajo zaradi izpuščajev (ošpice, škrlatinka, ušen itd.), tudi sifilis in kožna tuberkuloza, glivičasta bolezen kože, ki nastopa največkrat v krožni obliki, ki se v sredi čeli, na robih pa napreduje. K tem boleznim prištevamo tudi bradni lišaj, trdovratno gnojenje bradnih kocih pri moških, ki seže pogosto tudi na lase na glavi in se največkrat prenese z britvijo, če ni čista. Razliko med pogostim, a popolnoma nedolžnim vnetjem lojnih žlez in nalezljivo boleznijo pa določi lahko samo zdravnik.

Ječmen.

Pojavi se z oteklino vek, ki jo spremljajo bolečine in občutek neprijetnega tiščanja.

Zdravljenje: Devajte na oko po več ur trajajoče gorke obkladke (tudi kašnate obkladke). Če se vas pa ječmen trdovratno drži, je najbolje, da greste k zdravniku.

Kašelj.

Najprej ugotovite vzrok kašlja (prehlajenje?). Pri otrocih se pojavi rad oslovski kašelj, pri moških - kadilcih je pa kašelj navadno posledica katarja v grlu.

Nega: Toplo pijače, obkladki okoli vratu! Skrbite, da se v postelji pošteno prepotite; ogibajte se prepiha in ne govorite glasno! (Dalje prih.)

Dobro spanje dela človeka lepega

O nespečnosti in uspavalnih sredstvih.

Kdo še ne ve, kaj se pravi, ako človek ponoči ne more spati in se mu zde ure cela večnost? Drugo jutro po takšni prečuti noči se človek ne počuti le, kakor da bi ga bil kdo pretepel, ampak tudi vstane že s slabo voljo, in ta čmerikavost ga potem spremlja še ves tisti dan. Pri nas radi podražimo takega človeka z besedami: «Kaj ti je kura na nogo stopila, ko si vstal?»

Spanje je tako potrebno, da bi človek brez njega ne mogel dalje časa prebiti.

Kako dolgo naj človek spi, je pri različnih ljudeh različno. To pa je gotovo, da potrebuje človek tolikanj več spanja, čim mlajši je. Za zdravega odraslega človeka v srednjih letih je povprečno dovolj, če spi po osem ur na dan.

Potreba po spanju pa se da, kakor vemo, z vajo tudi precej zmanjšati; tako so baje spali Friderik Veliki, Caesar in Napoleon samo po 3 do 4 ure na dan! Staro, večkrat poudarjano pravilo, da je spanje pred polnočjo najbolj zdravo, je precej resnično. Trdnost spanja, t. j. odpornost zoper različne dražljaje, je namreč hitro potem, ko človek zaspi, precejšnja, proti drugi uri zjutraj pa začne polagoma pojemati. Spanje postaja ob tem času veliko bolj rahlo, da lahko prebudi človeka že tiho izgovorjena beseda ali pa solnčni žarek, ki začne siliti skozi okno na posteljo, ko vse to človeka, ki je komaj zaspal, le težko predrami.

Nespečnost se pojavlja na različne načine. Največkrat, zlasti po večjih mestih, ne bo zdravnik, če človeka še tako natančno preišče, dognal nobenih posebnih bolezni, ki bi bile temu vzrok; po navadi je temu kriva splošna prenapetost ali, kakor ji v vsakdanjem življenju pravimo, nervoznost, ki se tudi zvečer še ne poleže. Takšni ljudje, zlasti ženske, naj vedo, da se takšna nespečnost ne sme preganjati z uspavalnimi pomočki, s pijačami, praški in tabletami, ampak s kolikor mogoče naravnimi pomočki. Še največ pomaga, če hodi človek o pravem času spat in če za časa vstaja. Nihče naj se ne da z modo ne s prigovarjanjem pripraviti do tega, da bi popustil od tistega, kar je zanj koristno, če hoče, da ostane zdrav in veder. To bodi vsaj pravilo, ki se pa po njem seveda ni treba ozkosrčno ravnati in pri katerem so izjeme vsekakor dovoljene.

Prepogostokrat se pa da, če se stvar zasleduje, ugotoviti, da nespečnosti ni v zadnji vrsti kriv neprimeren način življenja. Takšna razvada je na pr. uživanje preobilnih večerij in razburljivih pijač (čaj, kava) tik pred spanjem. Samo po sebi se razume, da poln želodec, ki mora veliko prebaviti, človeku ne bo dal zaspati. Pravilo bodi zatorej, da se je treba zvečer takšnih pijač ogibati in da se sme obilneje večerjati samo ob takšnem času, da mineta vsaj še dve uri, preden se človek spravi v posteljo. Tudi ni prav, če si kdo zvečer fantazijo draži z razburljivo lektiro, ampak si rajši v večernih urah poišče kako lažje, nekaj bolj enolično opravilo, če hoče, da bo mirno in zdravo zaspal. Pije naj lahke, pomirjevalne pijače (seltersko vodo, sodavico, limonado), tudi malo sadja (jabolka, grozdje itd.) prav ugodno vpliva na spanje. Kdor ne more zaspati, naj si ovije okoli glave precej na tesno ovitek, namočen v mrzli vodi, ali pa naj se koplje 20 minut v vodi, ki ima 35° C, in si dene na glavo še mrzel ovitek.

Ozirati se je treba razen tega tudi na nekatere higienske okoliščine, če hočemo, da bo spanje pravilno. V ta namen je potrebna najprej prisojna in kolikor mogoče

prostorna soba, v kateri je zrak čist, brez prahu in močnih duhov (cvetlice, dim od tobaka) in ne pretopel. Najlaže se to doseže, ako načeloma vsak večer, preden gremo spat, sobo še enkrat dobro prezračimo. Tudi postelja sama naj počivajočega telesa preveč ne razgreva, zato v kraj z vsemi pernamicami, zlasti pri vzglavju! Človek najbolje leži, ako leži skoraj čisto vodoravno in z nekoliko zvišano glavo. Večina ljudi leži najrajši na desni strani, morda zato, ker se tako vsebina želodca in črev najlaže odpravlja in ne pritiska na srce.

Če so vsi ti pogoji izpolnjeni, se lahko vsaka ženska zanese, da ji ne bo nič oviralo spanja, ampak da ji bo godilo tudi brez vsakršnih uspaval. Uspavala ustvarjajo samo umetno spanje, ki ne more naravnega nikdar nadomestiti. Med naravnim spanjem ne zbira človek samo novih moči, ampak je po krepljenem spanju tudi živahnejši, vedrejši in — lepši.

Dr. med. R. K.

Kopanje nog

Kopel za noge je kaj hitro pripravljena in je zelo važna za zdravje naših nog, obenem pa vpliva ugodno tudi na ostalo telo. Dasi za to ni treba drugega, kakor pol škafa ali skleda tople vode in četrto do pol ure časa, vendar je mnogo ljudi, ki jim je to pretežko in prenerodno, ker so komodni in ne znajo ceniti tega tako preprostega, a koristnega sredstva za nego svojega telesa.

Nič ti utrujenosti tako ne vzame iz nog, kakor mlačna kopel, kateri si pridejala pest kuhinjske soli. Vsa teža nog izgine po taki kopeli.

Že zaradi snage si moramo umiti noge in obraz vsak dan, zakaj nič ni na našem telesu tako zelo izpostavljenega prahu, pocestni nesnagi in bacilom, kakor naše noge v tenkih modnih nogavicah in nizkih čevljčkih.

Kopanje nog pa je marsikateri boleznit tudi pravo zdravilo. Mlačna kopel, kateri pridenemo nekoliko boraksa ali navadne pralne sode, je za navadno umivanje nog; tisti, katerim se noge pote, pa naj pridenejo malo galuna ali očetnokisle gline.

Mrzla kopel, ki naj ima 8 do 12, a najmanj 5 stopinj, sme trajati le pet minut, nakar noge z ostro brisačo dobro otreemo. Takšna kopel je za tiste, ki trpijo na mrzlih nogah. Kratka mrzla kopel in otiranje pospešuje obtok krvi in s tem se noge ogrejejo. S kratko mrzlo kopeljo ustavimo tudi krvavenje iz nosa.

Mlačne kopeli od 25 do 30 stopinj so koristne za tiste, katerim sili kri v glavo. Kopel s to temperaturo naj bi uporabljali tudi tisti, ki ne morejo spati, in sicer neposredno, preden gredo k počitku.

Živčni glavobol (migrena), šumenje v ušesih, astmatične težave in revmatizem v nogah olajša in ozdravi 38 stopinj vroča kopel, ki sme trajati pol do tri četrti ure.

Znana je domača parna kopel pri podagri. Bolnik sede na visok prostor, morda na mizo, pa položi noge na drog, ki je položen preko posode, napolnjene z vrelo vodo. Taki kopeli naj se pridene različnih zdravilnih zelišč (senenega zdroba). Noge se nad parno kopeljo dobro zadelaajo z volneno odejo, da para nikjer ne uhaja. Taka kopel naj traja toliko časa, dokler bolnik ne začuti, da se ohlaja. Nato je treba noge bolniku takoj otrei in ga spraviti v gorko posteljo.

Nekaj glede oblačenja.

Prinašamo nekaj estetskih pravil, ki vam bodo, drage čitateljice, koristile vsa leta vašega življenja, naj se moda še tako izpreminja:

Črna barva dela telo vitkejše, silhueta ženske pa veliko pridobi na odličnosti.

Bela barva je primerna za vse ženske in ni nikdar smešna.

Svetle barve napravijo telo bolj polno, temnejše pa nasprotno.

Škotske in karirane vrste blaga se nosijo samo kot garniture; tista, ki hoče nositi kostum iz njih, mora imeti brezhiben šik in graciozno in vitko figuro.

Podolgovate proge dajejo vitko linijo, poprečne proge nasprotno.

Veliki vzorci na blagu povečavajo osebo, drobni dajejo nekaj lahkega in živahnega.

Če ste bolj močni, ne nosite tesnih in preveč okrašenih oblek; to velja tudi za drobne in sloke osebe.

Zelena in rdeča barva, kadar sta v modi, sta zelo lepi in prikladni.

Ženske z rjavo poltjo okoli 30 let imajo rade rumenkasto barvo.

Mlade ženske se po navadi vnamajo za svetle in vesele barve, ki jih delajo mladostne.

Zrelejše ženske dajejo prednost temnejšim barvam, toda ne čisto temnim, zlasti če imajo lase in polt bolj temno.

Knjiga za deco.

Anica Černejeva: Metuljčki. Celje, 1930. Založila in tiskala Zvezna tiskarna v Celju. Strani 56. Cena Din?

Šest in trideset otroških pesmi, razdeljenih na pet delov. Snov je vzeta deloma iz narave, deloma pa so epizodice iz otroškega življenja in bitja. V zadnjem delu nas pesmice spominjajo na bele hišice onkraj mej, na goriško pomlad in goriške češnje, na Istro in Učko goro. Novega nam zbirka ne prinaša. Kot zbirka mladinskih pesmi pa je dobro došla, kajti dobrih mladinskih pesmi je, žal, čim dalje manj.

Kakšen les je primeren za pohištvo

Trpežnost pohištva je odvisna zlasti od tega, iz kakšnega lesa je napravljeno. Poglavitno je, da les ni svež, ker sicer razpoka ali se pa izveži, kadar se posuši. Čim bolj suh je les, tem boljši je za pohištvo.

Kakšno je obloženo pohištvo? To je pohištvo iz cenejšega lesa, n. pr. iz smrekovine, na katero se prilepijo tenke deščice, tako zvana obloga (furnir), iz dragocenejšega lesa, n. pr. iz mahagonija. Obloga na lesu, ki ni zadosti presušen, rada odstopi. Les je toliko manj vreden, kolikor več grč ima. Dober les za opravo mora biti brez grč, razen če niso pri oblogah iz estetičnih razlogov potrebne črte, ki so podobne grčam, kakor n. pr. pri nekaterih vzorcih «biedermayerskega» pohištva.

Iz zunanjšega svetlejšega dela debla se dobiva belina, iz notranjšega temnejšega pa sredina. Belina ni tako trpežna kakor sredina. Glede na trpežnost razporejamo razne vrste lesa takole: hrast, brest, jesen,

Dve elegantni svileni bluzi iz vzorčastega ali enobarvenega krepa ali satena, kakršne se nosijo k gladkim svilenim kostimom.

macesen, smreka, bor, bukev, jelša, breza, češnja, vrba in topol. Za pohištvo je seveda velike važnosti, ali stoji v suhem ali v vlažnem prostoru.

Najboljši les je hrastov. Oprave iz hrastovine so se ohranile popolnoma nepoškodovane od zgodnjega srednjega veka pa do današnjega dne. Take oprave so napravljene iz sredine, ki je zato tako izredno trpežna (odporna), ker ima veliko čreslene kisline, ki les ohranjuje. Belina je tudi pri hrastu zelo kratkoživa. V vlažnem prostoru začne hitro trohneti. Vrh tega se v njej radi zarede črvi, ki se sredine izogibajo, ker jim je pač pretrda. Pri borovem lesu je treba paziti zlasti na smolne žile, ker ni prijetno, če se naenkrat začne iz pohištva cediti smola.

V modi pa je danes orehov les. Za moderno pohištvo se uporablja orehova korenina, ki dá čudovite vzorce in omogoči vse mogoče kombinacije. Orehova korenina se uporablja za furnir na vezane plošče.

Od ostalega iglastega drevja se uporabljata za pohištvo zlasti jelovina in smrekovina. Smrekov les bolj počasi potemni kakor jelov, kar je pa zlasti pri obloženem pohištvu popolnoma brez pomena.

Brezovino uporabljajo za stilno pohištvo. Seveda se rabi ta les pri tem samo za oblogo. Na isti način se uporabljata tudi orehov in češnjev les. Zelo pripraven za politiranje je palisandrov les, ki ga krasi širše in ožje temne proge. Dalje se uporablja mehagonijev les v obliki sredine za obloge. Ima to dobro stran, da se ga ne lotijo črvi. Vrbovina mu služi za podlago.

Ker se pri nakupovanju oprave kakovost lesa ne da oceniti, je vsekakor najbolje, če kupujemo samo pri znanih, zanesljivih tvrdkah. Kdor kupi sirov les in ga izroči mizarju, kar se dogaja zlasti na deželi in v majhnih mestih, bo lažje spoznal napake v lesu in njega kakovost. Vendar pa bo tudi tukaj lahko ločil svež les od dobro posušenega samo tisti, ki dobro pozna vlakna različnih vrst lesa. Torej tudi v takem slučaju kupujte samo pri solidnih tvrdkah!

O preprogah in tkaninah

Če stopimo v dandanašnje stanovanje, nas objame prav prijetna udobnost in domačnost. Nikjer ne vidimo več tistega bahavega lišpa, ki je bil v prejšnjih desetletjih višek vsake stanovanjske umetnosti. Ta prijaznost in udobnost naših domov pa se ne zrcali samo v preprostem pohištvu, ki naj bo kolikor mogoče praktično, temveč odseva tudi v barvah pri vseh stanovanjskih predmetih. Svetle in pestre barve prevladujejo povsod; pisane preproge in zavese nas veselo pozdravljajo v naših domovih. Tudi svetloba sama, vir vsega našega življenja, ima neoviran dohod v stanovanjske prostore.

Z živahnimi barvami so poslikane preproge, zavese in vse ostale tkanine, s katerimi imamo prevlečene stole, divane in drugo takšno pohištvo. Tudi svetlih barv na pohištvu se danes več ne branimo. Nasprotno, pohištvo samo, ki je prevlečeno z brušenim lakom, je izdelano vedno v zelo kričočih barvah. Tkanine pa so zaradi svoje ornamentike vedno večbarvne. Že zato vplivajo ugodno v vsakem prostoru, četudi je pohištvo večji del v eni sami barvi.

Kakšne pa naj bodo barve pestrih tkanin in preprog v stanovanjih? Ali naj bodo mnogolične, ali naj bodo njih odtenki v harmonični celoti, kakor pri ženah klobuk, čevlji in nogavice? Živahna mnogoličnost barv učinkuje vedno poživljajoče in osvežujoče, seveda le toliko časa, dokler se barve ne tepejo. Živahne, pestre barve imejmo torej vedno v tistih prostorih, ki so namenjeni našemu bivanju! Z mirnim srcem lahko vzamemo za stanovanjsko sobo preprogo v popolnoma drugi barvi, kakor so zavese, za naslanjače uporabljamo čisto drugobarvno prevleko kakor za navadne prevlečene stole. Če pa gre za prostore, ki služijo reprezentativnim svrham, če si uredimo sprejemnico, jedilnico ali sobo za glasbo, potem vzamemo vedno enobarvno blago, da dosežemo kolikor mogoče enoličen in gospodski vtis.

Velikopoteznost pri izbiranju barv moramo v nekaterih primerih omejiti, kajti vsaka barva se ne prilaga dobro vsaki tkanini in ni vedno uporabna za vsak namen. Pri živahno zeleni preprogi imamo občutek, da ne leži na tleh, temveč da se dviga v višino. Tudi pri modrovijoličastih in rumenih preprogah opažamo isto. Nasprotno pa je rdeča barva izvrstna za tla. Pomislimo samo na rdeča tla iz opeke v kmetijskih domovih. Kako prijetno učinkuje njih barva na naše oko! Odtenki vseh modrih barv so bolj priporočljivi za viseče tkanine, za zastore in zavese, ne pa za namizne prte, ker postane modra barva v luči, če pada na mizo, popolnoma brezbarvna.

Kaj pa ornamentika? Preproge in blazine so v modernem stanovanju večidel edini nosilci okrasov. Okraske teh izdelkov si pa moderna industrija ne izposojuje več iz živalskega in rastlinskega življenja preteklih dob, ampak uporablja rajši geometrične vzorce, ki so vedno najlepši. Če ima človek malo dobrega okusa, bo gotovo najstrože obsodil predposteljniki, ki predočuje v vseh mogočih in nemogočih barvah lovske prizore ali druge dogodivščine iz živalstva. Ornamentika tudi ne sme biti preveč naturalistična, to se pravi, ne sme biti vzeta iz narave, ker to ne ustreza materialu, na katerem je napravljena. Ravno tako ne sme imeti preproga plastičnih vzorcev, ker je zaradi tega kot preproga nemogoča in neestetična. Preproga naj bo popolnoma gladka, drugače se nam zdi, da bi se lahko spoteknili nad njo. Isto, kar za preproge, velja tudi za tkanine in prevleke.

Zadnji čas je izgubila tudi toliko opevana in oboževana perzijska preproga precej na svojem slovesu. Le za petične ljubitelje ima še visoko vrednost. Danes že

izdelujejo tvornice moderne preproge z ravnimi, lepimi vzorci, ki lahko deloma tekmujejo s pristnimi perzijskimi izdelki, pri tem pa so mnogo, mnogo cenejše. Celo naši primitivni macedonski in bosenski čilimi ali, kakor jim pravijo, jugoslovanski perzijanci, ne delajo nečasti svojemu imenu in so, solidno izdelani, ob živahni barvitosti polnovredni, da krase naša stanovanja in nam napravljajo bivanje v njih prijetno in udobno.

O modernem pojmovanju pohištva.

Še nikoli prej nismo pri nas izdelali toliko pohištva po načrtih kot danes. To je razveljavljivi pojav, ki kaže, da se približujemo modernemu pojmovanju v ustvarjanju stanovanjske kulture. Ni to moda, ne luksuz, saj izhaja moderno pojmovanje iz notranje nujnosti načina življenja današnjega človeka. Pohištvo mora ustrezati vsem njegovim posebnim navadam in zahtevam, tako da čuti v svojem stanovanju kos samega sebe, da mu je prijatelj, ogledalo, kjer se zrcali njegovo srce in značaj. Zato so stanovanja današnjemu človeku več, kot so mu bila takrat, ko si je nabavljal šablonske tipe sob, ki so ustrezale le splošnim zahtevam in ne zahtevam posameznika. Naravno je, da je z novim pojmovanjem prekinjena vsa tradicija in konvencionalnost, ker je izhodna točka in vir modernega pojmovanja in ustvarjanja v bistvu individualnosti človeka. Ta psihološka podlaga pa tvori jedro modernega in nacionalnega sloga. In še dalje gre to moderno pojmovanje. S pohištva, ki najbolj ustreza in je najbližje človeku, se prehaja na smotreno ureditev prostora — sobe. (Pri nas je, žal, zaenkrat še obratno, da moramo iz prostora ustvarjati pohištvo, pri sestavljanju pohištva z raznimi kombinacijami iskati kompromise. Naslednja slika, ki kaže kombinirano dnevno sobo z jedilnico, razstavljeno na letošnjem jubilejnem velesejmu, je komponirana na tlorise sob tako, da se dajo kosi sestaviti v celoto v petih različnih variantah in tako prilagoditi kakršnemu koli tlorisu.) To moderno pojmovanje zajema cela stanovanja, cele stavbe in celo vrtove družji v eno celoto s stavbo. S tako rešitvijo bi se približali idealu moderne sobe, ki stremi za tem, da bi imela vsaka družina svoj lasten, njihov zahtevam ustrezajoč dom. Pri nas smo, žal, še daleč od tega ideala, dočim so drugod že prav blizu. Treba pa je zato še hiperkulture življenja, kateri se bliža itak vse človeštvo.

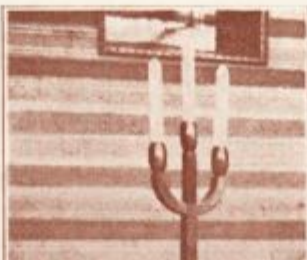
Pri nas je danes stanovanjska kultura šele v razvoju, zato je še in bo kompromisna vse dolejš, dokler ne bomo mogli reči: »Napravite mi take in take sobe, želel bi imeti to in to, uredil bi si življenje na ta način, in te sobe spravite v prostor — hišo« itd. Takrat šele bomo lahko govorili o naši stanovanjski kulturi, do tedaj pa bomo vsaj lahko rekli, da postajamo slednjič tudi mi — sodobni.

Moderno pohištvo na velesejmski razstavi

Leva zgornja in desna spodnja slika: Spalnica v citroni. Desna zgornja in leva spodnja slika: Dnevna soba v orehu. Načrte izdelala gg. ing. arh. Omahen in ing. arh. Serajnik v Ljubljani, Kolodvorska ulica 28/II. Pohištvo izvršil Anton Zalokar iz St. Vida. Zavese, blazine in svetilke so delo umetno obrtnega ateljeja L. Matjana v Ljubljani, Sv. Petra c.

Jedilnica in delovna soba. Načrte izdelala gg. ing. arh. Omahen in ing. arh. Serajnik v Ljubljani, Kolodvorska ulica 28/II. Pohištvo izdelala tordka «Javor» iz Dol. Logatca. Zavese, blazine in svetilke so delo umetno obrtnega ateljeja L. Matjana v Ljubljani, Sv. Petra c.

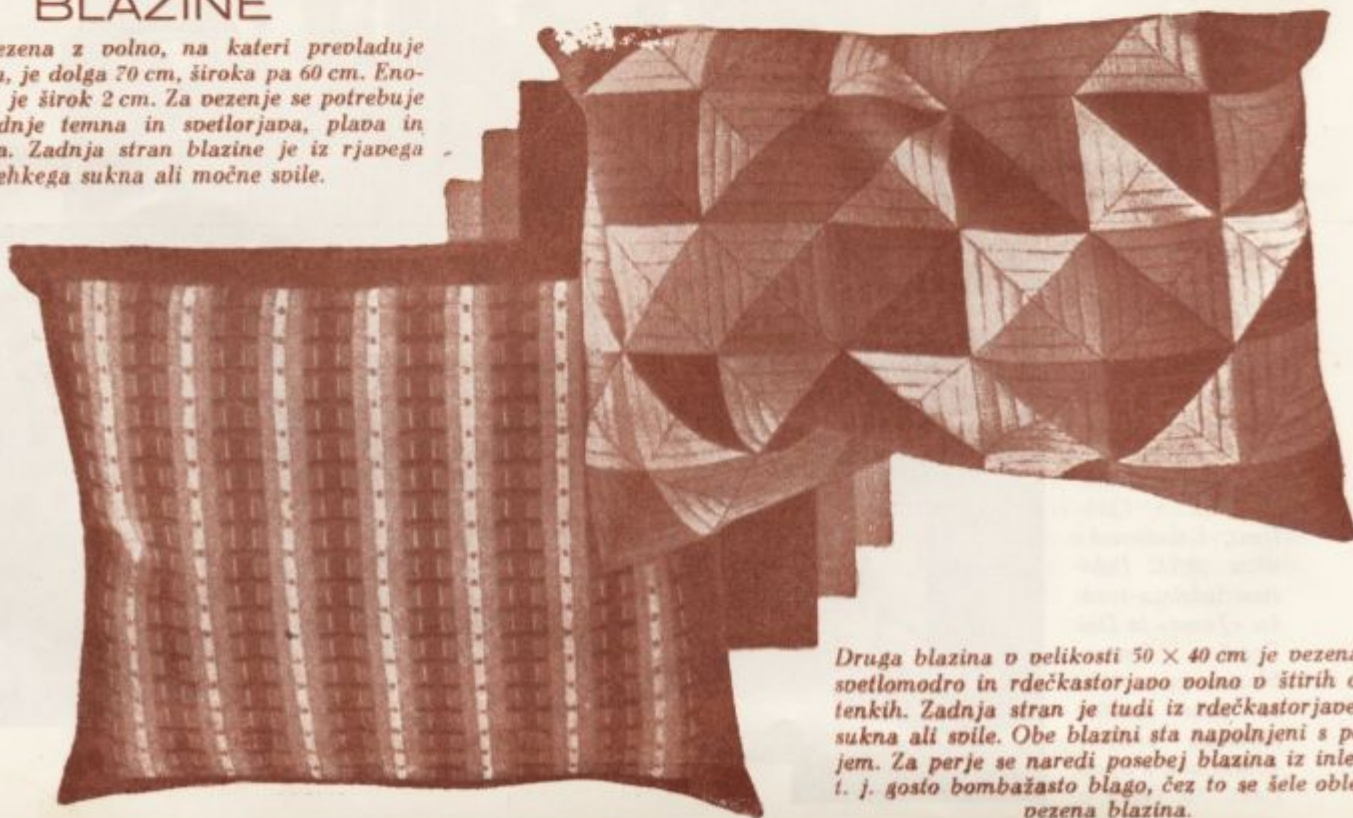
Leva zgornja slika: Moderna zavesa.
Desna zgornja slika: Kombinirana mizica s svetilko in dva komoda stola. Leva spodnja slika: Kombinacija vitrine in bifeja ter iztezna miza s stoli, ki so prevlečeni z moderno vzorčastim blagom, katerega je dobavila tordka A. & E. Skaberne v Ljubljani.

Pohištvo je izdelala tordka Egidij in Karol Erjavc z Broda pri Tacnu. Zavesa je izdelal umetno obrtni atelje L. Matjan v Ljubljani, So. Petra cesta.

BLAZINE

Blazina, vezena z volno, na kateri prevladuje rjava barva, je dolga 70 cm, široka pa 60 cm. Enobarven rob je širok 2 cm. Za vezenje se potrebuje temna, srednje temna in svetlorjava, plava in rdeča volna. Zadnja stran blazine je iz rjavega mehkega sukna ali močne svile.

Druga blazina v velikosti 50 x 40 cm je vezena s svetlomodro in rdečkastorjavo volno v štirih odtenkih. Zadnja stran je tudi iz rdečkastorjavega sukna ali svile. Obe blazini sta napolnjeni s perjem. Za perje se naredi posebej blazina iz inleta, t. j. gosto bombažasto blago, čez to se šele obleče vezena blazina.

(Nadaljevanje.)

10. Likanje.

Lep, solnčen, malo vetroven dan je bil, kakor nalašč za sušenje. Že zgodaj popoldan je pobrala Alenka suho perilo in ga zložila na korito. Zalka ga je odnesla na verando, da z Milko prebereta poškodovane kose, da jih zašije in zakrpa. Zalka vzame skledo vode in majhno omelce, ki ga pomaka v vodo in z njim škropi perilo. Vsak kos lepo nategne in zvije v svalek ali ga pa pregane rob na rob, da se enakomerno premoči. Ko so vse pripravile, le Milka ima še nekaj krp prišiti, se vrata odpro in oče se prikaže med vrati. Vrnil se je iz mesta. Nekaj v papirju zavitega položi s smehljajem na mizo: «Ko smo že tako napredovali, da imamo elektriko v hiši, pa poizkusite še z električnim likalom», pravi z veselim obrazom; «samo bodite oprezne, ker ga niste še vajene. Kupil sem ga, da ne bo več toliko glavobola pri likanju.» «O sedaj bomo pa še rajše in še lepše likale; in koliko prej bomo končale, ko ne bo tistega čakanja z nalaganjem oglja in izpihavanjem pepela.»

Ker Polonica še ni znala likati, jo je učila Alenka. Najprej so prišle na vrsto moške srajce. «Primi jo po sredini hrbta in polikaj na obe strani, nato zapestja in rokave, vratnik in rame. Položi jo nato po dolgem na mizo, nabirke položi v drobne gube in jih povleci do roba. Nato pripravi prsi, dobro jih nategni in potegni po vsej prednji strani. Sedaj primi srajco sredi ramena in jo položi v ravni črti do roba; enako na drugi strani. Upogni rokave, da pride zapestje do ramen in zloži srajco čez pol ali pa na tretjino, kolikor veliko hočeš imeti. Žensko srajco zlikamo na pravi strani, nazadnje pa potegnemo čez vezenje narobe, da se vezenina lepo vzboči. Ženske spalne srajce pa tako kakor moške.»

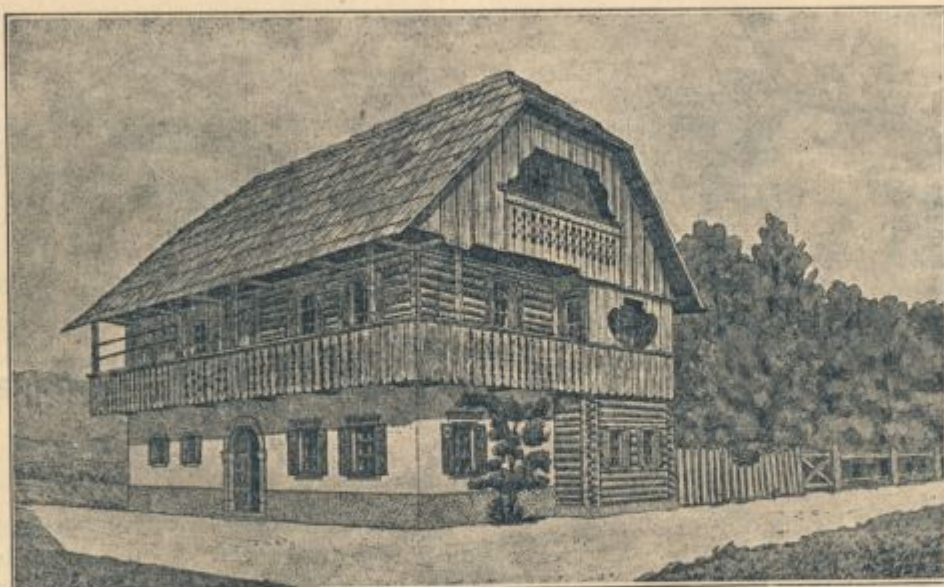
Tako je učila Alenka in Polonica ji je bila verna učenka. Že prihodnje perilo je poizkusila sama, pa je dobro napravila. «Rjuhe likaj le zgornje, ki imajo vezenine; spodnje bomo gladko iztrepale in jih zgladile pod valjarjem ali pa v mungi. Barvaste reči rade poblede, ako je likalnik prevroč, zato jih likaj nazadnje, ko bo že ohlajen.»

Posebno je treba paziti na svilene predmete, ker jih ne smemo samo škropiti kakor drugo perilo, temveč čisto zmočiti in nanje pregrniti čisto, belo, tenko ruto, čez katero potem likamo.

Vse zlikano perilo, zlasti tisto, ki je bilo pred likanjem kakorkoli omočeno, se mora, če se hoče popolnoma presušiti, napol preganjeno obesiti na suh, solnčen kraj za nekoliko ur. Kadar vlagamo perilo v omaro, je dobro, ako vmes položimo vejice od sivke (lavendel) ali dišeče gozdne deteljice. Perilo dobi po teh svež, naraven vonj.

11. Krpanje.

V dnevih velikega pranja, posebno če je slabo vreme oviralo pranje v redno določenem času, je hišni red kolikor toliko izpremenjen. Navadno traja po več dni, dostikrat po ves teden, preden je perilo zlikano, presušeno, poravnano in zašito, kajti noben kos ne sme prej v omaro. Veliko skrb pripravlja gospodinji košara s strganim perilom. Tu so nogavice, srajce, predpasniki, hlače, krila, posteljnina, prti, prtiči z večjimi ali manjšimi luknjami, ki vse čaka na krpe. Težko bi bila sama vsemu kos, ko bi ne imela pridnih pomočnic: hčerk in vnukinj. Metka in Zorica sta kaj spretni v zakrpavanju nogavic. Hitro se spravita nad košaro. Iz nje izbereta najprej nogavice, jih pregledata in odbereta v košarico, kjer imata za to pripravljen bombaž, igle in «jurčka» ali «gobe». Večje luknje vpleteta, manjše zabodljata. Kaj hitro

Jože Karlovšek: Gorenjski dom.

jima gre izpod rok. Metka zna že na stroju šivati, zato ji je mamica kupila na velesejmu jako praktičen pomoček za krpanje nogavic. To je dvojen obroček, med katerega se napne raztrgani del, potem pa vtakne pod iglo šivalnega stroja, kjer se premika na desno in levo, naprej in nazaj, dokler ni luknja zamašena.

Mamica in Angelica pa se učita tudi krpanja ostalega perila. Tu je treba všiti razne oblike: četverokote, ravne in poševne, trikote, včasih tudi kroge z raznimi šivi in ubodi. Za pravilno všivanje je treba gledati, da se slaga votek krpe z votkom voblačilu in osnutek z osnutkom. «Zakaj pa mora tako biti?» vpraša Ange-

lica, «dostikrat bi prihranila blaga, ako bi ga smela urezati, kakor bi hotela, ne da bi se ozirala na lego niti?» «To se mora zato,» poučuje mamica, «ker se osnutkova nit pri pranju bolj skrči kakor votkova, pa bi grdo križem vleklo in bi tistega kosa kar ne bilo mogoče ravno zlikati.»

Včasih pretikava tkalka ali tkalec po dve ali več niti, in tako nastanejo razne tkanine: platno, barhent, damast itd. Kadar je perilo le preslegasto, ga je treba samo zabodljati, in takrat se je treba ozirati na način tkanine. Kako je spretna in iznajdljiva je tudi naša Milka, pa vidite na temle predpasniku. Ker je bil prednji del že dokaj obrabljen, ga je nado-

Kmetiška kuhinja na Dolenjskem.

mestila s prav ličnim novim. V materini zalogi je našla dokaj veliko krpo enakega blaga, pa ga je v ta namen prikrojila. Ob straneh, kjer se drži starega dela, je naredila žepe.

12. Bolnik.

Sosedov Branko je zbolel. Mrzlica ga trese in meša se mu. Sosea, njegova mamica, je prišla vsa solzna in obupana k naši babici. Ne ve si pomagati. Kaj naj stori?

«Ali je kaj takega jedel ali se je premrazil?» vpraša babica. «Jedel ni nič takega,» odvrne sosed, «smučal, sankal in drsal se je ves popoldan, in ko je bil upehan in žejen, tako so pripovedovali njegovi tovariši, je lomil ledene sveče in jih srkal.» — «Potemtakem si je pa prehladil želodec,» odvrne babica, «treba je takoj poklicati zdravnika; medtem mu pa skuhaj gomilice, ako ima bolečine v trebuhu, in pa bezgovega ali lipovega čaja, da se dobro prepoti. Ako kašlja, mu naredi ovitek čez prsi, v vodo lahko vliješ malo kisa, potem pa delaj natančno po zdravnikovem naročilu.

Ker je sosed tožila, da so ji pošle gomilice, ji je dala babica iz svoje domače lekarne gomilice, bezga in lipovega cvetja. Zdravnik mu je zapisal huda, grenka zdravila, toda pomagala so, in po dolgem času, trajalo je več tednov, je mogel iz postelje. Slab je bil, da se je opotekal. Užival je najprej samo juho z redkim zdrobom, pozneje tudi z rumenjakom. «Ko devlješ rumenjak v juho, ga raztepi najprej na krožniku,» je poučevala babica, «in ko je juha že prestala vreti, jo zlij nanj. Ko bi se rumenjak zakrnil, bi postal težko prebaven.» (Nadaljevanje prih.)

V slovenska stanovanja slike slovenskih umetnikov!

(Kako si sami naredimo okvire za slike.)

«Nemogoč je človek, ki obeša v svoje stanovanje stvari, ki niso v skladu z duhom časa.» Goethe.

Papirnate rože, pavovo perje, slamnate pletenine z zataknenimi razglednicami, pahljače, prazne vaze vseh velikosti in vse polno nelepkih kipov in kipcev, kozarcev itd. — vse te stvari krasijo še danes marsikatero stanovanje. In še posebno slike! Kar pogledajte na stene! Po njih se košatijo bahavo zlato, težki okviri z neštetimi okraski, katerih ne moremo nikoli pošteno očistiti; v njih pa tiče malovredni papirnati tiski, nelepe fotografije, slabe reprodukcije in zani-karno izdelani oljnati «kiči». Ko bi le stanovalci ve-

deli, koliko lepše in brez nepotrebnih stvari bi si lahko opremili svoja stanovanja! Ko bi tisti, ki kopi-čijo te nelepe stvari v svojih domovih, vedeli, da je ta neestetična navlaka tudi zelo nehygienska, bi je gotovo ne vlačili v svoja stanovanja. Vse, kar smo našli, so najboljši «lovilci» prahu, ki pri vsakdanjem pospravljanju otežujejo delo vsaki gospodinj in jo dan za dnevom utrujajo in mude. Koliko majhnih stvari mora gospodinja vsak dan premakniti in obrisati prah z njih, ako hoče, da je njeno stanovanje čisto! Toliko dela ima s temi stvarmi, da ji preostane komaj nekaj časa za ostala opravila v gospodinstvu!

V peč torej s to navlakom!

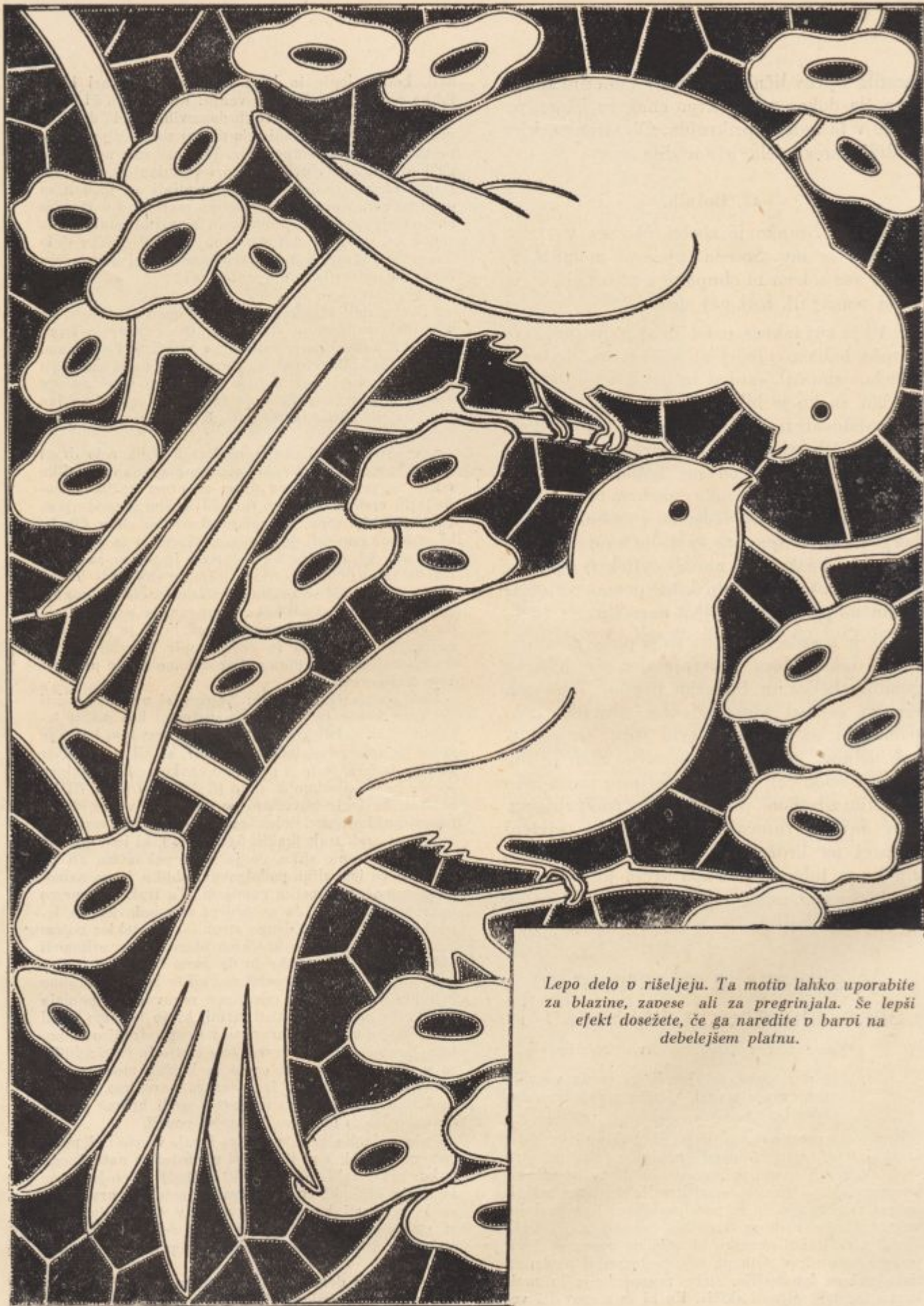
Zakaj si takrat, kadar si opremljamo svoj dom, ne nabavimo rajši manj stvari, pa tiste pristne in lepe? Danes niso dela naših slikarjev v primeri s cenami navadnih slabih reprodukcij prav nič draga; imajo pa poleg tega večjo ali manjšo umetniško vrednost. Če primerjamo cene, vidimo, da dobimo že lepo originalno sliko za isti denar, ki bi ga izdali za navadno reprodukcijo.

Ker so pa leseni okviri modernih oblik zelo dragi (včasih izdamo zanje celo več denarja, kakor za sliko samo), si pomagamo na drug, preprost način. V naslednjih vrsticah hočemo razložiti našim gospodinj, kako si lahko same napravijo okvire za slike. Okvir, ki ga bomo popisali, je posebno pripraven za vse vrste grafičnih del, za risbe s svinčnikom in tušem, za akvarele in za pastelne umotvore (oljnate slike le v lesene okvire!). To delo se imenuje kaširanje. Slika sama ne dobi okvira iz lesa ali kake druge tvarine, ampak ozek, do 1 cm širok rob iz temnega papirja. V ta namen je najboljši močan črn in zrnat papir (šagrin) ali pa temno knjigoveško platno, kar dobimo oboje pri vsakem knjigovezu.

Delo pa izvršimo takole: Najprej si urežemo v isti velikosti kakor je slika samo štirioglat kos močne lepenke. Čim debelejšo lepenko vzamemo, tem lepša je slika in dela od daleč vtis, kakor bi bil njen okvir izdelan iz lesa. Nato si poiščimo enako veliko stekleno ploščo in jo položimo na sliko (I. steklo, II. slika, III. lepenka). To troje povežimo po dolgem z vrvco, da se posamezni kosi med delom ne premikajo. Iz šagrina pa izrežemo ozek trak (kakih 6 cm širok), ki ima dolžino stranskih stranic slike, če je slika pokončna, ali pa obratno, če ima slika podolgovato obliko, in ga namažemo z močnim, gostim gumijem. Ta trak pritismo na rob slike tako, da se prilepi ena polovica na lepenko, druga pa na drugo stran — na steklo; potem ga dobro udrnemo s koščkom blaga, da se prilagodi obliki stekla in lepenke in da gumi bolj prime. Čez nekaj minut vzamemo oster nož ali še rajši neporabno britvico in ravnilo in odrežemo neravni rob papirja na steklu, in sicer v tisti širini, ki jo hočemo imeti na sliki. Prav tako napravimo z drugo stranico in potem, ko smo odvezali vrvco, še s tretjo in četrto. Slika je v okviru! Treba je samo še košček močnega, ne predebelega motvoza, iz katerega naredimo majhno zanko in jo prilepimo natančno sredi hrbtne strani, da sliko lahko obesimo, kadar se posuši.

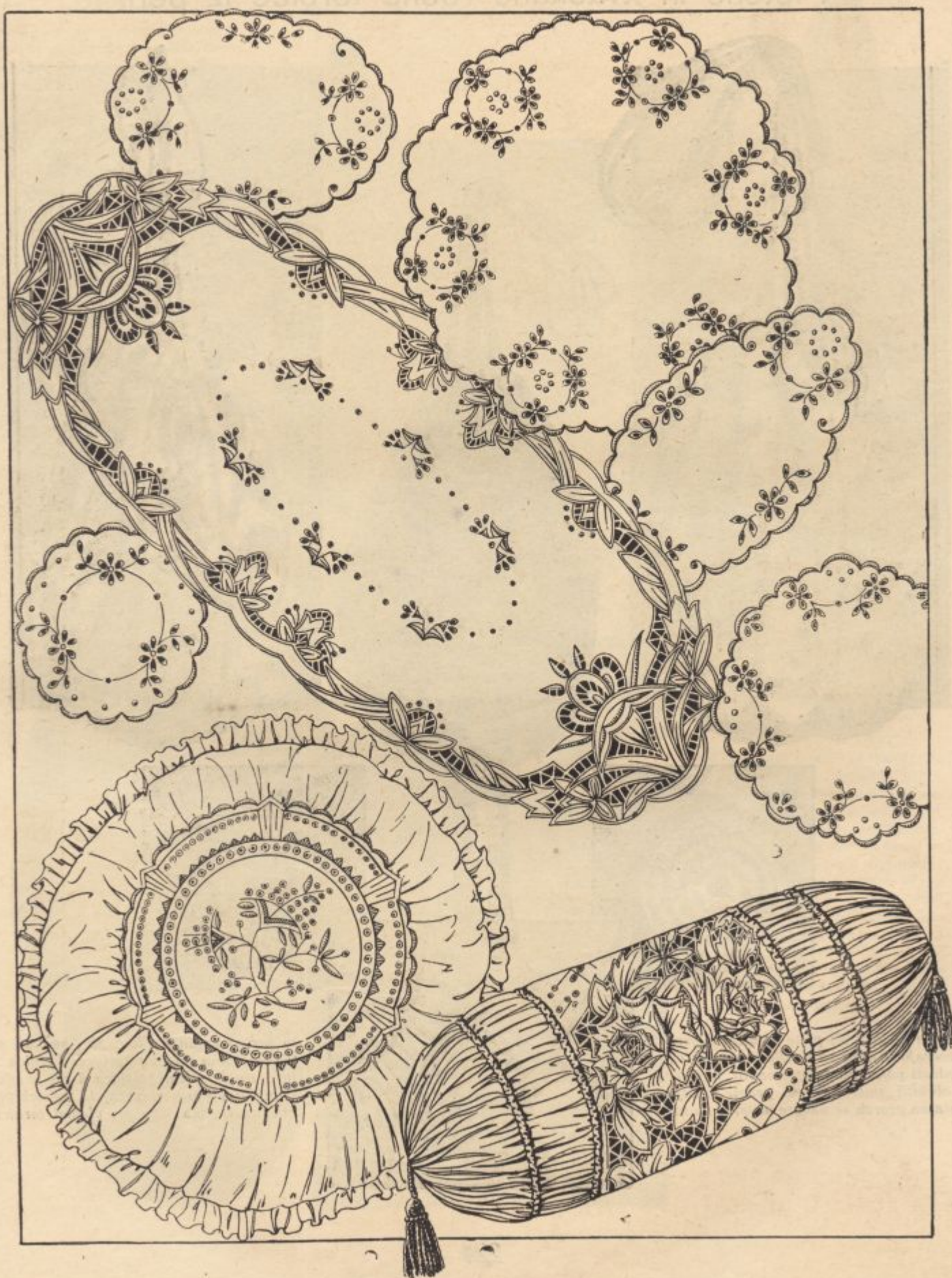
Delo je lahko, zabavno in ga igranje izvrše tudi manj spretni roke, ker ni treba pri njem tolike natančnosti kakor pri drugih ročnih delih. Najbolj važno je, da so vsi trije kosi, ki smo jih zgoraj omenili, urezani v enaki velikosti, kar pa prav za prav, če nimate rezila za steklo sami doma, itak ni vaše delo, temveč delo steklarja, ki vam ureže steklo in lepenko za majhen denar.

Na ta način denemo lahko sami v okvir tudi današ-njo umetniško prilogo (čitaj stran 202.).

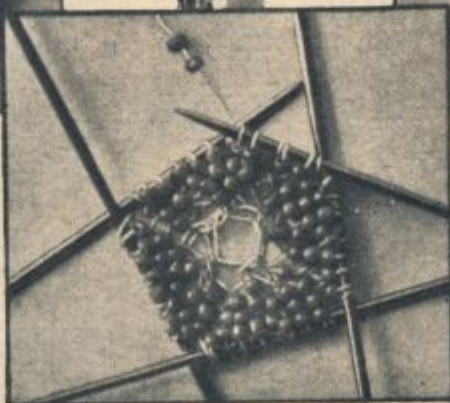

Lepo delo v rišeljeju. Ta motivo lahko uporabite
za blazine, zavese ali za pregrinjala. Še lepši
efekt dosežete, če ga naredite v barvi na
debelejšem platnu.

Nekaj vzorcev za belo vezenje, za prte, prtiče in blazine

Pletene in kvačkane ročne torbice iz perl

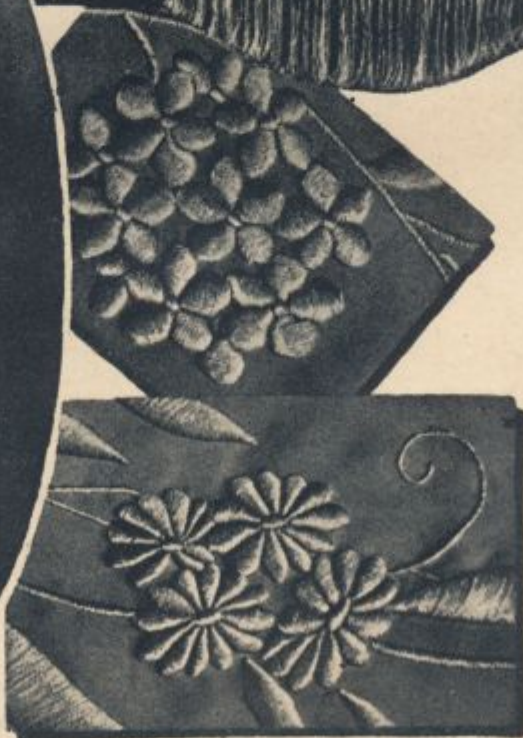

Ce se kvačka ali plete torbica iz perl, se morajo najprej po predloženem vzorcu nanizati posamezne perle na nit, in sicer v obratni smeri. To se pravi, zadnja vrsta na vzorcu se nabere najprej na nit

in proa nazadnje. Plesti ali kvačkati se začne vedno na dnu torbice. Torbica 1 in 3 sta kvačkani, torbica 2 pa je pletena. Sliki 4 in 6 znazorujeta začetek pri kvačkani, slika 5 pa pri pleteni torbici.

ŠAL

Skoraj si ne moremo misliti damske garderobe brez šala, pa najsibo eleganten, spilen za gledališče ali koncert ali pa preprost za letne večerne izprehode. Kvačkan šal si pač lahko naredi vsaka sama za majhen denar. Šal, kvačkan iz svile, ki se dobi v klopčičih ali predencih (štrenah), je seveda dražji, a tudi vse bolj eleganten. Zadnje seziye so v modi tudi šali s tiskanimi vzorci. Seveda je več načinov tiskanja na blago, kajti skoraj vsaka sezija prinese tudi v tej tehniki modne izpremembe, izpopolnitev prvotnega načina. Prinašamo sliko elegantnega šala iz svilene kitajskega krepa s preprosto, a lepo vezenino in bogatimi resami. Dolg je dva metra, širok 90 cm, rese pa so lepše, čim daljše so. — Vzorec za vezenje se predtiska na levo stran, posamezne oblike pa obšijejo s kratkim prednjim vbodom tako, da se poznajo na desni strani.

Posamezni motivi se izšijejo na desni strani s pločatim, verižnim ali občrtnim vbodom. Konci niti se zapošijejo na levi strani, vozli se ne smejo delati. Različni vzorci za predtiskanje se dobe v vsaki večji trgovini z ročnimi deli. Šal se zarobi okrog in okrog z ozkim robom, skozi katerega se s kvačko potegnejo po 2 do 4 dvojne 18 do 25 (30 do 50) cm dolge in po več skupaj zvozlajo. Takšen šal je razmeroma dober kup, a vendar eleganten.

Obleka za popoldanski čaj iz črnega žoržeta. Široka petlja, ki je prevezana o pasu, sega čez rob zvončastega krila.

Elegantna obleka preprostega kroja z drugobarono ostavljeno gubo pri strani. Oorlatnik je iz enakega blaga kakor guba. Sponka na pasu in gumbi so zlati.

Obleka za mlado damo iz črnega tafta s pisano svilenim ruto okoli vratu. Životek je priležen, krilo pa široko zvončasto.

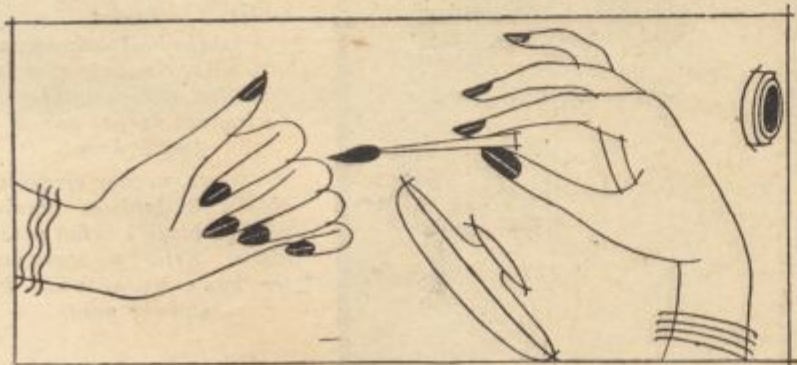
Obleka «stil» iz svefflorožastega žoržeta, okrašena s svilen čipko, se lepo poda mladi vitki dami.

Obleka, kombinirana iz svetle gladke svile in iz svilenege tila rdeče ali rožaste barve v dveh odtenkih. Pas je iz žameta temnejše barve.

Obleka brez rokavov iz svilenege šifona. Globoke gube so od pasu navzdol razpuščene, zbog česar je krilo zelo široko.

Obleka iz vzorčastega fularja z belim ozkim plastronom, brez ovratnika. Zvončasto krilo ima spredaj ozek podaljšek navzgor, ki pridržuje nabiranje na predniku.

Lepi nohti.

Že nekaj časa se lepotice trudijo, da bi barvo svojih nohtov spravile v sklad z rdečim odtenkom svojih ustnic. Nedavno še so gledališke igralkle nastopale s pozla-

čenimi nohti, n. pr. Sara Bernhard in Ida Rubinstein. A najnovejša novost v modi menda zahteva, da se šarilo na nohtih strinjaj z barvo obleke: slezenasto, zeleno, modro... in celo črno!

Za večerne letne izprehode

Elegantna obleka z dolgimi rokavi iz rumenega krepdelena. Ovratnik in zapestniki so iz svetlega krepdešina, pas je usnjen.

Ljubka obleka iz modrega svilenega žameta. Šipi so obrobljeni s črno svileni orvico, gumbi so beli, iz biserne matice. Ovratnik in zapestniki so iz belega krep-žoržeta.

3

Oblekca iz rdečega džersija z ostavljenimi deli. Ovratnik, ki se končuje v dolgo vezanko, in zapestniki so iz kariranega krepa; pas je iz jelenje kože.

Preprosta, vendar elegantna obleka iz lahkega vinsko-rdečega blaga z belim ovratnikom. Krilo je zvončasto ter ima spredaj vsiti dve globoki gubi.

Spalna srajca, hlačna in krilna kombineža iz pralne
soile ali krepdešina, okrašene z vezenjem na til. Na
zgornji sliki je vezenina v naravni velikosti, spodaj pa
je nazorno pokazan način dela.

MODNI PÊLE MÊLE

Čevlji. Ni tako lahko izbrati k različnim pomladanskim in poletnim oblekam primerne čevlje. Pa poročete mogoče, da to ni res. Prav! Izložna okna so pač polna elegantnih čevljev, toda res elegantni čevlji so pretirano dragi, pri cenejših vrstah pa niso kombinacije barv vedno posebno posrečene. Letošnja moda natančno predpisuje dopoldansko, popoldansko in večerno obleko, zato je treba tudi k vsaki izmed teh izbrati primerne čevlje.

K angleškemu plašču ali trenchcoatu (trenčkotu) rjave nizke čevlje iz boksa na zadrgo z nizko ali napol nizko usnjeno peto. K sportnemu ali potovalnemu plašču tudi nizke čevlje na zadrgo ali pa z jermenčkom iz boksa ali krokodilove kože. K promenadnemu kostumu izrezane čevlje z napol nizko usnjeno ali pa leseno peto, iz krokodilove ali pa gadjje kože ali iz lakastega usnja z jermenčkom. Sandali s prepletenim zgornjim delom se ne nosijo k promenadnemu kostumu ali plašču. Elegantni so izrezani čevlji pums oblike, ki se nosijo h kostumu. Na splošno pa veljajo čevlji na zadrgo letos za elegantnejše kakor izrezani. Saj se tudi dobe v vseh mogočih oblikah in barvnih kombinacijah. K popoldanskim oblekam ali svilenemu kompletu se nosijo čevlji s francosko peto največ pums izrezani lakasti čevlji ali pa čevlji iz kož raznih kuščarjev. K poletnim lahkim oblekam iz vzorčaste sirove svile, svilenega krepa itd. svetli beige (bež) francoski izrezani čevlji. Če se nosi k svetli obleki črn slamnik, so lahko tudi čevlji črni lakasti; za kopališče beli čevlji iz krokodilove ali jelenje kože z ozkim rjavim obrobkom. K svetlim kostumom za v kopališče beli platneni čevlji ali čevlji iz jelenje kože, kombinirani z rjavo kožo. K tem kostumom se lahko nosijo tudi sandale. K večernim oblekam svileni čevlji, vedno v barvi obleke, izrezani in brez jermenčkov. K obleki iz vzorčastega blaga čevlji v barvi, ki prevladuje v vzorcu.

Nogavice. K vsem temnim oblekam se nosijo nogavice v vseh temnih odtenkih rjave in beige (bež) barve, temnosive, pa tudi črne, toda tako fine, da so videti, kakor bi bile temnosive. Nogavice s črno špico na peti se podajo le k veliki večerni črni obleki in v črne čevlje. K svetlim oblekam se nosijo tako svetle nogavice, kakor je obleka, nikdar ne temnejše! Malo se nosijo, in bi bilo bolje, če bi se sploh ne nosile, temnomodre nogavice.

Na razne modne malenkosti se obrača posebna pozornost. Letošnje modne obleke niso preproste, in čim originalnejše je realiziran modni zamiselek, tem elegantnejša je obleka. Nič nas ne spominja na uniforme. Vsak ovratnik, vsaka petljica ali našitek, vsak robček je drugačen. Take malenkosti, okusno uporabljene, ustvarijo popolnoma drugo linijo, drugačen videz žene. Posebnost so vratni izrezki. Če je popolnoma majhen, okrogel, je izpolnjen z majhnim ovratnikom. Le pri bluzah, ki se

nosijo k angleškemu kostumu, ostane gladek sportni ovratnik. Pri oblekah se posebno uveljavlja ovratnik, ki je spredaj dolg in koničast, se zapenja zadaj in ima drugobarven obrobek. Včasih je okrašen z ažuri in robčki ali pa je oblika ovratnika in vezanke izšita kar na obleki s steklenimi koralami. Zadostujejo tri vrste koral. Na temnomodri obleki je lahko zunanja vrsta rdeča, notranji dve ali tri pa bele. Obleka, ki se končuje ob vratu v okroglo sedlo, okrašeno z robčki ali ažuri, je lahko tudi brez ovratnika. Isti okrasek, kakršen je na sedlu, se lahko ponavlja tudi na zapestnikih, če ima obleka dolge rokave. Koničasti izrezek brez ovratnika je okrašen s svetlejším obrobkom. Moderni so tudi plisirani in nabrani volani, ki so našiti okoli vratnega izrezka, včasih pa tudi po vsej dolžini prednika (fiši).

Cvetke. V gumbnici pomladanskega kostuma in plašča se nosi cvetke. Najlepša je sveža, bela ali rdeča kame-lija, nosijo se pa tudi umetne. Tudi na večernih oblekah in pomladanskih slamnikih se pojavljajo tuintam umetne cvetke za okras.

Šali, rokavice, nakit. Barvasti svileni šali in rute se umikajo kožuhovinastim vezankam iz lisičjega in drugega krzna, ki se nosijo vržene okoli vratu ali pa zavezane na vozel ob strani. Nakit iz imitacij dragih kamnov se nosi malo. K večerni obleki ovratnica in zapestnica. Nosijo se dolge rokavice, toda ne samo k večernim in popoldanskim oblekam s kratkimi rokavi ali pa brez rokavov, temveč tudi k svetlim letnim oblekam, h kostumom in promenadnim plaščem. Rokavice segajo do komolcev in so iz bele, sive ali drap jelenje ali švedske kože, brez okraska in brez zapenjanja. Frizure so gladke, lasje so gladko počesani, nekoliko daljši in zadaj nakodrani.

Bluze h kostumom so največ iz svile, v vseh pastelnih barvah, okrašene s šivanimi robčki, gumbi in ažuri. Za sport gladke bluze z dečjim ali sportnim ovratnikom, zataknjene pod pas.

Za promenado in potovanje. Angleške obleke, kostumi in plašči se bodo nosili vso pomlad za na ulico. Pod plašč obleka iz tweda, popolnoma preprosta v kroju; edini okras so poševno položene proge iz enakega blaga. Ali pa obleka iz pikčaste svile z belim plastronom in pasom. Iz enakega blaga je tudi ročna torbica. Angleški plašč iz gabardena se obleče za na potovanje. Pod njim je obleka iz tweda ali pa lahak angleški kostum. K svetlemu kostumu za potovanje se lepo poda pester pulover z usnjenim pasom, na katerem prevladuje barva klobuka. Za kopališče se posebno propagirajo lahki kostumi in obleke iz imprimé, iz bele in rožaste sirove svile, iz imprimé krepdešina, iz jersey-krepa itd.

Klobuki in slamniki. V modi zadnjih sezon se dela velika razlika med dopoldansko, popoldansko in večerno obleko. To pravilo velja tudi za klobuke in slamnike, zato mora imeti modna dama k vsaki obleki drug klo-

buk. Primeren klobuk dopolnjuje obleko, zato mora z njo harmonirati. Težko bi bilo izbrati klobuk ali slamnik, ki bi se tako dobro podal k angleškemu plašču, kakor k večerni svileni obleki z dolgim zvončastim krikom. S klobukom, čevlji, rokavicami in ročno torbico je obleka kompletirana in s tem brez dvoma tudi znatno podražena. Imeti le eno obleko in k nji primerne čevlje, klobuk, torbico itd. je dokaj enostavnejše in ceneje. Toda koliko skrbi, izbiranja in denarja stane garderoba, obstoječa iz treh ali več kompletov!

K angleškemu kostumu ali plašču se nosi za na ulico klobučinast angleški klobuk z angleško petljo in navzdol obrnjenimi mehkiimi krajevci. To so najbolj preprosti in najbolj vsakdanji klobuki, ki dobro pristojajo in so z majhnimi izpremembami v modi že več let. Letošnja novost so priležni klobučki iz klobučine, žameta, slame ali žime, tak klobuček se poda le, če je dobro pokrit. In ravno pokrivanje klobuka ni lahka reč, to je pač umetnost. Mnogo žen tega ne zna in zato se izpostavljajo nevarnosti, da so v najelegantnejšem klobuku včasih smešne. Nosile smo že klobuke in slamnike globoko na oči, ob straneh pa velike šope nakodranih las, potem zopet visoko na čelu in sredi čela velik koder, razne majhne klobuke in barete pa postrani na enem ušesu. Letošnji popoldanski in večerni klobuki pa popolnoma zakrivajo lase, puščajo čelo prosto in se tesno prilegajo glavi. So iz najrazličnejše slame in čipk, pa tudi iz peres. K svetlim letnim popoldanskim oblekam, to so lahki kostumi iz vzorčaste svile, šantunga in šifona, in h kompletom iz svetlih svil, večinoma dvobarvnih, se bodo nosili široki slamniki v vseh barvah, toda prevladovala bo naravna barva manile, panama, bankoka itd. Slamniki bodo okrašeni s širokim barvastim trakom v barvi obleke. Okrajji mehki in zelo široki. Taki slamniki so zelo elegantni, toda le za v kopališče in letovišče k dolgim svetlim oblekam, nikakor pa ne za na ulico.

Otroške obleke. Otrokom se najlepše poda preprosta obleka, katere edini okras je lepa barva. Za otroke ni parada! V obleki, na katero mora paziti, da je ne umaže, in v kateri ne sme po mili volji skakati in se igrati, postane tudi prijazen in razposajen otrok lutka. Za tople pomladanske dneve lahko sami sešijete svojim ljubljencem čedne obleke iz gladkega batista, platna ali pralne svile. Enobarvne obleke obrobite s pestrimi obrobki in našitki ali pa z olupševalnimi vbodi.

Zdaj pa še nekaj za naše gospode! Kravate! Nikdar jih ni zadosti v omari, in tu smo ravno me, da vas včasih presenetimo z okusno modno novostjo. Če najdete tisto, ki je pogodila vaš okus, jo vzemite na svojo življenjsko pot. Koga? Njo ali kravato? Obe! K obleki na dve vrsti gumbov temnosvetli metuljček, ki sedi v naročju ovratnika kakor na beli cvetki. K svetli promenadni obleki pestra kravata z mehkim vzdom. Kravata iz moire svile h kombinirani obleki; k sportnemu dresu pa kravata iz fine volne s kompaktnim vzorcem.

Potovanje. Pripravljanje za potovanje je za marsikoga najprijetnejši čas vsega leta. Od trenutka, ko začnemo premišljati, kaj moramo vzeti s seboj, in si beležiti razne malenkosti v notes, ko začnemo pregledovati kovčge, ki so mirno počivali na podstrehi, dopolnjevati garderobo in prtljago, od tega trenutka se prav za prav začne naša potovanja. Ko vstopimo v vlak z vso prtljago in lepo sedemo k oknu, je prav za prav že del našega potovanja končan. Konec je iskanja, letanja in skrbi zadnjih dni. Kovčegi nam nadomestujejo omaro za obleko in toaletno mizico. Koliko pa naj jih vzamemo na potovanje? Za to je odločilna doba potovanja, vzrok, cilj in kraj, kamor potujemo. Le po enem pravilu se lahko ravnamo, ki je splošno: «Čim manj prtljage, tem prijetnejše potovanje; čim manj stvari imamo s seboj,

tem manj skrbi.» Toda, če imamo le premalo s seboj, je včasih še bolj nerodno, kakor če jih imamo preveč. Ni prijetno kupovati v naglici v tujem mestu, kjer ne poznamo trgovin in valute. Mislim, da ni treba posebej poudarjati, da je potovalec, obložen s papirnatimi zavetki vseh velikosti, strah vseh sopotnikov.

V večji kovčeg, ki ga lahko vzamemo s seboj v železniški voz, zložimo na dno čevlje, vsak par posebej v flanelasti vrečki, nato perilo, nogavice, rokavice, torbice, šal in žepne robce. Na vrhu zložimo obleke po vsej dolžini kovčega. Dobro je, če imamo s seboj popoldansko in večerno obleko, če gremo pa v kopališče ali letovišče, tudi več lahkih oblek in bluz h kostumu, ki ga imamo na potovanju oblečenega pod plaščem. Poleg tega imamo še kovčeg za klobuke. Ta je posebno praktičen, kajti v njem ni prostora samo za slamnike in klobuke, ampak tudi za najrazličnejše malenkosti, ki smo jih pozabili dejati v večji kovčeg. Če se nas je spomnil kedaj Jezušček ali sv. Miklavž in nam, vedoč, da radi potujemo, prinesel *necessaire*, nam je posebno dobrodošel. To je majhen kovčeg s steklenicami za kolinsko in ustno vodo, z zrcalom, ščetkami in glavnikom, majhnim likalnikom itd., v katerem je poleg tega še toliko prostora, da lahko spravimo vanj stvari, ki se rabijo v vlaku: mehke usnjene copatke (če se peljemo v spalnem vozu, tudi pižamo), brisačo, prtiček, nož, kozarec, aluminijasto kaseto za jedila, knjigo ali časopis, blok pisemskega papirja itd. Pa poreče morda katera izmed čitateljic: «Kaj pa gramofon?» Res, tak majhen gramofon v obliki kovčega je prijeten družabnik na potovanju v vlaku, na ladji ali v hotelu. Nikdar pa ne pozabite vzeti s seboj ure (najboljša je zanesljiva budilka), pa majhne blazinice.

ŽENSKI POKRET

Belgijski ministrski svet je imenoval na predlog ministra zunanjih del M. Pavla Hymansa pravico gospe Marcelle Rensonovo za člana belgijske delegacije za konferenco o uzakonjenju internacionalnega privatnega prava, da zastopa interese žen. Gospa Rensonova je advokat apelacijskega sodišča v Bruslju.

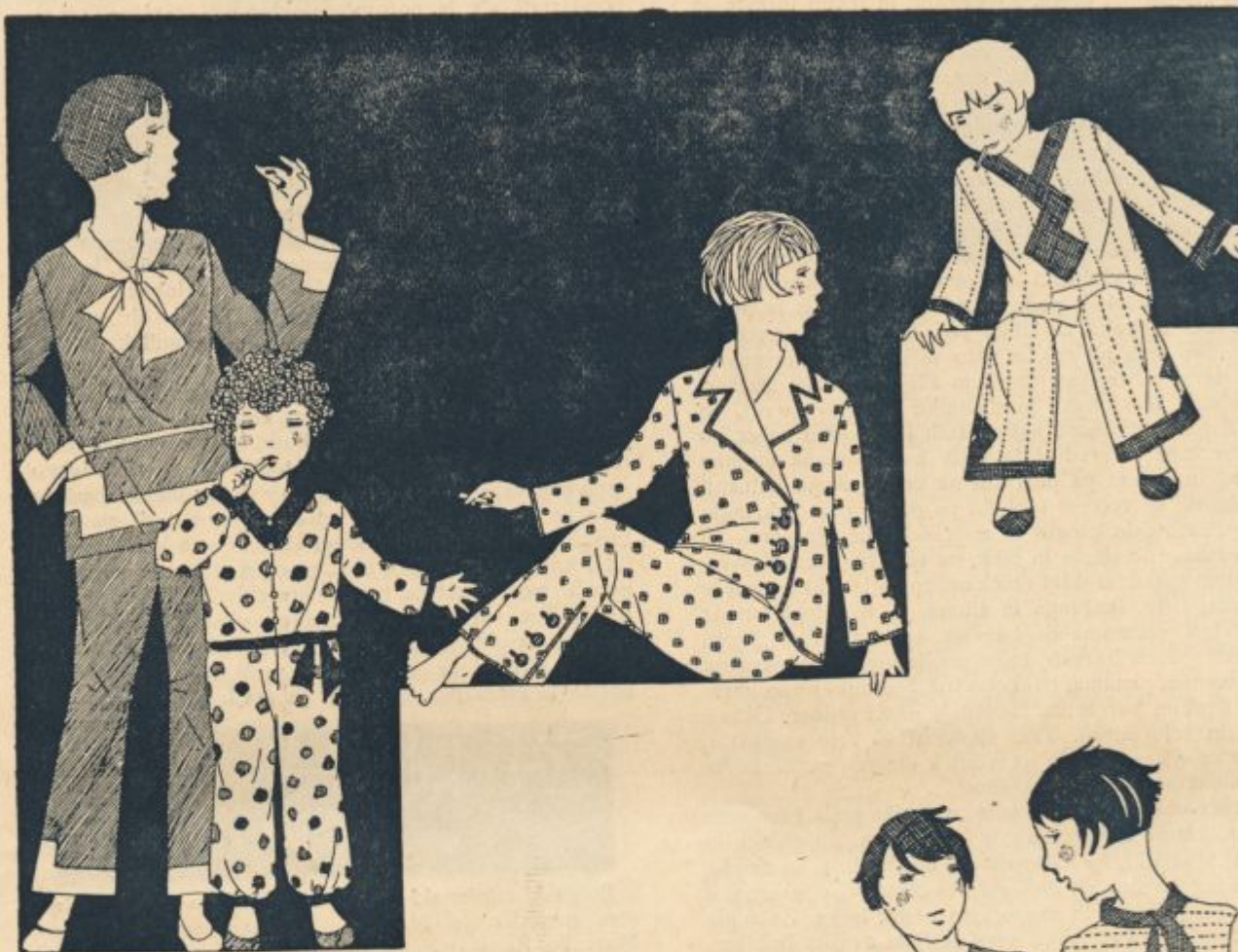
V dneh 21., 22. in 23. marca t.l. se je vršil v Brnu sestanek moravskih socialnih delavk. Sestanka se je udeležilo 22 dam z vseh strani Moravske. Zanje so bila prirejena posebna predavanja. Predavali so univerzitetni profesorji, udeleženke pa so poročale o svojem delovanju in uspehih na socialnem polju. V njih področje spada skrb za matere in otroke.

Zadnji čas delajo na Angleškem velike težave poklicnemu delu poročene žene. Bolnica v Birminghamu je nedolgo tega sklenila, da ne bo sprejemala v službo poročenih zdravnic. Povod temu je bil slučaj neke poročene zdravnice, ki je prosila za dopust pred porodom in po porodu. Nadzorstvena komisija zavzema stališče, da nastajajo vsled takih dopustov nerednosti v obratovanju bolnice in da bo morala vsaka zdravnica izstopiti iz službe, ako se poroči. Organizacija zdravnic nastopa odločno proti tej odredbi in neki angleški časopis posebno poudarja, kako potrebna je posebno v zdravniškem poklicu poročena zdravnica in mati.

Gospodična dr. Lee Mariggijeva je prva žena v Italiji, ki bo predavala na univerzah. Predavala bo o mednarodnem pravu.

Prva ženska zdravnica, gospa dr. Gabrijela Possanner-Ehrentalova, je slavila 27. januarja t.l. 70letnico. Promovirana je bila na dunajski univerzi dne 2. aprila 1897.

Pidžama ali domača obleka

- 1.) Pidžama iz modrega krepa z belim.
 — 2.) Kombineža iz flanele s pikami. —
 3.) Pidžama iz rožaste flanele s pikami
 ali drugim vzorcem v modri in beli
 barvi. — 4.) Pidžama iz rumenkastega
 (krem) krepa z barvastimi progami in
 okraski. — 5.) Domača obleka iz mol-
 тона, ki ima na spodnji strani kariran
 vzorec, ki se za ovratnik in zapestnika
 kar obrne. — 6.) Domača obleka iz lahke-
 ga blaga, rumenega kakor limona, z
 modrimi pikami. — 7.) Domača obleka
 iz rožastega svilenega platna s temnej-
 šimi šivi in robovi.

★

Kombinacija pisanega in enobarvnega
 je, kakor vidite, moderna tudi za otroške
 domače obleke. Marsikatera mati dan-
 danes pusti, da otrok spi v pidžami in da
 se zjutraj umije in počese v domači
 oblecki. Praktično je to, samo zdravo ni,
 če otroci spe preveč oblečeni, kakor ni
 zdravo, če spe v pretopli sobi. Vselej je
 treba pomisliti, da je tudi koža organ,
 ki z njim dihamo, in je ne smemo ovirati
 pri tem delu.

- 1.) Hlačke za otroke iz belega platna, pripete za srajco iz črtastega cefirja.
- 2.) Hlačke za otroke iz serža. Bluza iz belega platna.
- 3.) Sportna obleka za dečke. Irhaste hlačke, suknjič iz kariranega volnenega blaga.
- 4.) Sportna obleka iz volnenega blaga za dečke.
- 5.) Sportna obleka za dečke. Hlačke iz angleškega volnenega blaga, pulover iz pletene volne.
- 6.) Hlačke za otroke iz volnenega blaga. Bluze iz platna.
- 7.) Hlačke za otroke iz črtaste flanele. Bluza iz belega platna z rišem.
- 8.) Obleka za otroke iz belega koverkota.

Predpasniki za male gospodinje in šolarice

Štirje predpasniki, kakršne naredi lahko vsaka spretna gospodinja iz raznih ostankov blaga. Spodaj in zgoraj dva vzorca preprostega vezenja za okras.

Preprosta oblekca za štiri- do šestletno punčko iz belega batista; zapenja se na rami. Spodnji rob in žepi so okrašeni z ažurjem.

Oblekca za 12letno deklico iz belega ali svetlomodrega platna, okrašena z zračnim in križevatim obodom.

Gladka oblekca iz rdečega krepa z velikim čipkastim ovratnikom. Spredaj je pet ozkih položenih gub, v pasu pa široka zavezana petlja svetlejše barve.

Bela platnena oblekca za dve- do triletno punčko, okrašena s pločatim obodom v rdeči ali modri barvi. Krilce je nabrano in prišito na životek.

Oblekca za 12letno gospodično, kombinirana iz enobaronega in kariranega blaga. Sedlo je gladko, krilo pa je položeno v gube. Petlja v pasu je soilena.

Okusne in izbrane kopalne obleke

Potočnikova Truda

Koroška povest. Češko spisala Gabriela Preissova.

Prevedel Ivan Podgornik.

(Nadaljevanje.)

«I no, ljuba moja», je odgovorila starka. «Zgodilo se je, da je Vida pritekla k meni s takole novico: »Mati, naletela sem pod streho za skrinjo na velikanski kup jajec. Polno gnezdo jih je. Gotovo jih je nanesla tista grahasta kokoška, ki ste se nanjo zmeraj toliko jezili, češ da ni nič prida in da jo bo treba zaklati. Ste videli, koliko jajčkov je ubožica nanesla?« Jaz, reva, stečem pogledat, in bilo jih je tam vsega skupaj komaj štirinajst, in naša Vida je znala dobro šteti... Ali pa je prišla: »Dajte mi hitro velik kos kruha za popotnega človeka, mudi se mu... brž, brž!« Jaz ga res odrežem, ji dam še dvajsetico povrhu, češ, pa naj bo za vbogajme, a potem se je izkazalo, da to ni bil nihče drug ko potepuh Lukec, ki ga je tudi ona dobro poznala in ki je bilo zanj naravnost greh, če mu je človek kaj dal. Ali ker je znal ta Lukec oponašati vse ptiče, ga je rada imela, in tako se ji je večkrat kdo prikupil, ki bi se zanj pameten človek še zmenil ne bil, pa tudi tista kura ni bila vredna, da bi jo človek krmil. Tako je bilo tudi s tistim njenim krojačem. Kako nas je znala slepiti, dokler ni prišla resnica na dan! Ali zdaj se je nemara ta Vida vendarle izmodrila in utegne biti morda le res vse tisto, kar piše, da se jim tam dobro godi. Saj so res videti vsi trije otroci na sliki nekam bolj gosposki, le poglej te njih ovratničke, Truda!»

«Tudi jaz tako mislim», je pritrdila Truda.

«Povejte mi še, babica, ali je teta Vida vzela iz ljubezni tistega svojega moža?» je kar naprej čebljala Truda.

«Lahko si misliš, da je morala biti velika ljubezen,» je pokimala starka z glavo, «ker je nas vse zaradi njega pustila. Nič ne rečem, saj je bil prav čeden in pripraven človek ta krojač Prosekar, le poglej sliko, nič napačen človek ni...»

«Kaj pa vi, babica, ni res, tudi vi ste prišli k naši hiši iz velike ljubezni do dedka?» je poizvedovala Truda.

«Ej, draga moja, ko sem bila jaz mlada, še ni bilo tako, da bi smelo kmetiško dekle iz samotnega kraja veliko izbirati. Saj nisem razen po teh naših senožetih in poljih in razen o praznikih v cerkev nikamor drugam prišla.

Prišel pa je neki dan k nam pokojni gospodar Potočnik kupovat žebička in me je videl, ko sem podajala seno na svisli... Videl je, kako se z bratom ženeva, pa je rekel: »Kakor je podobna, odleže to dekle za dva posla...« Bila sem mu všeč in morda se mu je tudi moje ime lepo zdelo... Bog mu daj dobro, prav dober človek je bil zame.»

«In kaj je rekel, preden sta stopila pred oltar?» je hitro poprijela Truda.

«I, no...» se je zasmejala babica otroškemu vprašanju, «kaj če reči. Lepo je pozdravil in me lepo pogledal, ko sta prišla z očetom k nam. Bil je spodoben in preudaren možak kakor njegov oče, ta lepa lastnost je menda pri Potočnikovih že v rodu. Sam Bog ve, po kom se je le udala ta naša Vida...»

«In vidva z dedkom,» je še naprej izpraševala Truda, «ali je bilo potem kar hitro ženitvovanje?»

«I, kaj pa misliš, sicer bi ne bila prišla na ta dom. In reči moram, da sem se dobro možila, moja sestra ni imela take sreče...»

«Ali sta se imela kaj hudo rada, babica?» je skrivnostno vprašala Truda, kakor bi hotela izvabiti iz nje globoko skrito zanimivo tajnost.

«Veš, da, če sva si bila to prisegla pred oltarjem. To je že tako, vidiš, ljubo dete, da Bog zveže zakonske v zvestobi vse tja do groba...»

«Kaj pa naša mati, babica? Ni res, ona je prišla s tiste gostilne tam zdolaj v dolini? Kako sta se pa tam z očkom dobila? Pravijo, da dolinci nič kaj radi ne gredo med gorjance, ker se menda pri nas le s težavo privadijo...» Truda je zaradi te skrbi globoko vzdihnila. Spomnila se je materinih besed, da si bo, kadar pride čas, lahko izbrala tistega, ki bo hotela.

«Tudi tvoja mati je bila dobra hči, imela je veliko zaupanje v starše in Boga, pa tudi moj sin je pravdanski človek, da se ona brez skrbi zmeraj lahko nanj zanese,» je odgovorila starka, ali ker je imela Truda tako veliko zaupanje vanjo, je še ni nehala izpraševati.

«Babica, ali je vse te lepe reči tudi naša mamica doživela?»

«Kako to misliš, mojica?» je zopet ni razumela starka.

«Zdi se mi, da ta teta Vida, ki je vzela tistega zalega krojača iz dobre volje...» Truda se je zdrznila. Spomnila se je, kako iskreno in krhko je sama izgovorila besede »iz dobre volje« nedolgo tega v rožnodolski šoli pred mladim učiteljem. Vsa prevzeta od te obljube je rekla

prav potihoma: «Gotovo je zvabilo Vido tja kaj posebno lepega, da sta se upala sama tako daleč!»

«Ljubka moja, vidiš, to res ni bilo prav,» je vzdihnila babica, «da sta to storila čez voljo staršev in vseh pametnih ljudi... Glej, vsaka mati na svetu bi se, ko bi bilo treba, po kolenih plazila, da bi svojemu otroku pobrala vse kamenčke s poti, in slednja mati takoj v srcu spozna, kje je za njenega otroka lepša pot in kje ga čaka nesreča... Tistih solza, ki sem jih jaz zaradi naše Vide pretočila, bi ti ne preštel, mojemu možu, tvojemu dedku, pa so začeli siveti lasje, ker se je zvadila hči s trdne domačije s človekom, ki je lahko v culo povezal vse, kar je imel... Moj mož je visel ves na Vidi, saj je bila vsa njemu podobna in tako živa, kakor si danes ti... In le verjemi, da se je morala pozneje naša Vida za ta svoj greh bridko pokoriti. Nje pisma, čeprav je v njih toliko pripovedovala, kako je srečna, so pa vendar razodevala, da se ji je tampatam le malo vest oglasila, sama sem to opazila... Nazadnje sem se pa vendar pomirila in sem zdaj skoraj že tudi prepričana, da se mojemu otroku dobro godi...»

«Zakaj pa ne pride nikdar domov pogledat, da bi vam pokazala svoje tri otročičke?» se je začudila Truda.

«Kaj pa misliš, to bi preveč veljalo, draga moja, pri njih doma pa bi bilo vse narobe, saj veš!» je stresla starka z glavo. «Tako pa lepo leto za letom odplačujejo tisto svojo hišico, otroci pa morajo tam hoditi v šolo... Človek mora pač zmeraj vsako reč dobro preudariti... Dedka ni več, zame jim pa ni bog ve koliko! Meni delajo veselje na svefu samo še ta pisma in slike, ki jih dobivam od nje, in pa ti, moja ljuba hčerka...»

Truda je pokleknila na tla in skrila obraz v babičino naročje. Vedela je že davno, da nje mati ni nikdar veliko govorila z babico in da mora oče, babičin sin, delati, kakor mati hoče. Tedanja kmetica je pač tako mislila, in še trdno je bila prepričana, da je ta misel prava, da je mož samo zaradi svoje žene na svetu in zaradi nikogar drugega ne. Mati je bila celo tako ljubosumna, da še tega ni rada videla, da bi tašča svojega sina poljubila. «Menda ga vendar ne boste kar naprej lizali kakor otroka!» se je nevoljno zadržala snaha, ko je neki dan mati sina, ko se je ravnal na pot, poljubila na obe lici. Starka si tega pozneje ni nikdar več

upala storiti, vedela je, da se mora zaradi ljubega miru pri hiši zatajevati in čakati, kakšno delo ji snaha odkaže. Sčasoma je pa mlada gospodinja vendarle sama spoznala, da je tašča prav za prav še najbolj zanesljiva varihinja male Trude, in starka je počasi dobila večjo veljavo pri hiši.

Gospodinja drugač ni bila napačna ženska. Ubijala se je od rane zore do trde noči, samo to si je gnala k srcu, da sta imela samo enega otroka, to deklico, ki niti imena ne bo ohranila... Deset let je zastoj hrepenela po sinu, nazadnje se je pa le vdala v božjo voljo in obrnila vso skrb samo na Trudo. Dasi je bila vajena samo gospodovati in ukazovati, vendar večkrat ni nič opravila, kadar se ji je hčerka s svojo samoglavostjo postavila po robu. Nje beseda tudi ni nič zalegla, ko je Truda po izpolnjenem štirinajstem letu izostala iz šole v Podragi, kjer je imela sorodnike, pa si vbila v glavo, da bo hodila še v neznatno rožnodolsko šolo.

Imeli so takrat tam dobrega novega učitelja, ali za to se na Sinjem vrhu pri Potočnikovih niso veliko zanimali, vedeli so le, da lepo igra na orgle v cerkvi sv. Barbare, katere ozki škodlasti zvonik jih je vabil po enkrat vsakih štirinajst dni k maši. Cerkvica sicer ni bila videti daleč, bilo pa je do nje vendar pet četrti ure hoda. Precej daleč v stran od nje, med hišami in delavskimi domovi, je bila skrita pritlična rožnodolska šola, pripravna najbolj za otroke, katerih očetje so bili v službi v ondotni tvornici poljskega orodja, od drugih, po hribih razmetanih hiš pa so imeli do šole precej slabo pot. Tudi otroci oskrbnika na Sinjem vrhu, s katerimi sta takrat hodila še dva druga otroka iz iste vasi, so imeli daleč v šolo, in tej tropi vso pomlad in poletje bosopetih učencev se je po navadi pridružila brhka in za ondotne razmere dovolj izobrazena Truda, ki je srečno dosegla, kar si je bila vbodla v glavo.

Učitelja Kovača je videla prvič na koru, ko je igral na orgle, in tam so se ji med petjem in običajnim čitanjem iz molitvenika neprestano pletle po glavi posvetne misli: kako ima ta novi učitelj lepe lase kakor nedozorela koruza in oči kakor angel Mihael, pa da mora ta učitelj posebno lepo učiti... In sklenila je, da se tudi ona priklasi v njegovo šolo, dasi je šla že v petnajsto leto in dasi je napravila štiri-razredno šolo v Podragi z dobrim uspehom.

(Nadaljevanje prih.)

Nekaj knjig za naše gospodinjje

Jugoslovanska knjigarna je ob svoji petdesetletnici (1879—1929) izdala «Katalog knjig». Na prvih 22 straneh je kratka zgodovina jubilarke, ki je začela svoje življenje kot «Katoliška bukvarna» in se po prevratu prekrstila v «Jugoslovansko knjigarno». Nato je zaznamek vseh knjig in publikacij, ki so izšle v tem času v njeni založbi. Katalog je bogat in pregledno razdeljen po raznih panogah književnosti.

Naše gospodinjje bodo zanimale poleg raznih drugih knjig te založbe posebno tiste, ki so njim namenjene. Tu navajamo glavne izmed teh:

S. M. Lidvina Purgaj: *Gospodinjstvo*. Navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Zdravstveni del spisal dr. Fr. Dolšak. Drugi, pomnoženi natis s 156 slikami. 1929. Cena broš. Din 40—, vez. Din 60—.

Po svoji praktičnosti in vsestranosti je to najboljša knjiga te vrste. Ni opravila in dela v gospodinjstvu, ki bi ga ta poučna knjiga ne navajala. Je velike koristi za naše žene in dekleta.

S. M. Felicita Kalinšek: *Slovenska kuharica*. Z mnogimi slikami v besedilu in večbarvnimi tabelami. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Ljubljana, 1923. Cena v platno vezana Din 160—.

Za vsako gospodinjjo in kuharico je ta lepa knjiga zlata zakladnica kuharske umetnosti. Delo obsega 2500 kuhinjskih receptov in 193 barvnih slik. Da je knjiga doživela že sedmo izdajo, priča o njeni visoki vrednosti in priljubljenosti.

Marija Remec: *Varčna kuharica*. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Drugi pomnoženi natis. Ljubljana, 1920. Strani 232. Cena vez. Din 36—.

Ta knjiga izpopolnjuje veliko vrzel v potrebah skromne gospodinjje. Upošteva zahteve skromne kuhinje najsi bo glede varčnosti pa tudi glede okusa. V hrani ni nobenega razkošja.

M. Humek: *Sadje v gospodinjstvu*. Kratak uvod o ravnanju s sadjem, o domači sadni uporabi in o konserviranju sadja in zelenjadi. Pojasnjeno s 13 barvnimi prilogami in 42 slikami. Druga pomnožena in popravljena izdaja. Ljubljana, 1922. Strani 69. Cena broš. Din 24—.

Knjiga obsega koristen pouk, kako ravnati s sadjem, da nam pride vse v korist in da ne gre nič v izgubo. Za naše gospodinjje, ki hočejo čim koristneje porabiti sadje, je ta knjiga zelo poučna in koristna.

A. Slivnik: *Uvod v perutninarstvo*. Kako vzgajamo, gojimo in negujemo domače ptice. Ljubljana, 1925. Strani 174. Cena broš. Din 40—, vez. v platno Din 60—.

Tudi ta knjiga je važna za naše gospodinjje, ki gojijo perutnino. V njej dobe primerne nasvete in pouk, kako je treba domače ptice gojiti, krmiti, negovati in vzgajati, da bosta korist in zadoščenje čim večja.

Ema Arkova: *Prikrojevanje perila po životni meri*. Ljubljana, 1927. Strani 64. Cena broš. Din 40—.

V nazornih in točnih navodilih podaja ta knjižica pouk za gospodinjje, dekleta in šivilje, kako naj brez tuje pomoči krojijo in šivajo žensko, moško, posteljno, namizno in hišno perilo.

Jedilni list za teden dni

Ponedeljek, obed (brez mesa): juha iz zelenega graha (recept 1.), narastek iz rezancev s sirom (recept 2.).

Večerja: Pražen krompir s solato.

Torek, obed: goveja juha z zdrobovimi cmoki, meso z različnimi prikuhami. Večerja: rižota iz zelenega graha.

Sreda, obed (brez mesa): ječmenova juha s sekanico, omelete z marmelado. Večerja: žganci z mlekom.

Četrtek, obed: golaževa juha (recept 3.), sesekljeni zrezki s solato. Večerja: sirova haluška z rezanci.

Petek, obed (brez mesa): juha iz svežega fižola (recept 4.), češnjev kolač (recept 5.). Večerja: jajčni pečnjak s solato.

Sobota, obed: goveja juha z omeletami, govedina z različnimi prikuhami. Večerja: rezanci z gnjatjo in solata.

Nedelja, obed: na juhi ocvrt grah, telečji kotleti s svežim grahom in novim krompirčkom, jagodov narastek (recept 6.). Večerja: polpete v paradižnikovi omaki z rižem.

Recepti k jedilnemu listu

1.) **Postna juha iz zelenega graha**. En korenček in eno zeleno kolerabo s perjem vred zrežem na tenke rezance, olupim in zrežem na majhne kocke 3 do 4 srednje krompirje, pripravim tri do štiri pesti izluščenega graha, operem vse to in dobro odcedim. V kozici razbelim žlico masti ali presnega masla in vržem na mast pol žlice zrezane čebule in pol žlice drobnega peteršilja. Ko se malo pocvre, denem v kozico pripravljeno zelenjavo, osolim, popoprām, premešam in nekoliko zalijem, da se pokrito ob zmerni vročini počasi duši in zmehča. Potrese s pol žlice moke, ko zarumeni, zalijem s kropom ali pa z govejo juho, če jo imam od prejšnjega dne, premešam in pustim, da počasi vre še kake pol ure.

2.) **Narastek iz rezancev s sirom**. Iz 15 dkg moke, enega jajca in mlačne vode naredim testo za rezance. Zrežem jih na drobno in skuham v slanem kropu, odcedim in oblijem z mrzlo vodo, pa pustim, da se dobro odcede. Nato vmešam v skledi 10 dkg presnega masla, 8 dkg stolčenega sladkorja, 3 do 4 rumenjake, 14 dkg pretlačenega sira, sok in olupek od pol limone, pest rozin in 3 do 4 žlice kisle smetane. Ko je dobro vmešano, pridenem sneg iz beljakov. Narastkov model dobro namažem in potrese s drobtinami, denem vanj pripravljeno testo in ga spečem v zmerno vroči pečici (tri četrti ure). Ko je pečen, ga zvrnem na krožnik, potrese s sladkorjem in prinesem gorkega na mizo.

3.) **Golaževa juha**. V kozici razbelim pol žlice masti in pol žlice zrezane prekajene slanine, vržem na mast polno žlico drobnost zrezane čebule in četrt kavne žličke sladke paprike. Ko čebula zarumeni, denem v kozico $\frac{1}{4}$ kg govejega mesa, zrezanega na drobne koščke, osolim in pustim, da se nekoliko časa duši, dokler lepo ne zarumeni, nato nekoliko zalijem in pokrito dušim toliko časa, da je meso napol mehko. Nato dodam 3 do 4 olupljene in na kocke zrezane krompirje in vejico šetraj ali majarončka, zalijem s kropom toliko, kolikor potrebujem juhe, in pustim, da počasi vre toliko časa, da se meso in krompir zmehčata. Krompir mora ostati v koščkih.

Nazadnje pridenem pol žlice paradižnikove mezge ali pa dve žlici kisle smetane, in ko še enkrat zavre, je gulaževa juha pripravljena.

4.) **Juha z zelenim fižolom.** Dve dobri pesti stročjega fižola obrežem in potegnem niti, ga zrežem na poševne rezance in prevrem na slabem kropu. Posebej skuham 3 do 4 olupljene, na kocke zrezane krompirje, potem pa poparim in odcedim pest svežih, na listke zrezanih jurčkov. V kozici razbelim pol žlice masti in pol žlice prekajene slanine pa naredim iz žlice moke temno prežganje, v katero denem tudi pol žlice drobno zrezane čebule. Ko moka in čebula zarumenita, stresem v kozico krompir s krompirjevko vred, odcedim fižol in denem vse to z gobicami vred med krompir, osolim, popopram in pustim, da še nekaj časa počasi vre. Nazadnje pridenem še dve žlici kisle smetane; ko prevre, je juha skuhana.

5.) **Češnjev kolač.** Pol kg črnih češenj operem, osušim in izločim pečke. Vsako češnjo nekoliko zmečkam, preden jo vržem v skledo. Potem vzamem 10 dkg finih drobtin, če mogoče od krhkega testa, in jih primešam k češnjam, da se prepoje s sokom. V drugi skledi vmešam 10 dkg sladkorja, 4 rumenjake, nekoliko cimeta, limonovega olupka in nageljnovih žbic, pridenem sneg iz 4 beljakov in češnje z drobtinami vred dobro premešam. To zmes stresem potem v dobro namazan in z drobtinami potresen model in v zmerno vroči pečici počasi spečem. Ko je kolač pečen, ga zvrnem na krožnik, potrese s sladkorjem in prinesem toplega na mizo.

6.) **Jagodov narastek.** 10 žlic svežih jagod prevrem s sladkorjem in jih ohladim. Potem primešam sneg iz 4 do 5 beljakov, ki sem mu primešala 8 do 10 dkg stolčnega sladkorja, vse še enkrat zmešam, stresem v pomazano skledo in denem v pečico za pol ure.

Zelenjadna juha

En koren, eno zeleno, eno kolerabico, četrt podzemljске kolerabe in nekaj kolescev od pora zrežem na drobne kocke ali na tenke rezance, dodam četrt zeljnate glave, zrezane na rezance, in kakih 15 do 20 glavic (prav drobnih) od glavičastega kapusa. V kozici razbelim drobno zrezane prekajene slanine ali presnega masla in stresem vanjo oprano zelenjavo vso hkrati. Osolim in popopram in pokrito dušim toliko časa, da se zmehča. Da se prej zmehča in da ostanejo kapusove glavice, ki morajo ostati cele, lepo zelene, pridenem za noževno konico jedilne sode. Na zmernem ognju je vse to v dobri pol uri mehko. Zalivam po potrebi prav malo, da se vsa vlaga posuši. Nato potrese žlico moke, in ko porumeni, zalijem s kostno juho ali pa pol juhe pol kropa in pustim, da tako še kake pol ure počasi vre. Če je juha preredka, se denejo nanjo, preden se postavi na mizo, še na kocke zrezane opečene žemljice.

Sirove culice

Eno jajce izžvrkljam z nekoliko mlačne slane vode in zamešam v skledi s tri četrti litra moke mehko testo, ki ga potem dobro na deski obdelam. Ko nekoliko počiva, ga precej na tenko zvaljam in zrežem na štirioglate enakomerno velike krpice. Na te krpice položim na vsako pol žlice sirovega nadeva (glej spodaj) in zapognem testo kakor pri petelinčjih (žlikrofi), da nadev ne uhaja. Ko imam vse culice napolnjene in zapognjene, jih vlagam v vrelo, slano vodo in skuham. Na to jih odcedim in zložim na pogreto plitvo skledo pa jih s presnim maslom in drobtinami zabelim. Te culice dam postni dan po juhi na mizo same ali pa s fižolom v omaki.

Vrtiček med okni

Ali je kje slovenska vas, kjer bi ne gojili cvetlic? Težko. Še okna skoraj ni najti, kjer bi ne sameval vsaj lonček z rožmarinom. In če je lastnica okna ljubiteljica narave in cvetlic, bo kaj kmalu gojila tudi nagelj, pelargonijo, fuksijo in s skromnimi rožicami pričarala prijazen odsev v borno kmetiško sobo.

Po mestih so, žal, opustili ljubezen do gojenja cvetlic. Le tu pa tam vise nageljčki iz oken, le kjer ima kdo balkon, se vidijo naše in inozemske rastline, zlasti palme, fikusi, aurekarije in toliko priljubljeni špargelj, pravilno asparagus.

Po mestih je gojenje cvetlic deloma luksuz, kajti težko je dobiti primerno zemljo, saj vsaka cvetlica ne ljubi iste prsti. Vsako malenkost je treba kupiti pri vrtnarju. Vse to stane denar. Kar je pa glavno, je to luksuzno delo, ker nam ne prinaša nobenih materialnih koristi in ker zahteva obilo prostega časa, kajti če hočemo, da nam rože uspevajo, je treba obilo nege, pa tudi izkušenj, strokovnega znanja in prav veliko potrpežljivosti.

Za ljubiteljico cvetja ni nič hujšega, kakor kadar prične ta ali ona cvetlica veneti in se tudi pri najboljši negi noče in noče popraviti. Poizkuša z vsemi mogočimi sredstvi: zaliva še bolj pridno ko prej, gnoji, rahlja zemljo, čisti plevel, in vendar velikokrat ne pomaga niti eno niti drugo. Vzrok temu je pogrešna taktika gojiteljice. Ni vsaka zemlja za vsako cvetlico, ni pa tudi vsaka nega za vsako rastlino. Treba je poznati življenjske potrebe posameznih rastlin, da se z uspehom pripravijo do bujne rasti in da nas obradujejo z dehtečim cvetjem.

Ze pri zalivanju samem greši gojiteljica največkrat s tem, da zaliva v solnecu, namesto da bi zalivala samo zjutraj in, če je treba, še zvečer. Tudi se večkrat zaliva preveč ali pa premalo. Najenostavneje je, ako se s trkanjem palca ob lonček določi, ali zveni glas gline votlo, kar pomeni, da je cvetlica žejna, ali pa zvenj zamolklo, kar kaže, da je zemlja samo na površini suha, v notranjosti pa še dovolj vlažna. Za zalivanje samo, ki ni nikaka umetnost, ne velja nobeno posebno pravilo.

Pri popisu posameznih vrst cvetlic bom navedla vsakokrat posebej, kako se poedine rože zalivajo, in kaj jim je vsega treba, da uspevajo.

Važno pri gojenju sobnih rastlin je tudi to, da je treba mlade cvetlice, to je takšne, ki so stare po leto dni ali dve leti, vsako pomlad presaditi. Lonček se dobro zalije, stebelce nato tik ob zemlji prime z levo roko, z desno pa se lonček trka ob mizo, da se izloči zemlja s koreninami vred. Lonček sam se potem zunaj in znotraj lepo umije in pusti dva dni na solnecu, da se dobro posuši. Korenine cvetlice se, ako je treba, to se pravi, ako so napolnile ves lonček, previdno zrahljajo in ob straneh porežejo. Za takšno cvetlico je najbolje, če jo vsadimo v večji lonček. Lonček se napolni vedno z novo, nikdar s staro zemljo. Kadar se cvetlica presaja, je treba paziti, da ne pride stebelce niti niže niti više kakor je bilo prej. Gledati je tudi treba, da se zemlja okrog korenin z rokami dobro potlači, seveda ne pretirno, in cvetlica nato dobro zalije ter postavi na solnčen prostor, ki ni izpostavljen prepihu. Prvih 14 dni je treba paziti, da se lonček, ako je le mogoče, ne premakne z mesta in da se rastlina zaliva redno, ker jo tiste dni lahko

smatramo za bolno. Šele potem se lahko prične z gnojnim.

Gnojiti se smejo samo rastline, ki so več ko leto dni stare, in samo tedaj, ko so v polnem razvoju, najboljše od meseca maja naprej. Konec aprila se lahko prične gnojiti samo takšne rastline, ki so že več let stare: palme, rododendroni, acaleje, fikusi, asparagusi itd.

Kemične raztopine naj se kot gnojna sredstva nikdar ne uporabljajo, vsaj tako dolgo ne, dokler ne poznamo življenja cvetlic in se nismo naučili in privadili njih življenjskim potrebam. Naravni gnoj, golobji odpadki, raztopljeni v mlačni vodi in nekaj dni izpostavljeni solncu, da se razkroje, ter voda, v kateri se je pralo sveže meso, so najboljše sredstva. Prekuhana cikorijska, pepel od cigaret in črna kava sicer ne škodijo rastlinam, pomagajo pa tudi ne, ker nima v sebi niti ene tistih snovi, ki so potrebne rastlinam. Razredčena kri in pa perutninski odpadki so sredstva, ki vselej učinkujejo. Rabijo se v presledkih, recimo vsakih 14 dni po enkrat; gnoji se pa vsakokrat šele tedaj, kadar smo rastlino poprej zalili s svežo, to je čisto, vendar malo postano vodo.

Škodljivci rastlinstva so zlasti žuželke, črvički in mrčes. Črvi (slinavke) se radi vselijo v že obrabljeno, staro zemljo, posebno tedaj, ako se rastlina dve ali tri leta ni presadila v novo, neobrabljeno prst. Odpravimo jih, ako zalijemo tri dni zaporedoma cvetlice vsako jutro dva do trikrat z mlačno, to je malo segreto, vendar ne prevročo vodo. Čez nekaj minut se prikažejo črvi na površju in jih lahko obremo.

Uši in mrčes je težje odpraviti. Posebno vrtnice veliko trpijo zaradi njih. Vestna nega, vsakdanje zalivanje, zlasti pa prskanje listja s pršilnikom (lahko pršilnik od kolonjske vode ali pa flitova brizgalnica) so uspešni pripomočki v boju zoper škodljivce rastlinstva. Pršiti je treba liste zlasti na spodnji strani, kajti le tamkaj se shaja mrčes. Črnkaste, rjave in drugačne lise, zaviti, krmežljavi listi, bela navlaka — so jasen dokaz, da je mrčes na delu. Treba je z gobico obrati uši, takoj nato pa s pršilnikom oprati listje in to proceduro opravljati teden za teden, dokler se ne odpravijo uši. Ako je kateri list popolnoma pokvarjen in se uši ne dajo izlepa odpraviti, je treba lonček položiti vodoravno na mizo, listje pa umiti z raztopljenim zelenim milom. Čez nekaj minut se večkrat poplakne s čisto, mlačno vodo, da se milnica ne odteče v lonček in ne pride do korenin, kar bi bila poguba za cvetko. Zelo občutljive za mrčes so palme in fikusi. Seveda pa je vsaka nasilna odstranitev mrčesa škodljiva. Milnica je kaj nevarno sredstvo. Ako nečemo, da nam rastline prezgodaj ovenejo, odstranimo mrčes z roko ali pa s koščkom vate le s stebelci, liste, ki se jih je lotil mrčes, in prejedene vejice pa porežemo z nožem in sežgemo, da se mrčes ne razleze in okuži zdravih cvetlic.

To so v kratkih potezih glavne smeri gojenja sobnih rastlin. Prihodnjič popišemo posamezne vrste cvetlic s kolikor mogoče natančnimi podatki o negi, razliki v življenjskih osnovah in drugo. Bellé Pavla, Beograd.

Sivanje

Na krojni poli za mesec maj sta dva kroja «dečve», in sicer za damsko in otroško. Pri priroevanju pazite, da so nageljni cveti obrnjeni navzdol. Krilo lahko prikrojite ravno in ga sredaj posnamete za 2 do 4 cm v zobu do šiva, ki je ob strani.

Na današnji krojni poli pa je kraj za delovni plašč, praktičen za žene in dekleta, ki so v službi. Risan je po zgornji širini 96 cm, dolg pa je 100 cm.

Obleka iz volnene blaga je brez rokavov. Če imate črtasto blago, vzemite za podališani del prednika (številka 11) blago počez ali pa poševno. Vse druge dele prikrojite po dolžini. Kraj je risan po zgornji širini 96 cm.

Kroj za kopalni jopič je risan po zgornji širini 100 cm. Ni da bi moral biti ravno iz frotirja, lahko je iz svilenega krepa ali drugega modnega blaga. Frotir je praktičen, ker hitro popije vodo. Kopalni plašči se umikajo kopalnim rutam in jopičem. Garderoba za kopanje ne sme biti brez belega klobuka za solnčenje. Za kvačkano ali pleteno otroško obleko lahko uporabite kraj životka obleke številka 4. Od vratne izreze navzdol si odmerite, kolikor želite imeti dolg životek, in si označite. Od tu začnete kvačkati životek. Krilce naredite posebej in ga prišijte na životek. Za fantke uporabite za hlačke kraj kopalne obleke številka 7. Pazite le, da ne bodo hlačke preozke. Zadnji del hlačk mora biti v pasu nekoliko (3 do 5 cm) višji kakor prednji. Kozica je vsita posebej.

Ni lažjega kakor čedno oblačiti otroke spomladi in poleti. Vse te obleke so brez rokavov ali pa s kratkimi rokavi; imajo nabrana ali v gube položena krilca in svetle ovrtnike. V blagu je velika izbira: razni črtasti in pikčasti cefirji, enobarvno platno, vzorčasti etamini in batisti in vseh vrst pralne svile. Na glavi nosijo fantki in punčke barete ali pa preproste slamnike. Vendar so pa otroci le najrajši razkriti. Letno otroško obujalo so sandale ali pa beli nizki čevlji. Najvažnejši kos letne otroške garderobe je kopalna obleka. Vsaka mama jo lahko sama sešije. Za fantka hlačke z naramnicami, da ga ne tišče v pasu. Naramnice morajo biti 3 do 4 cm široke, da se ne zvijejo. Tudi za manjše punčke zadržujejo le hlačke z naramnicami, za večje se pa dobe že pletene obleke.

Naročnice, ki naročajo pri uredništvu kroje po meri, prosimo, da pošljejo z merami vred tudi honorar v znamkah in znamko za 1 dinar za odgovor. Ker je vedno več naročil, bomo odslej pošiljali kroje samo tistim naročnicam, ki bodo poslale honorar naprej. Na krojni poli revije «Žena in dom» številka 1 je razvidno, katere mere so potrebne za posamezne kroje in pa cena za kroje.

Kako preizkušamo blago

a) Volneno blago: dobro volneno blago je zelo prožno. Če ga zmečkamo, se ne smejo napraviti nobene gube. Če se pa naredi gube, je to znamenje, da je bombaž vmes. To preizkusimo na ta način, da izpulimo iz blaga nitko in jo izkušamo pretrgati. Dobra volna pokaže svojo prožnost in se ne bo dala izlahka pretrgati, ampak se bo samo podaljšala. Če nitko zažgemo, bo samo malo zagorela in vselej zopet ugasnila, dišalo pa bo po zasmojenih laseh. Od takšne nitke ostane samo zdrobljen pepel. Bombaž pa zgori rad, lahko in brez duha.

b) Umetna volna: umetna volna je tudi volna, torej živalski pridelek, delajo jo pa iz odpadkov od volnenega blaga, starih volnenih oblek in iz slabše vrste volne. Zato je nit raskava in krhka. Če blago potipljemo, je trdo in ga lahko pretrgamo, ker ni gosto.

c) Bombaž: dobra tkanina iz bombaža mora biti gosfa. Najboljša je iz sukanih niti. Sukana nit je zvita iz več niti, kar se da ugotoviti, če jo potegnemo iz blaga.

č) Svileno blago: dobro svilen blago je lahko, se rado lepo vleže in samo nekoliko zašumi, če ga zmečkamo. Tudi se ne narede nobene gube in gibi na njem. Umetne svile, ki jih pri barvanju prepoje z različnimi solmi, da z njimi zvišajo težo, nimajo te lastnosti. Takšne svile se sicer bolj svetijo, šume močno, če jih potipljemo, in se čutijo bolj težke, pa niso preveč trpežne. Dobra svilena nitka je jako odbojna, če jo hočemo pretrgati, in ji mokrota nič preveč ne škoduje; pri umetni svili vsega tega ni. Za umetno svilo ostane tudi več pepela, če jo zažgemo kakor za čisto svilen nitjo, ker je prepojena z raznimi kemikalijami, ki ne zgore. Prava svila slabo gori in se skrči, njen pepel je bolj prhek in ima duh po osmojenem rogu.

d) Dobro platno ima enakomerno goste, tenke niti, slabo ima veliko krotovic, je neenakomerno tkano in ima krajša vlakna.

Drago Turk, po domače «Kuki», iz Kostanjevice na Krki.

Bol mladosti

Z otožnimi očki mi priteče hčerka v naročje. «Kaj ti je?» jo vprašam. «Mamica, ti ne veš, ne morem in ne smem ti povedati.» Prestrašena silim vanjo, rekoč: «Le povej mi, mami ni treba ničesar prikrivati.» Ona v jok — brez vsakega pojasnila. Pričelo me je skrbeti. «Morda v šoli nisi znala?» sem jo vprašala, «ali si bila morda ozmerjana pri ročnem delu?» — «Ne, ne, mama, to vse bi ne bilo najhujše.» Pustila sem jo, da se je razjokala v mojem naročju, zakaj da bi bila v šoli ozmerjana, se pri njej ne zgodi pogosto, je pridna in rada jo imam; vedela sem, da mi že zaupa, ko se malo pomiri, pa mi potem

sama vse pove. Nepremično mi sloni na kolenih, debele kaplje polze po licih, težki vzdihljaji spremljajo krčeviti jok. Mislim, kaj naj bi bilo vzrok tej veliki žalosti. Mora že nekaj posebnega biti — čakam, čakam, molčim. Počasi dvigne glavo, me pogleda, potem zopet prične s povešeno glavo: «Mama — ali — res — naš — atek — ni moj — atek? Kajne, da je?» Sošolka P. mi je danes, ko me je za dobro sestavljeni spis gospodična učiteljica pred vsemi pohvalila in mi dala dober red, nahlulila, češ da sem tako gosposka, da pa niti nimam pravega očeta. Debelo sem gledala, ali govori to res moja prijateljica, ki sem ji vedno pomagala pri nalogah. Kako mora izreči kaj takega! Zameglilo se mi je — ne vem, poslali so me domov, naj grem v postelj — češ da mi je slabo. Več se ne spominjam. Mamica, prosim te, ne bodi huda, povej mi in reci mi, da je naš atek moj atek.»

Zameglilo se je tudi meni, ali naj ji že sedaj, ko se še niti ne zaveda, v teh najlepših otroških letih povem resnico. Ne — odložimo za pozneje.

«Ljuba moja Stana,» sem ji rekla, «kako grdo je to od Pavle, da ti more kaj takega reči. Sama pojdem v šolo in poprosim gospodično, naj jo posvari in kaznuje. Kako pa si morala ti to sploh tako občutiti in se toliko jokati, ko vendar veš, kako dober ti je atek. Glej, vse imaš, kar si želiš, veš, da te ima tako zelo rad, kupuje ti igrače, obleko in šolske knjige, z njim se izprehajaš po gozdu in ti pripoveduje o lovu, o rožicah, ribicah, o vsem, kar mladino zanima. Poje s tabo pesmice, gane ga tvoje voščilce — razveseliš ga z lepo pesmico, z dobrim izpričevalom, poglej, kako je dober naš atek! Le vesela bodi in si poišči vesele družbe med pridnimi učenkami. Srečna si, srečna, moja Stana — veš veliko bolj kakor je bila v tvojih letih mamica.»

Potolažila sem jo, vstala je, opazila sem pa, da ji moj odgovor ni bil dovolj jasen. Zadovoljila se je z njim, ker je uvidela, da govorim resnico — toda v njenih očeh mi zre nasproti še vedno vprašaj — molčeč a pomenljiv. Stana, potrpi, razodela ti bom, ko pride čas, da me boš razumela. Sedaj še ne. Upam, da nisem grešila?

Marica in Zvonko Mlinar iz Ormoža, o katerih piše mamica na strani 195.

Ponesrečena izkušnja

Janezek je za mizo veliko blebetal.

«Aj, aj, Janezek,» je izpregovoril ded, «iz tebe bi bil dober klopotec! — Vem, ako bi bil ti Štefan Vataj, sedel bi danes ta dan v turškem ujetništvu na morski obali.»

«Kdo pa je bil Vataj?» so vprašali otroci.

«To vam je bil junak,» je pripovedoval ded. «Njegovo ime je bilo dobro znano v dobi turškega gospodstva v Bosni. Bil je navaden vojak, ali povzpel se je do stotnika. Turki so ga dostikrat ujeli, pa jim je vselej ušel. Nekdaj so ga pa tako zvezali, da ni mogel pobegniti. Odpeljali so ga na Turško ter ga tamkaj prodali v suženjstvo. Ali tisti, ki je bil Vataja kupil, ni vedel, kaj bi z njim, ker se je delal mutastega. Turek se je z njim trudil leto dni, a ko je videl, da se sužnjev jezik ne razveže, ga je poslal domov.»

«Ali bi ti, Janezek, lahko molčal celo leto?»

«Ko bi bil res znal molčati kakor Štefan Vataj, bi ne bil izpregovoril, ampak samo prikimal. Poizkušajmo, če boš mogel molčati vsaj eno uro!»

Janezek je pokimal.

«Otroci, vprašajte ga kaj,» je velel ded.

In vsula so se vprašanja na Janezka.

«Ali si že videl opico?»

Janezek je pokimal z glavo.

«Kaj počne opica?»

Janezek je zlezel na stol in se spakoval.

«Kaj dela brusač?»

Janezek je oponašal brusača.

«Kako jezdi vojak v skoku?»

Janezek je odskakal kakor jezdec.

«Kaj dela dedek popoldne?»

Janezek je legel v naslanjač, nagnil glavo ter zatisnil oči.

«Dobro,» je naglo dejal ded. «Kdo bi popoldne rad kolač z makom?»

Janezek je hitro kakor misel planil izza mize: «Jaz!»

Náš Ivo si gasi žejo.

Zelenjadni vrt

Mesec junij se nagiba h kraju. Prve sadeže smo že pobrali z vrta. Pridelali smo že prvi grah, kolerabce, zgodnje zelje, ohrovt, solato, radič, peso, špinačo, beluše, zadnje dni meseca že tudi zgodnji krompir, šalote itd.

Posadili pa smo jesensko in zimsko zelenjavo: zelje, ohrovt in kolerabe.

Posejati moramo še solato, endivijo, zimsko redkev, vdrugo grah, stročji fižol, nadzemjske kolerabce, korenje itd.

Tudi je še čas za majaron, peso, zeleno, por in mlade čebulne sadike.

Ne smemo namreč pozabiti, da ne kaže na zelenjadnem vrtu vsega hkrati posejati in posaditi, ker bi potem pridelek ne bil kaj prida, ampak da moramo, kar je dozorelega, polagoma pobirati in novo posaditi. Grah, fižol, redkvico in solato imamo lahko do pozne jeseni, če jih sadimo in sejemo sproti od tedna do tedna.

Ta mesec moramo zlasti pridno okopavati, zalivati in pletiti.

Orodje, ki na zelenjadnem vrtu vse poletje ne sme počivati, je motika. Kar naprej moramo okopavati in rahljati zemljo okoli sadežev, da se tako njih korenine lahko širijo in dobe dovolj zraka pa da zrak lahko razkraja snovi, ki so v zemlji. Tudi voda, kar se je nabere v zemlji, lažje izhlapeva, da nam potem ni treba toliko zalivati. Okopavanje je potemtakem prav tako važno kakor pletje. Zato je treba okopavati zlasti tiste sadeže, ki jih ne moremo zalivati. Dovolj pa je, če okopljemo samo vrhunj plast zemlje.

Če je zemlja presuha in ne more sproti popiti vode, kadar zalivamo, je treba pa po večkrat zaliti, vselej po malem.

To velja tudi za rastline v lončkih, ki so se nam preveč posušile. Kdor potakne takšne rastline kar cele v vodo, ne stori prav, ker posušene korenine ne morejo sprejemati vode. Prej morajo torej pognati nove, mlade koreninice, kar se v namočeni zemlji hitro zgodi.

Dobro je, če se tam, kjer je rahla zemlja ali pa kjer leži greda preveč na solcu, nastelje nekoliko drobne gnoja. Zemlja se potem prehitro ne posuši, rastline dobe pri zalivanju ali pa ob dežju dovolj redilnih snovi in plevel se zamori.

Zelje, grah in fižol je treba za časa ogreniti. Pa tudi po kumarah, melonah in bučah je treba malo pogledati.

Julija meseca že vse bohotno rase. Vročina po navadi ta mesec najhuje pritiska. Zato daje zdaj zalivanje in pletje največ opravka. Zalivati je treba zvečer ali pa zgodaj zjutraj, pleve se pa najuspešneje, kadar je deževno vreme. Kadar je dež, je tudi dobro, če se sadeži zalijejo z gnojnico.

Ta mesec se sejejo endivija, solata, kolerabce, krebula, zadnje dni meseca pa špinača, motovilec, repa, korenje; kjer je zemlja malo bolj vlažna in bolj v senci, še grah, radič, redkev in črni koren.

Na gredicah, kar jih je praznih, se posadi koleraba, ohrovt, zelje, endivija in solata, če je gredica na ugodnem kraju, lahko tudi stročji fižol.

Razen tega se posadi zdaj še tudi por, zlasti znani erfurtski zimski por, ki je za zimski mráz precej neobčutljiv. Če ostane čez zimo zunaj, dorase potem spomladi, kadar gospodinja porabi por, ki ga je hranila v kleti, ali kadar ta por ni več za rabo.

Kar je čebulnih sadežev zrelih (šalote, krompir, čebula), se že ta mesec populijo, posuše in očistijo. Kadar začne cvetati delati sad, se perje nad rožo zveže, da se roža zavaruje proti dežju, mrčesu in solncu.

Prve dni julija so tudi že kumare. Nekaj največjih in najlepših naj ostane za seme.

Paradižnikom je treba, brž ko naredo prve jabolčke, vršičke porezati, poganjke, kar jih je pregošti in bi prekasno cveteli, poščipati in perje, ki zakriva sadeže, porezati. Zeleno je treba okopati.

Dve razstavi ročnih del

Splošno žensko društvo v Ljubljani je priredilo v času ljubljanskega velesejma v Jakopičevem paviljonu razstavo ročnih del. Razstava je pokazala, da vlada pri nas veliko zanimanje za ženska ročna dela. Če pomislimo, da so bila dela zbrana od posameznih dam z različnim okusom, moramo priznati, da so aranžerke razporedile posamezna dela v raznih tehnikah izredno okusno. Posebno pozornost so vzbujale prekrasne preproge. Zastopano je bilo veliko različnih tehnik. Več izredno lepih del pa je bilo v slikanju z iglo, in tu moramo še posebej omeniti originalne japonske slike gospe Skuškov. Društvo je s to razstavo ponovno potrdilo svoje vsestransko požrtvovalno delovanje.

Od 28. maja do 14. junija pa je bila razstava ročnih del na Državnem osrednjem zavodu za ženski domači obrt v Ljubljani. Ta zavod poznamo že dolgo po njegovih vsakoletnih razstavah doma in v inozemstvu, kjer je bil že večkrat odlikovan. Nazadnje na svetovni razstavi v Barceloni. Zavod propagira naše domače klekkanje, za kar mu gre posebno priznanje. Razstavljene so bile v prvi vrsti klekkanje čipke vseh vrst in kakovosti z narodnimi in modernimi motivi. Med drugimi večjimi deli je bila tudi slika Svetogorske Matere božje, ki je zaradi svoje popolne tehnike in precizne izdelave vzbujala splošno pozornost. Tudi tako lepe mrežene (filet) zavese, čipke in vložki, beli in barvasti, se vidijo malokje kakor tu. Lani si je zavod nabavil statve za gobelinsko tehniko. Razstavljen je bil ljubljanski grb in blazina v tej tehniki, kar je bilo za večino obiskovalcev novost. Dela so bila razstavljena v dveh velikih sobah, toda videlo se je, da bi zavod lahko razstavil še v dveh sobah, ki bi prav nič ne zaostajale za tema dvema.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Opozorilo! Ponovno prosimo naročnice, ki zahtevajo raznih pojasnil, da prilože 2 znamki za odgovor in sporoče natančni naslov. Tudi naročnice, ki pišejo anonimno, naj prilože 2 znamki in navedejo šifro. Znamke so nam potrebne, kadar pošiljamo vprašanja svojim strokovnim sodelavcem in sodelavcem v rešitev.

Naročnice, ki še niso prejele odgovorov, prosimo, naj malo potrpe, ker včasih ne moremo na vprašanje prej odgovoriti, dokler ne vprašamo za svet zanesljive strokovnjakinje. Opozarjamo naročnice na naše besede, ki smo jih izpregovorili na strani 82 in 83.

Gospa I. M. v R., ki bi rada stare klobuke sama popravljala: Najbolje je, če imate lesen model (glavo), ki vam ga naredi mizar ali ga naročite pri modistki. Razvlečen in zmečkan klobuk najprej dobro očistite, iztepite prah in nateknite na leseno obliko. Zmočite tenko cunj, jo pognite čez tulec in likajte z vročim likalnikom. Če je klobuk umazan od potu, ga osnažite s salmijakom, razredčenim z vodo. Če je glava zelo razvlečena, jo morate večkrat prelikati, toda vedno čez mokro cunj, in jo pustiti, da se posuši na obliki. Klobuk, ki je prevelik v ogljavju, prerežite zadaj ali pa ob strani in preložite ali pa vsijte posnetek na notranjo stran. Obledel slamnik najprej dobro osnažite na obliki, ga polikajte, dokler je še moker, potem ga pa prevlecite z lakom, ki ga dobite v drogeriji. Slamnik postane sicer bolj trd, a obdrži lepo obliko.

R. B. v G. v. — Čitajte članke pod rubriko «Lepotičje».

Gospa M. I. v Lj. — Na strani 239 smo našli nekaj gospodinske literature.

Gospodična E. V. v R. — Čitajte članek «Kako preizkušamo blago».

Naročnica, ki želi pojasniti zaradi katarja, naj sporoči svoj naslov, ker v listu ne moremo o tem razpravljati.

Naročnice gg. G. V v Sv., S. U. v K., O. K. v M., R. N. v Lj. in F. A. v Ž. dobe pojasnila v članku «Lepotičje».

Gosp. M. U. — 1.) Solnčne pege se trajno ne dajo odstraniti. Pač jih pa lahko obelitate. Recept za mazilo je tale: Hydrarg. pp. albi Bismuthi subnit. aa 1:10, Ungt. lenientis 13:0. Namažite se z mazilom vsak večer. — 2.) Za odpravo dlačic imate navodilo na strani 113.

Gospa Elza v B. Kako se čisti linolej? — Linolej je sicer treba čistiti, ne potrebuje pa prav nobenih pomočkov, da se ohrani. Kakor vsak drug predmet, ki ga dan za dnem uporabljamo, moramo tudi pri linoleju upoštevati, kako je sestavljen. Popolnoma zadostuje, če ga vsak dan pometemo in z mokro cunj obrišemo; sode, ostrega mila, razredčenega salmijakovega cveta, vroče vode ne uporabljajte. Če pa rabite milnico, morate paziti, da ne ostane na površini. Tintne madeže in podobno spravimo iz linoleja s finim raskavim papirjem ali s plavcem. Taka mesta postanejo potem sicer bolj svetla, zato jih pa zdravimo z lanenim oljem, da dobe zopet svoje prejšnje temno barvo. Madeže od oljnatih barv odstravimo s terpentinom. Voščene za ohranitev linoleja ni potrebno. Dovolj je, če linolej smpatja nalahko zdrgnemo z lanenim oljem. Če ga pa hočemo povoščiti, moramo paziti, da vosk samo čisto na tenko namažemo in dobro vtisnemo. Šele nato zdrasmo linolej s krtačo in nazadnje še z volneno krpo. Linolej dobi potem rahel blesk, in se da prah, ki se na njem nabere, z omelom lahko obrisati. Ponovno mazanje z voskom je odveč, ker linolej ne more sprejeti poljubne količine voščila. Tvarina ostane na površini, se maže in z nesnago, ki se nabere, se napravi na vrhu skorja, ki linolej kazi in kvari. Mazanje linolejskih tal z oljem, razen z lanenim, je škodljivo, ker so povečini vsa olja za tla mineralna olja, ki sčasoma linolej razmehčajo in povzročijo, da se obloga uniči. Vrh tega se nabira na površini nesnaga in nastane mastna skorja, na kateri človek lahko izpodrsne. S pravilnim ravnanjem se lahko prepreči, da se obloga lino-

Glavo

*naj ti
prešinja
misel*

kadar se
bliža
velike
žehte dan,
da

**SCHICHTOV
RADION**

pere sam!

leja ne poškoduje. Najbolj se kvari zgornja plast z nogami od pohištva. Paziti moramo, da postavimo težke predmete na podstavke iz stekla, klobučevine, jekla ali kaj podobnega.

M. K. iz O. Na vprašanje, kako preprečimo, da se preproge na gladkih tleh ne premikajo, odgovarjamo: dobro je, če prišijete na narobno stran preproge in na robove sem pa tja ploščnate svinčene gumbce. Lahko se tudi robovi na narobni strani dva prsta na široko namažejo z raztopino mizarskega lepa. Pri ozkih in dolgih preprogah je dobro, če prišijete na vse štiri vogale majhne obročke in jih z medenimi žeblički, ki imajo ploščnato glavo, pritrdite na tla. Če se obročki tako prišijejo, da jih ni videti, pokrije preproga tudi žebličke, da prav nič ne motijo. Tretji, tudi zelo preprost način pa je, da položimo pod preprogo flanelo in jo pritrdimo z navadnimi ali z risarskimi žeblički, potem pa nanjo položimo preprogo.

S. B. iz S. p. M. Vprašujete, kaj hočete storiti z vinom iz borovnic, ki se Vam je pokvarilo. — Vino, ki je postalo kislo, se ne dá več napraviti sladko, kajti kakor ne moremo iz vinskega kisa napraviti vina, tako se tudi ne dá iz skisanega borovničevca napraviti užitna pijača. S poizkusi bi samo zapravljali denar in čas. Bržkone ni vino dovolj prevrelo. Če vino sicer ni pokvarjeno, ga lahko porabite za kis, seveda samo pri jedeh, kjer okus po borovnicah ne moti. Če je pa vino že pokvarjeno, je škodljivo za zdravje, in je najbolje, da ga zavržete.

M. K. v C. Če začno lakasti čevlji pokati, postanejo trdi in je treba lak zopet zmehčati. To dosežemo najlažje s tem, da jih večkrat zdrgnemo z beljakom. Čevlje pa je treba seveda prej deti na kopito.

Slabo vreme je največji sovražnik finih damskih čevljev. Kljub skrbni pazljivosti izgube kmalu svoj lep izgled in svežino barve. To neprijetnost lahko odpravite na ta način, da prebarvate čevlje z znano Braunsovo barvo za usnje «Vilbra». «Vilbra» napravi čevlje kot nove!

Gospa Rezika Š., Ljubljana. — Pišete nam: Kuham in pečem samo na plinu. Vse se mi lepo posreči, edino kolač se mi vedno sesede. Za kolač ogrevam pečico deset minut, zaprem plin, da gori samo z majhnim plamenom, in denem nato kolač v pečico.

Odgovor. Če je kolač sicer pravilno pripravljen, mora biti kriv edino le plin, ker gori s premajhnim plamenom. Kadar jaz pečem na plinu, napravim takole: najprej segrevam pečico pet minut, denem nato vanjo kolač in pustim plin popolnoma odprt, ker sem dognala, da je ta temperatura ravno prava. Pri vas bo pa najbrže pritisk plina premajhen. To se večkrat pripeti, zlasti pa tedaj, kadar gore vsi gorilniki štedilnika in ko tudi vse ostale stranke v hiši uporabljajo plin.

Gospodična Vera v P. — Na kakšen način spravim iz svetle obleke madeže, ki so od rdečih našitkov?

Odgovor: Niste povedali, ali je vaša obleka, ki je dobila rdeče madeže, svilen, volnen ali iz bombaževine, vendar je prav od tega odvisno, kakšno sredstvo se sme uporabiti. Svila je najbolj občutljiva in je treba zato z njo najbolj previdno ravnati. Preveč ostrih kemikalij ne prenese, z milimi sredstvi pa pri rdečih madežih ne opravimo dosti. Pri volni je treba paziti zlasti na to, da se ne uskoči. Še najmanj občutljiva je bombaževina, vendar tudi pri njej blago okrog madežev kaj kmalu obledi. Preden začnete čistiti, morate najprej odpariti rdeče našitke, da se pri čiščenju ne zmočijo in iznova ne pomažejo obleke. Pri bombaževini se lahko madež, ki ni na posebno vidnem kraju, namoči z vodo in nato z vodikovim superoksido, ki je malo razredčen z vodo. Namesto vodikovega superoksida lahko vzamete tudi

Najtežje gospodinjsko opravilo je pranje!

Pametna gospodinja, ki pa si hoče naporno pranje olajšati, najprvo omehta trdo vodo z navadno sodo in nato pere s pravim terpentinovim milom **GAZELA**.

vinski cvet. V obeh primerih pa je treba nazadnje madež dobro izprati, da blago ne gre ob barvo. Če bi pa rdeči madeži ne šli iz obleke, kar je zelo verjetno, potem je najbolje, da daste obleko strokovnjaku v barvo.

Gospa z dežele. — Kako bi najhitreje izpitala perutnino?

Odgovor: Najboljša hrana za pitanje perutnine je koruza. Prej ta večer namočite koruzo, zjutraj jo pa kuhajte tako dolgo kakor grah. Perutnina tako koruzo posebno rada je. Race postanejo ob tej hrani že v štiri najstih dneh debele in lepo rejene. Na ta način ne mučimo živali kakor z doslej običajnim mašenjem (šopa-njem), ki ga vrhu tega gospodinja brez tuje pomoči le težko izvrši.

G. K. v B. — Madeže, zlasti mastne, spravimo iz cementnih tal z razredčeno solno kislino, in sicer denemo en del solne kisline na trideset delov vode. Ker pa ne razredčena solna kislina stvari in zlasti kožo močno razje, je ne smemo puščati odmašene in jo moramo skrbno spravljati pred otroke. Tla moramo potem dobro izmiti s čisto vodo. Ko so suha, jih zbrišemo še s krpo, namočeno v lanenem olju, in tla so zopet čista.

Gospa Milka. — Umazane šipe se najlepše očistijo z močnim kisom, ne da bi pri tem opraskali steklo. Nazadnje izmijemo šipe s čisto vodo, in svetile se bodo, da bo veselje.

G. R. S. v št. V. — Pišete nam, da se v Vaši vodi milo neče peniti, in vprašujete, kako bi si pomagali.

Odgovor: Marsikatera voda ima v sebi polno raztopljenega apnenca, kalcijevega sulfata ali pa magnezijevih soli. Zato je neprimerna za pranje, kajti z milom tvori neko usedlino, ki se ne peni. Tudi ni rabna za kuhanje sočivja, ki ga otrdi. Naposled nevšečno oskorji stene pri kotlih in celo pri loncih. Tem nedostatkom

odpomoreš, ako pridaš taki vodi sodnega karbonata (kristali v trgovinah). Ti kristali sode povzročajo v nečisti vodi, da se kalcijeve ali magnezijeve soli sesedejo v obliki netopljivih ogljikov, ki niso več v napotje. Na mestu kvarnih soli se tvorijo sodne soli, ki nič ne ovirajo. Reakcijo pospešiš na tale način, zna Kitajcem že davno: v vodo deneš nekoliko galuna.

Gospa Iva Š. v M. — Vprašujete, kaj hočete storiti, kadar srečate pri kakem obisku človeka, s katerim ste sprti, in kako se morate vesti v salonu.

Če se vam pripeti, da se v tuji hiši, kadar pridete na obisk, srečate z osebo, ki je ne marate, ali pa s prijateljem, ne kažite tega. Zaradi domače gospodinje ne smete pokazati tega. Če vam je pa le neprijetno, je najbolje, da diskretno izginete iz družbe.

V salonu ne sme človek misliti samo nase, ampak tudi na druge. Nikoli ne smete v salonu govoriti o svojih simpatijah, pa tudi ne o svojih prijateljih. Vse vaše osebne zadeve ne zanimajo drugih.

Kadar odhajate iz salona, bi bilo največje razžaljenje za hišo in gospodinj, pri kateri ste, ko bi pozvali še koga iz družbe, naj gre z vami. Vsakdo ima svojo voljo in svoje razmerje do gospodinje, in nikomur se ni treba vtikati v to.

Nihče se tudi ne sme izpozabiti pa vzeti s seboj tega ali onega prijatelja, če ni poprej povprašal domače gospodinje ali pa gospodarja.

Če kdo prinese med vašim obiskom domači gospodinj ali gospodarju pismo in ga on odpre, se diskretno odme knite, da ne vidite izraza na njegovem obrazu. To je diskretnije in boljše, kakor pa da se tako rekoč vtikate v njegovo intimnost, ki bi jo on izdal z izrazom na obličju.

Če pa gospodinja ali gospodar dobi list, pa ga ne odpre, ampak položi poleg sebe, ga ne opozarjajte na to, še manj ga pa smete siliti, da ga odpre. Glejte samo, toliko, da hitro odpravite svoj obisk in da kolikor mogoče naglo odidete. Zakaj v pismu je gotovo kaj takšnega, česar gospodinja ali gospodar ne moreta odkriti pred vami s svojim izrazom na obrazu.

KLIŠETE
vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvršuje
najsolidnejše

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

So zdrava in rdeča ličeca moja,
ker mamica kuha mi kavico

„PROJA“

LEPOTIČJE

Rada bi bila mlada in lepa

Lepa, nežna in čista koža.

Ko bi ljudje že od mladih let negovali svojo zunanost in ko bi od mladih let sistematično gojili mladostnost in lepoto, bi prej ali slej napočil čas, ko bi ne bilo nobenega grdega človeka.

Napačno je, če govore ljudje o pastorkih narave, ker jih le ta ni od vsega početka obdarila z vsemi dobrotami, posebno kolikor se tiče zunanosti. Kajti kakor hitro prične delovati zavestna človekova volja, je od človeka samega odvisno, ali je lep in ljubeč ali pa grd in oduren. Večina ljudi pa, žal, nikdar ne dobi časa za nego svoje zunanosti in njenih mičnosti. Drugi zopet, ki so s tem negovanjem poizkusili, nimajo vztrajnosti. Navadno pa cenijo lepoto najbolj tisti, ki redno hrepene po njej, pa je nikdar ne dosežejo.

In tem so namenjene te vrstice, ki naj jim povedo, da je prav od njih samih odvisno, ali so lepi ali grdi, mladostni ali starikavi.

Zlasti mora vsakdo vedeti, kaj hoče. In kdor hoče ostati mlad in lep, mora v prvi vrsti paziti na svojo kožo. Brez lepe polti nič ne pomaga ne ljubkost mladosti ne privlačnost zrelosti.

Pogoj za lepo polt je zdravje, pot k njej pa snaga. Najprej pazi na to, da kožo zvečer dobro očistiš. V to svrhu je treba vsak večer očistiti kožo, obraz, vrat in roke z mastno kremo. S kremo namaži na tenko kožo, nato jo pa otri s čisto brisačo; ko je koža sveža in rožnata, jo izmij z mlačno vodo brez mila in jo dobro posuši, ne da bi jo preveč drgnila. Pri tem pazi posebno na to, da ne razvlečeš nežne kože okoli oči in na vratu.

Dokler ne pade vremenska temperatura pod ničlo, spi pri odprtih oknih. To ne bo škodovalo niti najobčutnejšemu organizmu. Če pa pade temperatura pod ničlo, potem zapri ponoči okna, ker mraz škoduje koži.

Ko se zjutraj prebudiš, stopi poleti in pozimi k odprtemu oknu, deni roke v bok in dihaj skozi nos tako dolgo, da ti zrak napolni ves prsni koš. Nato ga pa z vso silo izdihni skozi usta tako, da imaš občutek, kakor bi izdehnila vso svojo izrabljeno sapo. To vajo ponovi v lahni obleki ali pa popolnoma gola po trikrat vsako jutro.

Obraz si lahko masira vsak sam.

S konci prstov vzemi za fižol mastne kreme in jo razmaži po obrazu. Palca položi pod brado, z ostalimi prsti pa lahno drgni po licih poševno navzgor. Prav tako masiraj nato poševno navzgor čelo, in sicer vedno od srede navzven. To ponavlaj tako dolgo, dokler koža lahno ne pordeči. Potem naj palca popustita in masiraj vrat z vsemi štirimi prsti poševno navzdol in navzven. Nazadnje otri s pripravljeno čisto brisačo s kože prah in nesnago. Tako negovana koža prav dobro prenese mrzlo vodo.

Mrzla voda in krtačenje — žametasta koža.

Z mehkim četkama, ki jih dobiš v vsaki boljši drogeriji ali trgovini s kozmetičnimi potrebščinami, izkrtači kožo v predpisani smeri. Uspeh te bo presenetil. Koža bo postala nežna in žametastovoljna. Pazi, da ne bosta četki pretrdi, ker bi sicer lahko rani nežno vrhnjo plast kože. Napolni kopanje do polovice z mrzlo vodo (če kopanje nimaš, uporabi kako drugo kad ali pa ko-

panjo iz gumija), stopi z obema nogama vanjo in dobro izkrtičaj zgornji in spodnji život, roke in noge z ne pretrdo ščetko. Nato otri z otiračo ali kopalnim plaščem čvrsto vse telo. Nikar se ne boj, da bi se v mrzli vodi prehladila. Če pomisliš, da se lahko prehladiš vsak zimski dan, potem menda ne boš več tako bojazljiva. Če se nekolikokrat premagaš in vztrajaš pri mrzlih kopelih, se izogneš enkrat za vselej vsakemu prehladu in nahodu. Če pa je tvoj strah pred mrzlo vodo le prevelik, potem prični z mlačno vodo, ki naj bo od dne do dne hladnejša, dokler ti ne izgine strah pred studenčnico.

Če se nos sveti, ga je treba namazati.

Zvečer, ko so znojnice polne prahu, ki se je v njih nabral čez dan, se moraš prav tako masirati kakor zjutraj, že zaradi tega, da s kremo očistiš kožo prahu in nesnage. Nikdar ne reci: «Danes sem preveč trudna, bom pa jutri bolj temeljito naredila.» Polt mora biti redno negovana. Samo na ta način izginejo velike znojnice (kožne luknjice), sijaj nosu in nečista, raskava koža na nogah in rokah. Do pozne starosti boš ohranila svojo kožo čisto in gladko. Napak je tudi, če si po večkrat na dan umivaš obraz s toplo ali mrzlo vodo.

Čeprav se ti morda zdi, da ima tvoja koža dovolj maščobe in da ne prenese mastne kreme, prični z zgoraj popisanim negovanjem. To je edina pot, po kateri dobiš lepo, nežno, čisto žametasto polt. Če pa rabiš za čiščenje obraza alkohol (kolinsko vodo), ne boš tega nikdar dosegla v taki meri.

Američanke so lepe, ker uporabljajo parne kopeli.

V Ameriki, deželi velikopoteznega negovanja lepote, se uporablja masaža s mrzlimi in vročimi obkladki. Če se pametno ravna, se izborna obnese. Z vročo paro pozakusi vplivati na svoje obličje in vrat šele po zgoraj opisanem negovanju, ker bi ti sicer več škodila ko koristila. V to svrhu pregani veliko servijeto, jo namoči v vrelo vodo, da se popolnoma napije, in jo ožmi. Ta obkladek položi pod brado in navzgor čez obe lici ter ga pritisi z obema rokama na kožo. Čim bolj vroč je, tolikanj bolje. Obkladek imej na obrazu tri minute, a pri tem ne napenjaj svojega duha in ne razmišlaj o žalostnih stvareh. Potem snemi servijeto in položi preko obraza čist prt, dokler ne čutiš, da se je obraz ohladil. Pusti sedaj kožo, da počiva in kmalu se bo pokazal uspeh, ki te bo naravnost presenetil. Posebno dobri so takšni obkladki po vožnjah na železnicah, po neprespanih nočeh in po preplesanih večerih.

Prav tako so od časa do časa koristne parne kopeli. V ta namen napolni majhen čebriček do vrha z vrelo vodo. Skloni se nato tako globoko nad vodo, da ti para objame ves obraz. Da paro bolje zajameš, si pokrij glavo z ruto, ki se pa ne sme dotikati lic in čela. Kmalu bo ves obraz moker. Para izčisti znojnice in kožo postane sveža in zdrava. Samo negovani ljudje lahko pričakujejo, da bodo trajno ugajali.

Iz vsega tega je razvidno, da za dosego te dražesti ni treba nobenih dragih sredstev. Pol ure na dan pa v ta namen lahko vsaka žrtvuje.

Ne pozabi — koža je merilo negovanosti. In koža izdaja starost.

Zakaj pa je tako težko določiti starost ljudi, ki vztrajno negujejo svojo zunanost? Ker rožnata in negovana koža skriva leta.

Šminka in puder učinkujeta samo na negovani koži.

Včasih se čuje o ženskah, ki bi rade ohranile dražest in milino mladosti, da uporabljajo šminko in puder, misleč, da bodo s temi umetnimi sredstvi nadomestile naravno lepoto. Te naj vedo, da je šminkanje in pudranje

AEROXON
polovi vse muhe!

*Se mnogo
posname!! Torej
zahtevajte izrecno
„Aeroxon“*

samo za negovano žensko. Razen tega pa je «slikarska umetnost po lastnem obrazu» le modna domislica in zato nestalna. Pomislijo naj, da lahko iznova pride doba, ko šminkanje in pudranje ne bo več moderno, in dama, ki ne neguje svoje polti, bo ostala brez vseh pomočkov. Zatorej se predvsem zanašaj na sredstva, ki jih imaš vedno pri roki, ki niso draga, pa so tem uspešnejša.

Pa tudi iz psiholoških razlogov je negovanje zunanosti zelo priporočljivo. Občutek telesne čistote vpliva na samozavest prav tako kakor občutek, da si od nog do glave brezhibno oblečena.

Zavest zunanje snažnosti pa prav gotovo vodi tudi k notranji čistoti, zato boš redkokdaj naletela na skrbno negovanega človeka s podlim in umazanim značajem.

Da pa je tako negovanje tudi zelo higiensko, o tem menda ne bo nihče dvomil. Dognano je, da so ljudje, ki pazijo na svojo telesno čistost, veliko manj izpostavljeni prehladu in nalezljivim boleznim kakor tisti, ki se zadovoljujejo samo s površnim umivanjem. Tudi jih veliko manj muči mraz in vročina in so sploh v vsakem oziru odpornejši.

Ko bi se predpisi snažnosti vedno upoštevali tako, kakor se upoštevalo nekatere druge manj važne postavke, potem bi bil odstotek bolnih ljudi gotovo veliko manjši, ker pazijo ljudje, ki skrbijo za svojo snažnost, tudi bolj na početne bolezenske znake. Opazovanje samega sebe se pa seveda ne sme izprevreči v hipohondrijo. Preveliko osredotočenje misli na svoje ljubo zdravje rodi zaradi nervoznosti lahko znake bolezni, ki jih v resnici sploh ni. Vsako pretiravanje, ki ni v skladu z naravnimi življenjskimi navadami, je zoprno. Zaradi tega bi dame, ki prebijejo po cele ure v maskah za obraz in roke, bolje storile, ko bi porabile ta čas za telovadbo na svežem zraku.

Negovana polt obličja pomlaja.

Zopet razlog za negovanje kože! Ljudje, ki so vedno v strahu za svoje zdravje, naj skrbijo zlasti za snago svojega telesa in nego svoje polti.

Koža je pglavitni dihalni organ. Človeško telo laže živi s polovico pljuč kakor s polovico kože.

Tudi kadar je nebo oblačno, uporabljaj

NIVEA-CREME

Takrat samo ven v prirodo! Na sport! Na igro! To daje zdravo kožo in lepo rjavo polt. Ker tudi na samem zraku in vetru, brez direktnih solčnih žarkov, koža zarjavi. Ampak suho mora biti Vaše telo, ako ga izpostavite direktnemu vplivu solčnih žarkov. Glavno je, da telo dobro namažete z **NIVEA-CREME**. Nivea-Creme je edina krema za kožo, ki ima v sebi eucerit, in to je osnova za njeno delovanje. Skatle po 3, 5, 10 in 22 Din.

Tube iz čiste pločevine po 9 in 14 Din.

Prodaja v Jugoslaviji:

Jugosl. P. Beiersdorf & Co.,
d. s. o. j.

Maribor, Meljska cesta šte. 56.

Kako vpliva koža na človeško življenje, kaže tale dogodek:

Na neki božični zabavi so se prireditelji zmislili, da bi kot angeli nastopili deset do dvanajstletni otroci. Otroška telesa so broncirali in jih pustili v tej preobleki kaki dve uri. Ko so po teh dveh urah hoteli z njih izprati bronasto barvo, se je pri vseh otrocih pojavila velika utrujenost. In v nekaj minutah so vsi ti pobarvani angeli pomrli. Koža ni dobivala dovolj zraka, in to je zadostovalo, da je nastopila smrt.

Kdor torej neče negovati svoje polti zaradi lepote, naj jo neguje vsaj zaradi zdravja.

NEKAJ URIC V ROGAŠKI SLATINI.

Kadar ozelenijo bukve veličastnega gorovja Boča in Donačke gore, ki sta mejnika in varovalca krasne Rogaške Slatine, ko zapoje kukavica in začno poganjati sveže rozge v vinogradih, ki se vijejo okoli tega pomembnega zdravilišča v skoraj nepretrgani vrsti, takrat se oglasi želja in hrepenenje marsikoga po čudodelni kapljici zdravilnega vreleca, ki ga skrbno varuje v svoji sredini Rogaška Slatina.

Maja meseca privaža prve potnike, goste in bolnike rogaška železnica po svojih ovinkih proti zdravilišču. V bližini Sv. Vida pri Grobelnem zapiha vlak na vrh Haslerjevega brega, odkoder se nudi potniku krasen razgled po Šmarski okolici. Na levi strani leži posestvo Jelšinega gradu, na vrhu starodaven, toda lepo ohranjen grad Jelše, na desni pa — visoko nad Šmarjem — prelepa cerkva sv. Roka. V ravni smeri pred vlakom te pozdravljajo griči, posajeni z vinsko trto, ki jo varuje Sv. Mohor nad zelenimi Rodnami. Malo na levo pozdravlja potnika ponosna Donačka gora — naš slovenski Rigi. Ko se pa vlak izgubi spet v dolini, takrat pa že zagledaš prijetni trg Šmarje pri Jelšah. Nekaj malih postaj še in že si v Rogaški Slatini.

Stopajoč od kolodvora, začuješ vojaško godbo, ki pozdravlja goste, šetajoče mimo Strossmayerjevega doma, Styrie in ponosnega zdraviliškega doma. Največ pa se jih suče okrog zdravilnih vrelecev, izmed katerih so najpomembnejši Styria, Tempel in Donat. Prvi zbira

okrog sebe vse tiste, ki jim nagaja želodec, bodisi da jih muči kronični čir, katar ali pa nepravilna želodčna sekrecija. Takih je v Rogaški Slatini največ in s ponosom se zove Rogaška Slatina največji »sanatorij« za želodčne bolezni.

Tempel vabi zopet k sebi vse žeje in vse tiste, ki si hočejo popraviti apetit, saj je Tempel znan kot prvovrstna namizna in zdravilna voda še iz tistih časov, ko je ozdravil znamenitega grofa Zrinjskega leta 1640. Ime Tempel je pa dobil leta 1819., ko so ga obdali s templjem, ki ga nosijo jonični stebri. Takega ga lahko vidiš še dandanes. Kot novinec med prejšnjima te pozdravlja Donat, h kateremu se zatekajo vsi nesrečniki z žolčnimi kamni, s težko črevesno prebavo in vsi tisti, ki imajo sladkorno bolezen in protin. Vsled svoje visoke solne koncentracije, ki jo zaznamuje voda iz tega vreleca, si je prislužil Donat slavno ime, po katerem ga poznajo danes že vsi zdravniki, kajti med vsemi vrelec s podobno sestavino prvači danes vrelce Donat med vsemi svetovnimi vrelec.

Res ni čuda, da ima Rogaška Slatina tako privlačno moč, da jo obišče vsako leto po 6000 do 7000 gostov! In koliko bi jih še bilo, ako bi jih mogla vse sprejeti pod svoj krov! Ščasa bode zrasli itak še novi hoteli, tako da bo to zdravilišče tudi po svojem obsegu lahko konkuriralo Karlovim varom. Po svoji zdravilni vodi pa je prekosilo itak že vsa znana zdravilišča.

Izmed vseh stavb je najbolj impozanten Zdraviliški dom s svojo prekrasno dvorano, ki ji ni enake v vsej Jugoslaviji, pa tudi ne v drugih svetovnih zdraviliščih. Tukaj se zbira ves internacionalni svet, tu se vršijo koncerti in zabave vso sezono. Marsikateri muzikalni umetnik — inozemski in naš — se je tu razodel širšemu svetu.

V teh kratkih vrsticah naj omenim še podzemeljske vrelce, kjer je izvor te zdravilne vode. Naj ne pozabi potnik, gost ali bolnik, pogledati v to podzemlje, iz katerega teče zdravje za vse bolnike! In hitro še v nalivalnico, kjer se polnijo steklenice z znano in izborna slatinsko vodo, ki jo pijemo doma. Take higijenske naprave ne premore za zdaj nobeno podjetje! Avtomatično se umije steklenica v velikanskem kotlu, nakar se pomiče zopet sama naprej, se napolni s slatino, pride pod stroj, ki jo zamaši, od tam pa roma zopet v stroj, ki nalepi etiketo, in šele sedaj jo zagrabijo človeška roka pa vloži v zaboj. Potemtakem je pač umevno, da je voda in steklenica čista in brezhibna!

Zaradi počitnic smo
izdali

6. številko skupno
s 7. številko.

Prihodnja številka
izide 15. avgusta.

Vaši barvasti čevlji bodo kakor novi,
ako jih barvate z Brauns

Vilbra
barvo za usnje!

Tudi aktovke, kovčegi,
usnjati stoli itd. vse
izgleda kakor novo!

Dobiva se v vseh drogerijah ter
trgovinah z barvo in usnjem.

Tovarna barv
Viljem Brauns, Celje.

Še nekaj pogledov — preden pride čas odhoda — na
okolico, ki te čarobno pozdravlja z vseh strani! To sočno
zelenje okoli in okoli, ti prijazni grički z ličnimi cerkvi-
cami, to krasno bukovje, te solnčne gorice z bujno trto
in sadnim drevjem! To je torej tisti raj, kjer je zdravje
in veselje, raj, ki krepi duha in telo — to je naš biser
Jugoslavije. — NN.

*Cenjene naročnice, ki še niso pla-
čale naročnine za drugo in tretje
četrletje, prosimo, da nakažejo
zapadlo vsoto.*

Zadovoljen

in

dobro razpoložen

more biti vsak, ako si nabavi potrebna
oblačila po nizkih cenah pri tvrdki

DRAGO SCHWAB
LJUBLJANA
DVORNI TRG ŠT. 3.

Elegantni vzorci, moderna in precizna iz-
delava. Oglejte si bogato zalogo oblek,
površnikov, ranglanov, „trenchcoat“ ter
damskih plaščev itd. — Dežni plašči, usnjeni
suknjiči, čepice, perilo itd. Angleško in
češko sukno ter vse manufakturno blago
se prodaja na metre v poljubni množini.
Na željo pa se izgotavljajo obleke itd.
tudi po meri v lastnem modnem ateljeju.

MODNI SALON **Ivanka Možina**

Ljubljana, Gregorčičeva ulica
(za dramskim gledališčem)

Priporočajo se vedno zadnje novosti
damskih klobukov

Popravila se izvršujejo po najnižjih cenah

MATERE!

S svojci, ki bolehalo na želodcu, čre-
vesih, mehurju, srcu, ledvicah, jetrih,
ali ki trpe vsled žolčnih kamnov,

V ROGAŠKO SLATINO!

Ne kolebajte, odločajte, dokler je še čas!

Rogaška Slatina so naši domači Kar-
lovi vari. Nje sloviti zdravilni vrelci
„Tempel“, „Styria“ in „Donat“

so svetovno priznani in cenjeni od
vseh, ki so se kedaj k njim zatekli.

SEZONA: MAJ-SEPTEMBER.

Vzlic vsemu komfortu izredno nizke
cene. Pred in po glavni sezoni,
to je do 30. junija in od 15. avgusta dalje,
znatni popusti in največje udobnosti.
— Zdravljenje, odnosno obisk zdravi-
lišča v tem času se posebno priporoča.

ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Odlično opremo

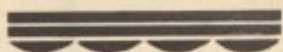
stanovanj

IZDELUJE MIZARSKO PODJETJE
ANTON ZALOKAR
PODGORA
PRI ŠT. VIDU NAD LJUBLJANO

Elegantne jedilnice,
spalnice, sobe za
gospode, salone in
sploh vse pohištvo
v prvovrstni izdelavi
s solidnimi cenami

pri tvrdki

Javor

mizarsko podjetje

Dolenji Logatec

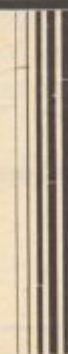

Kadar po-
trebujete
pohištvo,
pišite tvrdki

Egidij in Karel Erjavec

mizarsko podjetje

Brod pri Št. Vidu nad Ljubljano

Z avtobusom se peljete
do Tacenskega mostu,
kjer stoji naše skladišče,
in si ogledajte za-
logopohištva.

Solidni izdelki.

Konkurenčne cene.

DELNIŠKA TISKARNA

D. D. V LJUBLJANI

MIKLOŠIČEVA CESTA 16

BRZOJAVNI NASLOV: DELTISK
TELEFON 2132

RAČUN POŠTNE HRANILNICE
ŠTEV. 11.630

TISK IZ IZDOLBE-
NINE V BAKRU
(BAKROTISK)

TISKARNA IZVRŠUJE
VSAKOVRSNE TISKO-
VINE, KNJIGE, REVJE,
ČASOPISE, DIPLOME,
DELNICE, SREČKE, KO-
LEDARJE, ENOBARVNE
IN VEČBARVNE SLIKE
POLJUBNE VELIKOSTI,
VREDNOSTNE PAPIRJE,
RAZGLEDNICE, LETAKE,
LEPAKE, POSETNICE,
OVITKE, OSMRTNICE,
POROČNA NAZNANI-
LA, OVOJE ZA RAZNE
INDUSTRIJSKE IZDELKE

POSEBEN ODDELEK ZA
IZVRŠEVANJE IZVIRNIH
RISB IN SLIK ZA RAZ-
LIČNE REKLAME, VRED-
NOSTNE PAPIRJE, ILU-
STRACIJE, UMETNIŠKO
OPREMLJANJE KNJIG,
REVIJ IN POLJUBNIH
NAROČENIH TISKOVIN

SKICE NA ZAHTEVO

KNJIGOVEZNICA
JE OPREMLJENA Z
MODERNIMI STROJI IN
NAJNOVEJŠIM MATE-
RIALOM TER IZDELUJE
RAZLIČNA DELA, KI
SPADAJO V KNJIGO-
VEŠKO STROKO, NA-
DALJE IZVRŠUJE UMET-
NO VEZAVO KNJIG
Z ROČNIM ZLATENJEM
PO ORIGINALNIH NA-
ČRTIH IN NAROČILU

IZDELOVALNICA
TRGOVINSKIH KNJIG
V POLJUBNI VELIKOSTI
IN OBUKI Z LASTNIM
ČRTALNIM STROJEM

Naročnina za list s krojno prilogo je za vse leto Din 68.—, za pol leta Din 35.—, za četrt leta Din 18.—. Za Ameriko in inozemstvo dolarja 2.—. Posamezna številka stane Din 5.—, krojna priloga Din 2.—.

Izhaja vsakega 15. v mesecu. Odgovorna za izdajateljstvo, uredništvo in upravnštvo Erna Podgornikova.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Prule 11.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani (predstavnik Miroslav Ambrožič).

Poštna uprava kraljevine Jugoslavije.		Поштна управа краљевине Југославије.	
Brzojavka		Телеграм	
prelog ljubljana			
marijin trg 8=			
Iz — На	Stavba Brzojavke Preloga	Uputa Broja	Stavba Broja
	Predana Vreme predaže	Službeni Службени подаци	Dolina Vreme prijema
	ob — y uri — min. čas. min.	AGREB 14	Sprejeti Пријето
fr zagreb 1757 28 14 16/05 =			
na natjecaju u brzom strojopisu za prvenstvo			
jugoslavije pobjedjuje na prvom mjestu remington model			
12 na trecem mjestu remington noiseless =			
pozdrav remington typewriter +			

**Remington
Noiseless**

EDINI TIHI STROJ

ZAKAJ SO ZMAGALE NAJHITREJŠE STROJE- PISKE JUGOSLAVIJE NA REMINGTONU?

1. Ker je REMINGTON pisalni stroj tako trpežen, da ga ni treba leta in leta izmenjati. Strojepisna se mu popolnoma privadi
2. Ker ima strojepisna v REMINGTON stroj nemajno zaupanje in se nanj popolnoma zanese
3. Ker je REMINGTON stroj tako konstruiran, da piše strojepisna nanj lažje in hitrejšje

A. PRELOG

TELEFON 3456

*

LJUBLJANA, MARIJIN TRG

REMINGTON JE DOVRŠEN STROJ, EAGLE JE DOVRŠENO NALIVNO PERO

Filmska zvezda
po zaslugi
Elide

Daisy d'Ora, ki jo je odkrila pred tremi leti reklama za Elido, je dandanes slavljena filmska zvezda. Nje ljubkost in nje čar in vsekakor tudi nje naravna lepota so veliko pripomogli k temu uspehu, ki mu je kumovala Elida. Zakaj tisto zanosno nežnost in mehkost je dala koži samo stalna uporaba mila in krem, Elida Shampoo pa je to delo dokončala

Ena izmed največjih lepot, ki jih ima Daisy d'Ora, so njeni čarobni lasje, ki jih vse občuduje. Bujni, mehki kakor svila in živi, kakršni so, so kras njenega obraza in ovrgevajo trditev, da so kratki lasje edino prikladna frizura našega časa

ELIDA SHAMPOO